PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 40 lir

Leto XXI. Št. 284 (6262)

TRST, torek 30. novembra 1965

DELNE UPRAVNE VOLITVE OB VISOKI VOLILNI UDELEŽBI

Po nepopolnih podatkih: premik na levo na volitvah treh pokrajinskih svetov

Poročilo o reformi zdravstva v senatu - V Benetkah ustanovljen deželni odbor za načrtovanje - Skupno poročilo o sodelovanju med CGIL in francoskim sindikatom CGT

RIM, 29. — Zaključile so se delne upravne volitve, ki so v celoti zajele nekaj čez milijon dvesto tisoč volivcev in na katerih je bila volilna udeležba presenetljivo visoka. Primerjave s prejšnjimi volitvami so težavne, ker niso nastopile vse stranke, oziroma je prišlo ponekod do raznih premikov (ustanovitev PSIUP, razkol monarhistov), tako da povsem točne primerjave niso možne.

Vendar pa iz podatkov pokrajinskih volitev v treh pokrajinah: Pesaro in Urbino, Viterbo ter Vercelli izhaja, da ni prišlo do večjih premikov, oziroma so — v celoti vzeto — opazne že običajne tendence: razkroj skrajne desnice in okoriščanje liberalcev z njih glasovi, razdelitev glasov med PSI in PSIUP, okrepitev PSDI in delno KPI, stacioniranje KD.

Volilni izidi v teh treh pokrajinah so naslednji:

Pokrajina Pesaro in Urbino: KD 63.435 — 34,3 odst. — 11 sedežev; PSI 16.450 — 9 — 2; PSDI 11.679 — 6,4 — 2; PRI 2.124 — 1,2 — nobeden; KPI 67.671 — 37,2 — 12; PSIUP 10.907 — 6 — 2; PLI 5.375 — 3 — 1; MSI 4.467 — 2,4 nobeden. Prejšnje volitve: KD 72.315 — 39,5 — 12; PSI 23.816 — 13 — 4; PSDI 10.962 — 5,2 — 2; PRI 2.869 — 1,6 — nobeden; KPI 66.803 — 36,5 — 11; MSI 6.078 — 3,3 — 1; Partito radicale 455 — 0,2 — nobeden.

Pokrajina Viterbo: KD 56.179 — 36,1 — 9; PSI 13.062 — 8,4 2; PSDI 6.927 — 4,5 — 1; PRI 3.556 — 2,3 — nobeden;; KPI 45.973 — 29,5 — 7; PSIUP 6.095 — 3,9 1; PLI 4.556 — 2,9 — 1; PDIUM 2.495 — 1,6 — nobeden; MSI 16.134 — 10,4 — 3;; Part. Mon. Naz. 670 — 0,4 — nobeden. Prejšnje volitve: KD 51.725 — 32,9 — 9; PSI 13.138 — 8,4 — 2; PSDI 7.477 — 4,8 — 1; PRI 3.355 — 2,1 — nobeden; KPI 47.007 — 29,9 — 8; PSIUP 6.824 — 4,3 — 1; PLI 6.769 — 4,3 — 1; PDIUM 4.246 — 2,7 — nobeden; MSI 16.616 — 10,6 — 3.

Pokrajina Vercelli: KD 85.974 — 33,4 — 11 sedežev.; PSI 27.503 — 10,7 — 3; PSDI 21.498 — 8,4 — 3; KPI 75.528 — 29,4 — 9; PSIUP 8.731 — 3,4 — 1; PLI 29.357 — 11,4 — 3; PDIUM 3.849 — 1,5 — nobeden; MSI 4.712 — 1,8 nobeden. Prejšnje volitve: KD 90.445 — 35,9 — 11; PSI 35.892 — 14,3 — 4; PSDI 17.866 — 7,1 — 2; KPI 71.743 — 28,5 — 9; PLI 21.938 — 8,7 — 3; PDIUM 6.257 — 2,5 — 1; MSI 4.958 — 2 — nobeden; Marp. P. cont. 2.516 — 1 — nobeden.

Izidi občinskih volitev še niso v celoti znani, pa tudi ni možna ustreznejša primerjava, ker gre deloma za volitve občinskih uprav, ki imajo manj kakor 5.000 prebivalcev, kjer se volijo večinske liste, delno pa za volitve, ki so bile prvikrat s proporcionalnim sistemom, in končno za število občin, kjer je bil že prej uveljaven proporcionalni sistem. Pa tudi v zadnjem primeru je mogoča točnejša primerjava samo na osnovi skupnih sumaričnih izidov — ki še niso znani — ker se drugače preveč občutno poznajo lokalni vplivi.

Razburjanje v vladni koaliciji in zlasti v okviru DK zaradi Fanfanijevih izjav se je umirilo s Fanfanijevo izjavo, o kateri smo podrobneje poročali v nedeljo, zlasti pa s pismom, ki ga je menda poslal Moru in po telefonskemu razgovoru z Nennijem. Očitno bo to pismo Moro uporabil za odgovor na razne interpelacije o zunanjepolitičnih vprašanjih, ki bodo prišle na vrsto ali konec tega ali pa v začetku prihodnjega tedna. Na vsak način pa bo še prej seja vlade.

V senatu se nadaljuje razprava o proračunu raznih ministrstev. Popoldne je bil na vrsti minister za zdravstvo Mariotti, ki je zagovarjal predvidene zdravstvene reforme, da se «razbije imobilnost». Zato je predvidena reforma bolnišnice, psihiatričnega zdravljenja in višjega zdravstvenega instituta. Predvsem pa je treba preurediti sistem zdravstvenega zavarovanja in zavarovalnih ustanov, ker je nerazumljivo, da se izda tisoč milijard lir za zdravstveno pomoč brez nadzorstva in vpliva ministrstva za zdravstvo.

Nato je minister navedel naslednje najvažnejše ukrepe, ki jih bodo izvedli na osnovi predloženega zakona o reformi bolnišnic: 1. Bolnišnična ustanova mora predstavljati osnovo in mora biti avtonomna ter učinkovita. 2. Ustanoviti je treba deželne in vsedržavne komisije za programiranje bolnišnic. 3. Ustanoviti je treba vsedržavni sklad za bolnišnice. 4. Demokratizirati je treba upravo bolnišnic. 5. Na nov način je treba urediti položaj zdravnikov, ki morajo prejemati ustrezno plačilo. 6. Na novo je treba urediti položaj osebja v sodelovanju z zainteresiranimi sindikalnimi organizacijami. 7. Uvesti je treba obvezno službo v bolnišnicah za na novo diplomirane zdravnike. 8. Postopoma je treba prenesti upravo zavarovalnih ambulant pod pristojnost bolnišnične ustanove. 9. Urediti je treba sodelovanje med zasebnimi zdravilišči in splošnim omrežjem.

Mariotti je nato govoril o raznih drugih predvidenih ukrepih, med katerimi je zlasti važna reforma farmacevtskih uslug, ki predvideva revizijo zdravil v prometu, pregled škodljivosti zdravil, revizijo določevanja cen itd.

Minister za proračun Pieraccini je ustoličil v Benetkah deželni odbor za gospodarsko načrtovanje Benečije, ki vključuje pokrajine Benetke, Padova, Rovigo, Belluno, Verona in Vicenza in obsega okoli 600 občin. Minister je v svojem govoru med drugim omenil, da je teritorialna ureditev programiranja v skladu s sklepom vlade, da se bistveno spremeni mehanizem vodenja gospodarstva za bolj harmoničen razvoj in da se odstranijo nasprotja med posameznimi področji. Glede konkretnih perspektiv za razvoj Benečije je navedel dokaj optimistična predvidevanja ter omenil nekatera važna javna dela za okrepitev cestnih zvez in med njimi tudi graditev avto ceste Trst-Benetke, ki je vključena v petletni program.

Po govorih beneškega župana in predsednika zveze beneških pokrajin je spregovoril predsednik na novo ustanovljenega deželnega odbora prof. Gasparini, ki je orisal nagli gospodarski razvoj obravnavanega področja v zadnjem razdobju. Tako je navedel, da se je število zaposlenih v kmetijstvu znižalo v 10 letih od 650.000 na 418.000, zaposlitev v industriji pa se je istočasno zvišala za 50 odstotkov in dosegla okoli 600.000 zaposlenih. Vendar pa je industrija osredotočena na osrednjem predelu dežele in bo treba skrbeti za skladnejši razvoj.

Objavljeno je bilo besedilo skupnega sporočila o razgovorih med italijansko sindikalno organizacijo CGIL in sorodno francosko CGT, ki so bili pod vodstvom obeh glavnih tajnikov, Novelle za CGIL in Frachona za CGT v Rimu 25. in 26. novembra. Delegaciji sta ugotovili pozitivno izvajanje sporazuma in skupne izjave, ki sta jih sprejeli na sestanku v Parizu decembra 1964 ter ugotovili koristnost stikov na različnih ravneh. Razvoj v državah evropskega skupnega tržišča in v celotni Zahodni Evropi terja ustvaritev enotne fronte delavcev in sindikatov proti monopolom in se v celotnem sindikalnem gibanju Zahodne Evrope opaža težnja za tako enotnost, ki prihaja do izraza v pomembnih zbliževanjih stališč.

Da se take pobude okrepijo, so sklenili ustanoviti stalen odbor za enotnost sindikalne akcije v Zahodni Evropi Sprejeli so tudi poziv vsem drugim sndikalnim centralam za skupne pobude in da se vsem sindikalnim organizacijam prizna pravica zastopati italijanske oziroma francoske delavce v organih evropskega skupnega tržišča, tako da se v okviru šestih držav ustvari skupna fronta delavcev in njihovih sindikatov. Proučili so tudi vrsto pobud za okrepitev sodelovanja, za izmenjavo izkušenj in utrjevanje prijateljskih odnosov med obema sindikalnima organizacijama, pri čemer se zavedajo, da ne gre samo za zaščito pravic italijanskih in francoskih delavcev, temveč za ustvarjanje akcijske enotnosti sindikatov Zahodne Evrope.

Sprejem v Rimu na poslaništvu SFRJ

RIM, 29. — Jugoslovanski veleposlanik Ivo Vejvoda je ob prazniku republike priredil v prostorih veleposlaništva sprejem, katerega so se udeležili številni povabljenci. Italijanskega zunanjega ministra je zastopal veleposlanik Corrias, načelnik protokola, prisotni pa so bili številni funkcionarji zunanjega ministrstva, diplomatski predstavniki in med njimi veleposlanika Francije ter SZ, predsednik Evropske skupnosti za premog in jeklo Dino del Bo, generalni tajnik KPI Longo, namestnik tajnika PSI Brodolini ter druge osebnosti gospodarskega, kulturnega in političnega življenja. Sprejema se je udeležil zagrebški nadškof kardinal Seper, mons. Casaroli predstavnik vatikanskega državnega tajništva, vsi jugoslovanski koncilski očetje in opazovalci pravoslavne cerkve prisotni na koncilu v Rimu.

Odkrita zarota proti Brancu

RIO DE JANEIRO, 29. — V soboto so v Rio de Janeiru odkrili zaroto proti Castelu Brancu. Zarotniki so ustanovili odbor polkovnikov, ki bi ga vodil general Olimpio Maurao Filho, ki je sedaj predsednik vrhovnega vojaškega sodišča. Listi pa objavljajo nocoj izjave generala Filha, ki odločno zanikuje svojo udeležbo pri zaroti.

V nedeljo so v Sovodnjah slovesno odkrili spomenik padlim občanom Sovodenj v drugi svetovni vojni. Poročilo objavljamo na 5. strani

PRAV MED OBISKOM MCNAMARE V JUŽNEM VIETNAMU

Osvobodilne sile so uničile dva bataljona sajgonske vojske

McNamara je izjavil, da je presenečen nad silovitostjo in pogostostjo partizanskih napadov in je napovedal «nove ukrepe» - Govori se o možnosti Johnsonovega obiska v Sajgonu

SAJGON, 29. — Prav med obiskom ameriškega državnega tajnika McNamara v Južnem Vietnamu so osvobodilne sile dosegle nov velik uspeh v bitki okoli plantaže Michelin približno petdeset kilometrov od Sajgona. V najbolj krvavi in srditi bitki od začetka vojne, ki je divjala v soboto v bližini Quan Dao na omenjeni plantaži, so osvobodilne sile uničile dva bataljona sajgonske vojske, druga dva so pognali v beg in padlo je veliko število sajgonskih in ameriškim vojakov.

Sajgonski in ameriški vojaki so padli v dobro pripravljeno zasedo, ko so se pripravljali na «čistko» na tem področju. Osvobodilne sile so jih napadle z avtomatičnim orožjem in z minometi z vseh strani, nato so sledili boji na nož. Prav zaradi tega ni moglo ameriško letalstvo pomagati. Tri letala, ki so skušala poseči v boje, pa so odvrgla več bomb na sajgonske čete, pri čemer je bilo precej mrtvih. Pozno zvečer so osvobodilne sile zapustile bojišče in niso pustile za seboj nobenega sledu. Tedaj so začeli s helikopterji in z letali prevažati ranjence in mrtve z bojišča.

Akcija osvobodilne vojske je prišla tako nepričakovano, da se sajgonske čete sploh niso mogle zbrati za koordinirano obrambo. McNamara je takoj sklical posvetovanje vojaških voditeljev in jim dal nova navodila. Časnikarjem je izjavil, da so potrebni primerni ukrepi. Dejal je, da je presenečen nad silovitostjo napadov osvobodilne vojske.

Danes se je McNamara posvetoval s poveljnikom ameriških čet v Vietnamu generalom Westmorelandom. Obiskal je tudi sedež poveljstva letalske divizije 380 kilometrov severnovzhodno od Sajgona. Z letalom je letel dvajset minut nad bojiščem pri Plei Me v dolini Ja Drang. Zvečer se je vrnil v Sajgon, od koder je odpotoval z letalom v Washington. Pred odhodom je na letališču izjavil, da je presenečen nad močjo in pogostostjo napadov osvobodilnih sil. Pripomnil je, da so ti napadi toliko bolj presenetljivi, «če se pomisli, da so bili številni komunistični bataljoni dobesedno obkoljeni». Pripomnil pa je, da so se vrste osvobodilne vojske povečale «vsaj toliko, kolikor je potrebno, da nadomestijo hude izgube». Ponovil je trditve, da so dokončno ugotovili navzočnost «vsaj devetih regimentov rednih severnovietnamskih čet v Južnem Vietnamu», in da je verjetno, da misli Hanoj «poslati še druge redne čete na jug».

Nato je McNamara izjavil, da se zdi, «da namerava severnovietnamski režim nadaljevati vojno», toda ZDA bodo v tem primeru uporabile vse potrebne čete in ves potreben material. Dejal je, da je prišel do zaključka, da bo «to dolga vojna». Trdil je, da ZDA nočejo vojaških oporišč v Južnem Vietnamu po končani vojni. «Naš namen ni uničiti komunistični režim v Severnem Vietnamu, temveč uničiti komunistične upornike v Južnem Vietnamu.»

Nc Namara je tudi sporočil, da bodo ustanovili druge letalske divizije podobne diviziji, ki je sedaj v Južnem Vietnamu.

Hanojski radio je danes poročal, da bo osvobodilna vojska vedno pogosteje uporabljala novi način bojev. Pripomnil je, da na ta način lahko vržejo iz boja večje število ameriških vojakov, pri čemer pa ne morejo nastopiti niti letala niti topništvo.

V Sajgonu zanikujejo, da je v bitki na plantaži Michelin padlo 800 sajgonskih vojakov. Neki ameriški časnikar, ki se je vrnil v Sajgon z bojišča, pa je izjavil, da se računa, da je padlo okoli tisoč sajgonskih vojakov.

Preteklo noč so bili vsi zidovi po sajgonskih ulicah polni lepakov, ki so pozivali prebivalstvo, naj se udeleži protiameriških demonstracij. Pripadniki osvobodilne fronte so raztrosili na tisoče letakov, ki pozivajo prebivalstvo na splošno stavko in na kampanjo nesodelovanja z Američani v znak protesta proti navzočnosti 165 tisoč ameriških vojakov v Južnem Vietnamu.

Kamboški radio je javil, da je osvobodilna vojska izpustila dva ameriška poročnika, ki so ju bili ujeli pred dvema letoma. Izpustili so ju na kamboški meji. Dovolili jima bodo potovanje po kamboškem ozemlju, da se vrneta v ZDA. V Sajgonu so danes javili, da so bila včeraj sestreljena nad Severnim Vietnamom tri ameriška letala.

Ameriški tednik «Newsweek» piše, da številni Johnsonovi svetovalci razmišljajo o možnosti predsednikovega obiska v Južnem Vietnamu za božič. Drugi svetovalci pa se temu upirajo, češ da bi se predsednik preveč utrudil, da bi bilo njegovo življenje v nevarnosti ter da bi bil v zadregi, če bi med njegovim bivanjem v Južnem Vietnamu osvobodilna vojska napadla kako ameriško enoto. Še bolj v zadregi pa bi bil, če bi po njegovem obisku prišlo do vladne krize v Južnem Vietnamu. Ameriški državni podtajnik Alexis Johnson je po televiziji izjavil, da ameriška letala nadzorujejo «severnovietnamske poti za oskrbovanje Južnega Vietnama preko Laosa in Kambodže in so pooblaščena uporabiti svoje orožje, če so napadena». Dejal je, da z bombardiranjem Severnega Vietnama niso mogli preprečiti, «da bi infiltracije proti jugu postale zelo obsežne». Na vprašanje, ali je možno, da bi Američani bombardirali nevtralne države, je Johnson dejal, da gre za «vojaško ocenitev».

Taki grozotni prizori se vidijo v Južnem Vietnamu vsepovsod. In v Washingtonu napovedujejo še dolgo vojno...

Debata v Bundestagu

BONN, 29. — Danes se je začela v Bundestagu razprava o vladni izjavi. Voditelj socialno demokratske opozicije. Erler je obrazložil temeljna načela, na katerih temelji in bo temeljila kritika vladnih ukrepov, predvsem pa kritika gospodarske politike, ki jo je določil Erhard za prihodnja leta.

Erler je dejal, da je večinska stranka pri zadnjih volitvah ošibela, medtem ko se je opozicija okrepila. Očital je Erhardu, da hoče rešiti sedanje gospodarske težave s preveč enostavnimi formulami. Pripomnil je, da s podaljšanjem delovnega tedna za eno uro in z zavračanjem delavskih zahtev za soudeležbo v podjetjih in za zvišanje mezd, ne bo moč doseči stabilnosti valute in rešiti krize v pokurskem bazenu. Erler je dejal, da so se nekateri problemi še bolj zaostrili, odkar je vlada predložila parlamentu svoj zunanjepolitični in notranjepolitični program. Omenil je krizo NATO, skupnega tržišča, poslabšanje v zahodnonemški zunanji politiki, krizo premogovne industrije, zakasnitev razvoja moderne politike znanstvenega raziskovanja, veliko zadolženost občin, padec kupne moči marke itd. Opozicija očita koalicijski vladi predvsem, da jemlje z drugo roko to, kar daje s prvo, da je sposobna obljubljati samo «volilna darila».

Kar se tiče odnosov z državami vzhodne Evrope, je Erler izjavil, da bi se morali ti odnosi izboljšati, zlasti glede trgovinske in kulturne izmenjave. Kar se tiče Vzhodne Nemčije, da je obsodil dejstvo, da vlada ni storila nič, da bi pričala zaveznike, da je izmenjava med obema Nemčijama najboljši način za potrditev nemške enotnosti.

Poudaril je nato, da se mora bonska vlada truditi, da ohrani dobre odnose z zavezniki ter da si hkrati pridobi zaupanje komunističnih držav, da bo moč končno rešiti nemško vprašanje. Poudaril je glede tega važnost sovjetskega stališča in je dejal, da nemška združitev ne sme biti vzrok novih napetosti med Vzhodom in Zahodom.

Voditelj liberalne parlamentarne skupine von Stumm se je tudi zavzemal za tesnejše odnose z državami vzhodne Evrope z namenom, da se obnovijo diplomatski odnosi, s čimer bi se ustvaril «instrument aktivne politike nemške združitve». Predlagal je okrepitev odnosov med obema Nemčijama z ustanovitvijo mešanih tehničnih odborov.

Govoril je tudi kancler Erhard, ki je izjavil, da vlada ne bo krenila s poti, ki si jo je začrtala ter da bo spoštovala svoje obveznosti. Odločno je pobijal vse obtožbe socialnih demokratov, med katerimi obtožbe, da gre na roko delodajalcem in ne delavcem, in obtožbo, da je edini kriv za zvišanje cen. Obsojal je zahteve sindikatov za zvišanje mezd.

Angleški minister Stewart na uradnem obisku v Moskvi

Z Gromikom bo obravnaval vsa aktualna vprašanja in bo podpisal konzularni sporazum

MOSKVA, 29. — Britanski zunanji minister Stewart je prišel nocoj v Moskvo na petdnevni uraden obisk. Spremlja ga državni tajnik za razorožitev lord Chalfont skupno s tridesetimi funkcionarji zunanjega ministrstva. Na letališču so ga čakali zunanji minister Gromiko, ministrica za kulturo Furceva in britanski poslanik v Moskvi Harrison.

Stewart je na letališču izjavil, da se bo sestal z Gromikom in z drugimi sovjetskimi voditelji in da bodo proučili številna važna vprašanja. Pripomnil je: «Tudi če se ne bomo o vsem sporazumeli med našimi posvetovanji, bomo mogli spoznati misel naših gostiteljev. To je važno, kakor je tudi važno spoznati ne samo mnenje, temveč tudi čustva naših sogovornikov.»

Uradni pogovori se bodo začeli jutri zjutraj, v sredo ali v četrtek pa bo Stewart verjetno sprejel Kosigin. Stewart je prišel v Moskvo na vabilo Gromika, ki je bil marca letos v Londonu. Nekateri domnevajo, da je ta obisk priprava za poznejši obisk predsednika vlade Wilsona v Moskvi.

Pred odhodom iz Londona je Stewart izjavil, da je eden glavnih namenov njegovega potovanja podpis konzularne konvencije s Sovjetsko zvezo in da namerava obrazložiti sovjetskim voditeljem britansko mnenje glede razorožitve in Vietnama ter glede drugih vprašanj, med katerimi tudi glede atomske sile NATO, oiroma prizadevanj za sporazum proti širjenju jedrskega orožja.

Nedvomno bodo govorili tudi o povečanju sovjetskega uvoza v Veliko Britanijo, ker je britanska trgovinska bilanca s Sovjetsko zvezo neugodna.

NA ZAHTEVO PREDSEDNIKA KAUNDE

Britanski vojaki v Zambiji?

Predstavniki ZANU predlagajo, naj Anglija uvede svojo upravo pod vodstvom guvernerja in naj jo vojaško zaščiti - Smith grozi z vojaško silo

LONDON, 29. — Davi je bila seja britanske vlade, na kateri so razpravljali o Rodeziji. Čeprav niso objavili nobenega uradnega sporočila, prevladuje mnenje, da so vsaj načelno sklenili poslati na področje jezu v Karibi na reki Zambesi enoto angleškega vojaškega letalstva. Uradno sporočilo bodo verjetno objavili, ko bo ta enota prispela na določen kraj.

Predstavnik britanskega ministrstva za obrambo je nocoj zanikal trditve, da so danes odletela v Aden tri vojaška letala z vojaki na krovu, da bi od tam nadaljevala pot v Afriko. Navzlic temu zanikanju pa prevladuje v Londonu mnenje, da bo britanska vlada ugodila zahtevi Kaunde, naj pošlje vojake, da zaščitijo električno centralo v Karibi.

Posebni predstavnik vlade v srednji in vzhodni Afriki Malcolm Macdonald je danes nadaljeval posvetovanje z Wilsonom. Jutri bo verjetno nova seja vlade. V poučenih krogih pravijo, da ni izključeno, da so na seji vlade govorili o gospodarski pomoči Zambiji, ker so bili navzoči tudi številni gospodarski strokovnjaki.

Trije afriški voditelji, ki pripadajo afriški narodni zvezi (ZANU), so poslali Wilsonu poslanico z zahtevo, naj uvede upravo pod vodstvom guvernerja Humphreyja Gibbsa in naj jo podpre «vsaj v začetni fazi» z oboroženo silo. Pri tem dodajajo: «Samo gospodarske sankcije ne bodo mogle prisiliti šestnajstih mož, ki sedaj vladajo v Salisburyju, da bi menjali politiko. Pozivamo vašo vlado, da sprejme druge ukrepe, da naglo zatre ta upor.»

Trije voditelji pravijo, da bi Afričani in lojalni Evropejci takoj podprli guvernerja, če bi predsedoval vladi in bi imel primerno zaščito. Pri tem dodajajo, da britanska vlada ne bi smela podcenjevati sposobnosti Afričanov, da v primernem trenutku nastopijo. Ti Afričani, zaključuje poslanica, so danes izgubili vse zaupanje v britansko vlado.»

Predstavnik «ZANU» Edison Sithole je obiskal danes britanskega guvernerja Humphreyja Gibbsa in mu izročil prepis pisma, ki so ga afriški voditelji poslali Wilsonu.

Ko je zapustil guvernerjevo palačo, je Sithole izjavil časnikarjem: «Če bi ustanovili tako upravo, bi jo tisoči belcev in vsi Afričani podprli. Če pa to ne bi bilo izvedljivo, bi bilo težko preprečiti Afričanom, da prevzamejo stvar v svoje roke.»

Jan Smith je v intervjuju hamburški reviji «Der Spiegel» izjavil, da bi ukazal svojim četam, naj streljajo na vsakogar in tudi na angleške vojake, ki bi stopili na rodezijsko ozemlje. Izrekel je prepričanje, da se bodo stvari zanj pozitivno razvijale, «kakor se je zgodilo, ko so sedanje Združene države Amerike prekinile svoje vezi z Veliko Britanijo pred dvesto leti.» Smith je dejal, da ne misli prekiniti vezi z angleško krono in da se sedanja borba vodi samo «proti nekaterim angleškim politikantom, ki ne predstavljajo mnenja britanskega ljudstva».

Kralj Hasan v Bonnu

BONN, 29. — Maroški kralj Hasan II. je prišel danes na uraden obisk v Bonn; obisk bo trajal štiri dni. Sprejeli so ga predsednik republike in najvišji predstavniki vlade. Hasan se bo pogovarjal s kanclerjem Erhardom predvsem o zahodnonemški finančni pomoči Maroku. Bonn je do sedaj nakazal 140 milijonov mark kreditov za Moroko. Verjetno bodo govorili tudi o možnosti večje bonske pomoči za šolanje delavcev tako v Nemčiji kakor v Maroku.

V Bonnu so tudi mnenja, da bo kralj Hasan omenil arabsko-nemške odnose, čeprav je včeraj izjavil, da ni dobil niti uradnega niti poluradnega pooblastila, da bi posredoval glede tega. Po njegovem mnenju je treba odnose med Zahodno Nemčijo in arabskimi državami rešiti z dvostranskimi pogajanji.

Odgovor «Pravde» na kitajske napade

Kitajska je odklonila sodelovanje za pomoč Vietnamu

MOSKVA, 28. — Današnja «Pravda» objavlja uvodnik z naslovom: «Mednarodna dolžnost komunistov», s katerim odgovarja na napade glasil kitajskih komunistov, ki sta pred petnajstimi dnevi objavili članka, v katerih obsojata «proglašanje vodilne vloge KP SZ v tako imenovani akcijski enotnosti».

V člankih kitajskih listov se ugotavlja, da ne more biti nič skupnega s Sovjeti, ki «odkrito sodelujejo z ZDA v škodo svetovnih revolucionarnih sil in zlasti za hrbtom Vietnamcev». Kritizira se celotna sovjetska politika in se med drugim zadnje gospodarske reforme, ki jih je odobril plenum CK KP SZ, ocenjujejo kot nadaljnja izdaja komunizma in nov prispevek k «vzpostavitvi kapitalizma v SZ».

Kitajska članka tudi odgovarjata na pismo, ki so ga 14. julija poslali sovjetski voditelji kitajskim, in odgovor na poziv od letošnjega aprila. Tedaj je KP SZ ponovila ponudbo, da bi obnovili tehnično in gospodarsko pomoč, in predlagala skupno akcijo v podporo Vietnamu. V tej zvezi so predlagali ustanovitev zračnega mostu med SZ in Vietnamom nad kitajskim ozemljem, pošiljanje obsežnejših količin orožja v Hanoj, ter pomoč okoli 4.000 sovjetskih tehnikov v Južni Kitajski in Severnem Vietnamu.

Kitajci so vse te ponudbe odbili in so prišle na dan prav z njih ogorčenim napadom, na katerega so Sovjeti najprej odgovorili z dokaj umerjenim člankom dopisnika «Pravde» iz Pekinga.

Sedanji uvodnik «Pravde» v bistvu ponavlja ista stališča, vendar mnogo obširneje. Predvsem ugotavlja «Pravda», da je treba iskati zmago socializma na svetu v sodelovanju treh sil, ki vodijo svetovni revolucionarni proces: socialističnih držav, komunističnih strank v kapitalističnih državah in gibanj za narodno neodvisnost. Za akcijsko enotnost teh sil se bori KP SZ in velika večina marksistično-leninističnih strank.

«Pravda» nato piše, da je sodelovanjo vedno naletelo na težava, ki so prihajale od «desnih oportunistov» in od «levih oportunistov», glede katerih citira leninske definicije iz znanega dela «Otroška bolezen komunizma». Premostitev teh težav je stalni proces ter se v tej zvezi navajajo konference komunistov v Moskvi leta 1957 in 1960 ter drugi sestanki.

«Pravda» nadaljuje, da se KP SZ bori proti «nacionalizmu, dogmatizmu in revizionizmu» in da se upira «vsem oportunizmom in vključno tistim, ki se skrivajo za superrevolucionarnostjo, s katero skušajo speljati mednarodno komunistično gibanje s pravilne poti.» Nato piše list, da so se izogibali polemiki, ker niso hoteli zaostriti nasprotij v komunističnem svetu v korist razrednih nasprotnikov. Žal pa KP SZ in ostale marksistično-leninistične stranke niso naletele na razumevanje kitajskih voditeljev (šele tu so Kitajci neposredno omenjeni) v želji, da bi ohranili akcijsko enotnost komunistov.

Načelo sodelovanja ne more biti vsiljeno, na vsak način pa so politika proti enotnosti in napadi na marksistično - leninistične stranke škodljivi za celotno komunistično gibanje, za gibanja narodne osvoboditve in za vsa demokratična gibanja. Še zlasti pa taka politika škoduje Vietnamu, ki je v prvi liniji borbe proti reakciji.

«Pravda» nato polemizira z obtožbami o gospodarski reformi, češ da gre za znane obtožbe, ki jih ponavlja kapitalistični tisk od ustanovitve SZ. Osnovno merilo pravilnosti politike neke partije pa je podpora, ki se daje Vietnamu, in prav tu je SZ dajala največjo možno pomoč. Vendar pa so odločilni skupni napori vseh socialističnih sil, in kdor zavrača predloge za skupne napore proti napadalcem, dejansko šibi boj vietnamskega ljudstva in pomaga napadalcem.

Skupščina OZN sprejela resolucijo o konferenci za razorožitev

NEW YORK, 29. — Glavna skupščina OZN je odobrila resolucijo političnega odbora, ki predlaga sklicanje svetovne konference o razorožitvi, ki bi se je udeležile vse države. Za resolucijo je glasovalo 112 držav, Francija pa se je vzdržala. Formoza se ni udeležila glasovanja, Kambodža, Gambija in Paragvaj pa so bili odsotni.

DANES

Dokaj pozno v noč so bili objavljeni podatki o izidu pokrajinskih volitev v treh pokrajinah, že prej pa delni podatki o izidu volitev v številnih manjših občinah. Gre za tipično lokalne volitve, o katerih lahko skoro vsaka stranka na osnovi najrazličnejših primerjav zaključi, da je na «volitvah zmagala», in ki ne morejo dati povsem točne in objektivne slike o dejanskih političnih premikih.

Vendar pa se lahko na osnovi teh izidov ugotovi bistvena težnja, ki prevladuje že dalj časa v italijanskem političnem življenju, in to: postopen razkroj skrajne desnice misinov in monarhistov raznih vrst, in jih absorbirajo liberalci, stagnacijo KD, ki je kar v dveh pokrajinah nazadovala, čeprav ji je uspelo ohraniti relativno večino in zdržati dobršen del mest v pokrajinskih svetih. Utrditev KPI na svojih prejšnjih pozicijah. PSDI je v vseh treh pokrajinah napredovala, PSI pa je ohranila svoje glasove, če ne celo napredovala, pri čemer moramo seveda upoštevati pri primerjavi razkol stranke in ustanovitev PSIUP.

Hanojski radio je sporočil včeraj, da osvobodilna vojska v južnem Vietnamu uporablja nov način borbe, pri čemer lahko vrže iz boja večje število ameriških vojakov, tako, da ne morejo nastopiti niti letala niti topništvo. Tak način borbe so uporabili v soboto prav med obiskom ameriškega državnega tajnika McNamare v Južnem Vietnamu v bitki okoli plantaže Michelin blizu Sajgona. Osvobodilne sile so nastopile tako nepričakovano, da se sajgonske čete sploh niso mogle koordinirano braniti. Prišlo je do najbolj krvave in srdite bitke od začetka vojne, med katero so osvobodilne enote uničile dva bataljona sajgonske vojske, druga dva pa pognala v beg. Padlo je veliko število sajgonskih in ameriških vojakov. Sam McNamara je izjavil, da so ti napadi presenetljivi, «če se pomisli, da so bili številni komunistični bataljoni dobesedno zdrobljeni», ter da je bila ugotovljena navzočnost vsaj devetih bataljonov severnovietnamske vojske in da bodo ZDA uporabile «vse potrebne čete in material», kar pa pomeni, da bo po njegovem mnenju «to še dolga vojna». V nedeljo ponoči so bili vsi zidovi sajgonskih ulic polni lepakov, ki so pozivali prebivalstvo, naj se udeleži protiameriških demonstracij, splošne stavke in naj protestira proti navzočnosti 165.000 ameriških vojakov v Južnem Vietnamu.

Britanski zunanji minister Stewart je prišel sinoči v Moskvo, kjer se bo pogovarjal o podpisu konzularne konvencije, obrazložil bo britansko mnenje glede Vietnama in razorožitve ter atomske sile NATO in tudi o sporazumu proti širjenju jedrskega orožja; obravnaval bo tudi povečanje uvoza SZ iz Velike Britanije katere trgovinska bilanca s SZ je neugodna.

Wilson pa bo verjetno sklenil poslati na področje jezu v Karibih na reki Zambesi enoto angleškega vojaškega letalstva. Toda rasistični predsednik Južne Rodezije Smith je izjavil, da bodo njegovi vojaki streljali na vsakogar in tudi na angleške vojake, ki stopili na rodezijsko ozemlje. Trije voditelji afriške narodne zveze zahtevajo od Wilsona, naj uvede upravo pod vodstvom svojega guvernerja in naj jo podpre «vsaj v začetni fazi» z oboroženo silo.

V Bonnu so socialni demokrati in liberalci obrazložili med razpravo o vladni izjavi svoje stališče in očitali vladi predvsem, da je sposobna samo obljubljati «volilna darila». Socialni demokrati pa zahtevajo izboljšanje odnosov s socialističnimi državami. Glede obeh Nemčij so socialni demokrati mnenja, da je treba prepričati zaveznike, da je izmenjava med obema Nemčijama najboljši način za potrditev nemške enotnosti. Kancler Erhard je seveda pobijal vse obtožbe.

Oster nastop armade proti «gibanju 30. septembra»

Po tistem, ko so zadušili udar podpolkovnika Untunga, se je v indonezijski armadi uveljavil nov običaj. Vojska nosi na naramnikih tri prišite bele proge. Ima jih tudi mnogo državnih uslužbencev in drugih civilistov. Proge simbolizirajo: osebno nedolžnost, čistost revolucije in odpor do tujih vplivov.

Taka naj bi bila avtentična razlaga belih prog. Kakšen je njihov resnični, praktični pomen; kaj ti trije našitki označujejo v sedanji indonezijski vsakdanjosti?

Težko je dati dosleden, notranje celovit, zaključen odgovor na to vprašanje. Posrednega lahko da samo vse, kar se v deželi 3000 otokov dogaja po 30. septembru. Skušajmo sestaviti film dogodkov; film, v katerega so posamezni posnetki uvrščeni ne po merilu pomembnosti; za katerih dobesedno natančnost ne more jamčiti nihče; toda film katerega montažni deli se nam zdijo značilni za splošno smer političnega razvoja v tem času.

Začetni posnetki, tisti iz prvih desetih dni, so skoraj povsem neurejeni. Iz njih je mogoče razbrati le čedalje ostrejši nastop armade proti vsem, ki so bili (ali za katere se zdi, da so bili) zapleteni v «gibanje 30. septembra» ali s kratico CESTAPU. Dalje se sekvence vrstijo takole:

9. oktober. Armadni bilten **«Oborožene sile»** terja, da je «komunistično partijo treba uničiti».

11. oktober. Velika čistka v močno prokitajski časopisni agenciji **Antara**. Agencija prehaja pod vojaško nadzorstvo.

16. oktober. General Suharto prevzame poveljstvo nad kopensko vojsko po odstavitvi generala, ki se je politično baje nagibal k levemu krilu nacionalistične stranke PNI. Predsednik Sukarno ob slovesnosti naroča Suhartu: «Če naj najdem politično rešitev, potrebujem popoln in vseobsežen seznam dejstev; ne potrebujem pa dejstev, prekritih z rdečo, zeleno in rumeno tkanino.»

19. oktober. Armada po radiu Džakarta sporoča, da je bilo v Džakarti zaradi sodelovanja z GESTAPU aretiranih 1334 ljudi. Državne železnice prehajajo pod poveljstvo generalmajorja Suharta. V Medanu na severni Sumatri zažgali sedež (enega med mnogih) komunistične partije. Antara: «Vnela se je bitka, ker je 23 komunistov branilo sedež.»

20. oktober. Uvedli so cenzuro nad vsemi poročili iz Džakarte.

23. oktober. V Džakarti se vse bolj širijo govorice, da predsednik Sukarno proučuje, kako bi izobličovali novo neodvisno komunistično partijo. Sukarno v govoru: «Poskus državnega udara je v veliki revolucionarni deželi normalen incident.» In dalje: «Poskus državnega udara je ustvaril razdore, ki ogrožajo Indonezijo gospodarsko, politično, socialno, mentalno in fizično.»

25. oktober. General Nasution v govoru pred člani generalštaba poziva predsednika Sukarna, naj popolnoma prepove PKI. Pri tem se sklicuje na njegovo izjavo z dne prvega oktobra, da bo omenjli dejavnost vseh političnih strank in množičnih organizacij, ki so podpirale puč. «Naša naloga je zdaj v tem,» pravi Nasution, «da strnemo vrste proti imperialistom in kolonialistom, se še nadalje borimo proti njim in pod vodstvom našega predsednika branimo svojo revolucijo.»

26. oktober. Zunanji minister dr. Subandrio: «Če je eden od elementov koalicije NASAKOM pokvarjen, zato še ni treba uničiti ideologije.»

27. oktober. Predsednik Sukarno se sestane z voditelji sedmih največjih strank — brez komunistične partije PKI: «Odmik na desno bi ustvaril še hujše nadloge, kot jih je izjalovljeni puč.»

28. oktober. Na osrednji Javi vojno stanje. V spopadu pri Budžavangi na vzhodni Javi po armadnem sporočilu pobiti 104 ljudje. Deli divizije Diponegoro se pridružilo GESTAPU in odidejo v gverilo.

1. november. Sedem velikih strank (brez PKI) objavilo sporočilo, s katerim podpirajo predsednika Sukarna in njegovo politično rešitev. Armada sporoča, da so njene enote v Sukarnovem rojstnem kraju Blitaru na vzhodni Javi razbile napad 500 oboroženih mladincev iz prepovedane levičarske mladinske organizacije **Pemuda rakjat**. Sukarno uradno razglaša vojno stanje na osrednji Javi.

3. november. Suspendirali 5 komunističnih in drugih levičarskih poslancev v parlamentu, med njimi člana politbiroja PKI Lukmana in Njota. Armada sporoča, da se je v Klatenu na centralni Javi vdalo 3000 članov PKI. Tretji namestnik ministrskega predsednika Čarul Saleh: «Položaj je enak državljanski vojni.» General Suharto pri Sukarnu: «GESTAPU ni notranja zadeva vojske, marveč zadeva vsega ljudstva. Puč je bil višek celega niza dobro pripravljenih akcij.» Sukarno z dekretom ustanavlja «peto silo»; oboroženo formacijo poleg treh vojaških rodov in policije. Sestavljajo naj jo prostovoljci iz organizacije «Zdrobimo Malezijo», ki so jo ustanavljali pred pučem.

4. november. Armada sporoča: doslej aretiranih 5000 ljudi.

5. november. Sestanek najvišjih funkcionarjev v Sukarnovi rezidenci Bogor. Zunanji minister dr. Subandrio po sestanku izjavil, da je Sukarno obljubil nastopiti proti PKI. Sestanku je po Subandrionovih besedah prisostvoval član politbiroja PKI Njoto. Sukarno mu je (po Subandriu) dejal: «Vi ste bedaki z otroško boleznijo. Vaša partija je svojo otroško bolezen izpričala že drugič.» (Namig na upor v Madiunu na vzhodni Javi leta 1948, ko je padlo skoraj štirideset tisoč najboljših kadrov PKI.)

7. november. Vrsta premestitev v armadi. Agencijska poročila: «Generali so presenečeni nad tem, kako globoko se je PKI infiltrirala v vojsko, zlasti v mlajšo poveljniško sestavo.» Manj zanesljive enote, zlasti tiste iz divizije Diponegoro, odhajajo z Jave na mejo z Malezijo, z drugih otokov prihajajo na Javo. Štabni častniki odhajajo v redno sestavo, poveljniki enot za pisalne mize. Precej mlajših oficirjev je suspendiranih.

9. november. Nov sestanek pri Sukarnu v Bogoru. Sukarno: «Tisti, ki skuša v Indoneziji uničiti komunizem, je podoben človeku, ki grize železo. Polomil si bo zobe.» In dalje: «Če bo potrebno, bom razpustil vse stranke, ki burijo javno mnenje in strasti.» Veliko zborovanje v Džakarti; agencije poročajo 200.000 ljudi, radio Džakarta 1,5 milijona ljudi. Govorniki terjajo prepoved PKI, red in mir po vsej državi, vojno stanje po vsej Indoneziji ter okrepitev konfrontacije z Malezijo. Agencija Antara: «Zborovanje je potekalo mirno. Red in varnost je zagotavljalo 2000 vojakov.»

10. november. Proslava dneva junakov. Sukarno: «Če zavijemo v desno, bo revolucija propadla.» Obsoja 30. september, hkrati obsoja «lov na čarovnice».

15. november. Radio Džakarta: Sukarno se v Bogoru posvetuje o ekonomski obnovi države. Sklep: povečati plače vojski in državnim uslužbencem.

Agencija Antara: «Samo na zahodni in centralni Javi doslej aretiranih več kot 5000 ljudi.»

Šest političnih strank (brez PKI) in muslimanska versko-politična organizacija Nahdatul ulema zavrnejo zahtevo predsednika Sukarna, naj bi pod njegovim nadzorstvom izvedli čistko v svojih vrstah.

Parlament sprejme resolucijo, s katero priporoča popolno prepoved PKI. Število suspendiranih poslancev se vzpne na 100.

Obrambni minister Nasution izda navodilo, da je treba iz vojske odstraniti vse ljudi, ki so bili kakorkoli povezani z GESTAPU. Armadni bilten istega dne: «Odstranjenih jih je že devet desetin.»

S petnajstim novembrom se naglo zaporedje dogodkov nekako utrga. Odtlej se vrstijo počasneje. Nameni vojske so se v glavnem uresničili.

Pet točk obrambnega ministra Nasutiona se je uresničilo takole.

Prva točka: ohranitev pravičnosti. Sodelavci in pristaši puča ter gibanja GESTAPU so kaznovani. Toda podoba pravičnosti je lahko tudi drugačna: polni zapori, množični naskoki na sedeže komunistične partije PKI, požigi hiš, ki pripadajo kitajski narodnostni manjšini.

Druga točka: imenovati poveljnika kopenske vojske. To je generalmajor Suharto, vojak od svojega devetnajstega leta. Kariero je začel v tisti indonezijski vojski, ki so jo organizirali japonski okupatorji. Pozneje se je odlikoval v bojih proti Nizozemcem; se uvrstil med vidne poveljnike pri zadušitvi upora, ki so ga 1958 sprožili muslimanski separatisti; poveljeval komandosom na Zahodnem Irianu v kampanji leta 1961; poveljeval, kot pred njim tudi Nasution, elitni diviziji Siliwangi; in naposled z njo stri Untungove gardiste.

Tretja točka: reorganizirati letalsko poveljstvo. Vicemaršal Omar Dani, bližnji Sukarnov prijatelj, je imel «levičarska nagnjenja». Ime tega poveljnika letalstva je bilo na seznamu ljudi, ki so sestavljali «revolucionarni svet» GESTAPU. Letalstvo je pred pučem vojaško vodilo mladino iz levičarske *Premuda rakjat*. Vicemaršal Omar Dani je kmalu po puču odšel v diplomatsko izgnanstvo.

Četrta točka: akcija proti organizacijam, ki so sodelovale v puču. Uresničevanje te točke ilustrira celoten potek dogodkov.

Peta točka: reorganizacija obveščevalne službe. Pred pučem je civilno obveščevalno službo vodil zunanji minister dr. Subandrio in je ta funkcija tvorila hrbtenico njegovega notranjepolitičnega vpliva. Po mnenju muslimanskih politikov je še zdaj «najnevarnejši človek v Indoneziji». Bil je prav tako na seznamu pučističnega «revolucionarnega sveta». Odvzeli so mu obveščevalne dolžnosti in je zdaj samo še minister z bolj nominalno kot stvarno politično težo. Vse obveščevalne službe so podredili vojaški, ki jo vodi Suhartov sodelavec general Sugiharto.

Kaj je z vojsko? Kaj hoče vojska? Vojska je v Indoneziji dobro plačan poklic. Njene potrebe so v minulih letih vsrkavale tudi po polovico proračunskih izdatkov. Njeni pripadniki, zlasti poveljniški kader, prihajajo povečini iz vrst bogatejših kmetov. Sam general Nasution, ki je obrambni minister, še daleč ne ustreza tipu vojaškega diktatorja. Ta nenavadno sposobni vojaški teoretik in praktik pozna gverilo in antigverilo do podrobnosti: prvo je preizkusil v bojih proti Nizozemcem in Britancem, drugo v bojih proti separatistom. Je prepričan nacionalist.

Pravi razbesneli antikomunizem izvira od drugod. Desničarske politične in verske skupine, zakoreninjene v veleposesti, trgovskem in industrijskem kapitalu, so zajezdile razpenjeni greben na valu vojaških akcij proti PKI. Gesli «Naj živi Amerika!» ter «Na vešala, SuBANdrio in AiDIT!» ki ju je bilo pogosto slišati na džakartskih ulicah in videti na džakartskih zidovih, izvirata z družbenih pozicij, ki odsevajo v fanatičnem kotlu muslimanskih skupin z jedrom v versko-politični organizaciji *Nahdatul ulema*. Gavin Young konec oktobra v «New York Herald Tribune»: «Muslimanski politični voditelji v popoldanski vročini posedajo po svojih džakartskih pisarnah, v katerih ni ventilatorjev, ponujajo obiskovalcem vlažne cigarete in strastno zatrjujejo, da je treba PKI enkrat za vselej izrezati iz indonezijske politične scene. Včasih vstavijo kako obtožujočo besedo proti Maleziji in namigujejo, da se bo konfrontacija nadaljevala. Toda sovraštvo do PKI ta hip senči vse ostalo.» Desnica po vsem videzu izrablja dejstvo, da se je PKI zelo pozno in zelo medlo distancirala od Untungovega udara, Peking pa sploh ne — ter napeljuje povodenj nacionalističnih čustev na mlin lastnih družbenih interesov.

SNEG JE PRIPRAVLJEN

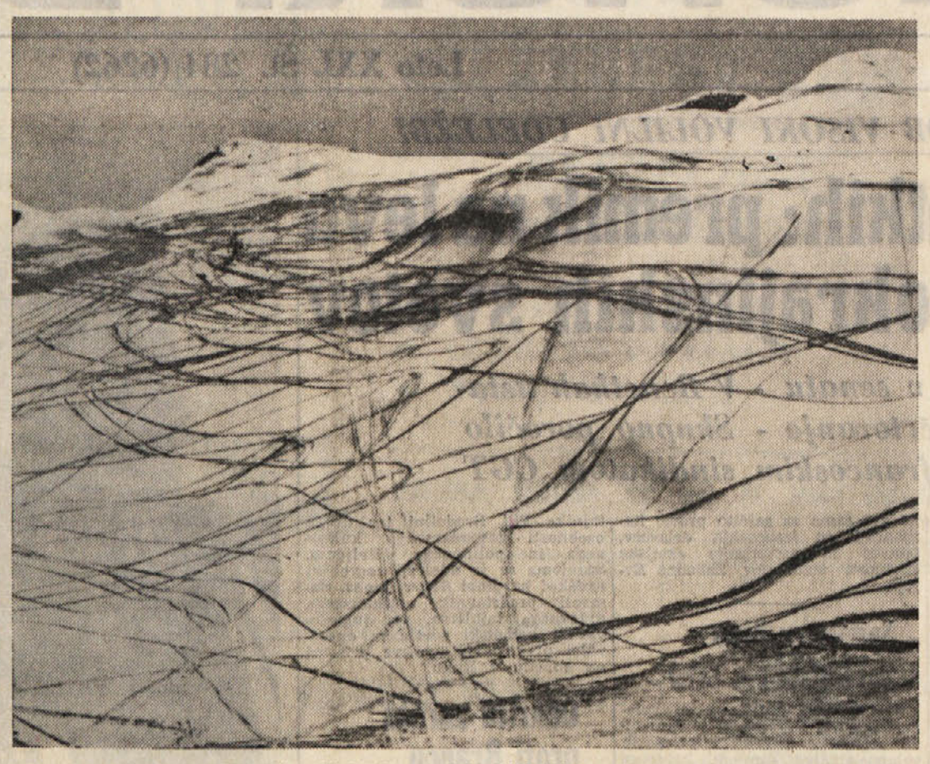

Letošnji zgoden sneg opominja smučarje in vse tiste, ki hočejo preživeti počitnice na snegu, da si bo treba kmalu rezervirati prostore v hotelih

ŽALOST V SLOVENIJI, ZLASTI V ZAGORJU

Osem mrtvih in mnogo ranjenih pri nesreči v Zidanem mostu

Trčila sta osebni in tovorni vlak - Iz Zagorja je med mrtvimi kar pet oseb - Vzrok nesreče še ni ugotovljen

LJUBLJANA, 29. — Letošnje praznično vzdušje ob dnevu republike je danes zjutraj pretresla žalostna novica o hudi nesreči, ki se je zgodila v Zidanem mostu.

Davi ob 5.28 sta namreč trčila drug v drugega potniški vlak, ki je vozil iz Ljubljane, in tovorni vlak, ki je po istem tiru peljal iz Zidanega mosta proti Ljubljani. Pri močnem zaletu — okoli 700 metrov od železniške postaje Zidani most v smeri proti Ljubljani — je izgubilo življenje 7 potnikov, ena potnica pa je pozneje zaradi poškodb umrla v trboveljski bolnišnici. Hudo ranjenih je bilo 10 ljudi, laže pa večje število. Huje ranjene so prepeljali v bolnišnici v Trbovljah in v Celju, laže poškodovanim pa so nudili prvo pomoč že na postaji v Zidanem mostu.

Škoda, ki je nastala pri tej, verjetno največji železniški nesreči v povojnih letih v Sloveniji, sega v visoke milijone. Lokomotiva potniškega vlaka je n. pr. zaradi močnega trčenja popolnoma uničena, saj se je prepolovila in sta tu izgubila življenje strojevodja in kurjač. Pri potniškem vlaku, ki je vozil proti postaji, sta popolnoma razbita dva vagona, eden pa močno poškodovan. Lokomotiva tovornega vlaka je prav tako hudo poškodovana, razbitih pa je tu pet vagonov. Pri trčenju je bilo ubite tudi več živine, ki so jo vozili v tovornim vlaku, nekaj pa so jo morali zaradi težkih poškodb zaklati na kraju nesreče.

Vzroke te železniške katastrofe še raziskujejo. Ves dan se je v Zidanem mostu zadrževala posebna komisija železniških strokovnjakov in organov notranje uprave.

Zaradi trčenja in razbitih lokomotiv ter vagonov je bila proga pri postaji Zidani most povsem zatrpana, tako da promet ni bil mogoč ves dan. Prek dveh tirov so ga spet speljali okoli 18. ure zvečer. Vlaki so zaradi tega vozili po dolenjski progi prek Sevnice in Trebnjega in to v obe smeri, t. j. proti Zagrebu in proti Ljubljani, pet vlakov pa je ves dan stalo na progi od Zagorja do Hrastnika.

Iz trboveljske in iz celjske bolnišnice smo zvedeli za imena potnikov, ki so jih zaradi poškodb pri trčenju vlakov pripeljali v bolniško oskrbo. Dežurni zdravniki obeh bolnišnic so izjavili, da gre za hujše in težje poškodbe, da pa si vendar ranjenci vsi izven življenjske nevarnosti. V celjski bolnišnici ležijo Jerebita Javornik, Andrija, Kutnjak, Franc Mehle, Miha Zabav, Cvetka Zabav, Franc Amigoni in Karel Suhadolnik. V trboveljski bolnišnici pa so Ciril Plevnik, Janez Hernavs in 9-letni učenec Jožko Ivančič iz Zagorja. Življenje pa so v tej nesreči izgubili: strojevodja potniškega vlaka Martin Belovič iz Maribora, kurjač potniškega vlaka Ivan Rakovnik iz Maribora, Hedvika Jovanovič iz Zagorja, Marta Rogelj iz Zagorja, Štefan Gošté in njegov sin Slavko iz Zagorja ter dekle od 14 do 16 let, katere identitete pa še niso mogli ugotoviti. Danica Miljkovič iz Zagorja pa je zaradi poškodb umrla pozneje v trboveljski bolnišnici.

Katastrofa je mučno odjeknila v vsej Sloveniji, posebno pa še v Zagorju, saj je iz tega kraja izgubilo življenje kar pet ljudi.

Prekinjena proga Videm-Trbiž

VIDEM, 29. — Mednarodna železniška proga Videm-Dunaj je bila pet ur prekinjena zaradi okvare neke prazne cisterne v predoru San Rocco pri Pontebi. Cisterni se je zlomila os in tako se je ves vlak s štiridesetimi vagoni, ki je malo prej odpeljal iz Pontebe, zatrpal. Osebje je ostalo nepoškodovano, materialna škoda pa je precejšnja.

Še vedno slabo vreme Neurje v Rovinju

BOCEN, 29. — Tukaj je spet snežilo in ponoči je bilo precej mraz: — 6, po nekaterih dolinah pa tudi — 10. Podobno velja tudi za ostale predele Dolomitov. Nekateri gorski prelazi so zaradi snega zaprti.

V Furlaniji je temperatura tudi precej ostra, v Trbižu je bilo — 7, v Vidmu —4. Na višjih hribih je spet snežilo, v dolini pa dežuje.

O slabem vremenu poročajo skoraj iz vseh krajev Italije.

Prav tako poročajo o nevihtah iz Francije in sploh z zapadne obale Evrope. Zanimivo pa je, da so bile temperature v evropskih prestolnicah davi razmeroma visoke, tako je bilo v Moskvi dve stopinji nad ničlo. V italijanskih večjih mestih pa je bilo ponoči najbolj mraz v Aquili: — 8.

ROVINJ, 29. — V Rovinju je včeraj zjutraj neurje z močnim vetrom, ki je dvignilo morske valove čez pet metrov visoko, poškodovalo okrog 100 metrov obale v severnem delu pristaniška in skoraj popolnoma uničilo valobran v južnem delu. Poškodovane so tudi štiri večje in deset manjših ladij. Morje je odneslo tudi del železniške proge, ki pa je bila takoj uspo. sobljena za promet. V neposredni bližini železniške postaje so zaradi varnosti izselili več družin. Človeških žrtev ni bilo. Materialna škoda se ceni na okrog dve milijardi dinarjev.

Iz Karlovca pa poročajo o zaskrbljujočem porastu Kolpe, ki je južno od mesta poplavila več tisoč hektarov njiv, travnikov in gozdov. Mestni štab za civilno zaščito je podvzel vse potrebne ukrepe za eventualno izselitev prebivalstva iz ogroženih predelov mesta.

Po vesteh iz Reke so morali sinoči med Bakrom in Bakarcem zaradi premika terena prekiniti promet na tem delu jadranske magistrale. Promet je usmerjen prek križišča. To je samo ena od posledic deževja na področju Kvarnera. Tudi na cesti Reka-Zagreb je na več mestih zabeležen premik zemlje. Prometni organi priporočajo potnikom motornih vozil opreznost.

BOGOTA, 29. — V zadnjih 48 urah je v Kolumbiji zaradi poplav in usadov, ki jih je povzročilo deževje, izgubilo življenje 49 oseb.

Barvna televizija prek satelita iz Moskve v Pariz

MOSKVA, 29. — Danes so prvič izvedli prenos barvne televizije iz Moskve v Pariz, in sicer po francoskem sistemu «Secam 3» ter z uporabo sovjetskega satelita «Molnja 1». V SZ so dali francoskemu sistemu «Secam» za barvno televizijo prednost pred ameriškim in nemškim sistemom. Sedaj so francoski specialisti sistem še izpopolnili in ga imenovali «Secam 4». S tem novim sistemom bo mogoče prek satelita «Molnja 1» prenašati istočasno slike in zvoke, medtem ko omogoča «Secam 3» samo prenos slik, zvok pa gre v Pariz po podzemeljskih kablih. Za uporabo «Secam 4» je sedaj potreben še samo podpis tehničnega protokola.

Operiran Adolfo Lopez Mateos

MEXICO, 29. — Bivši mehikanski predsednik Adolfo Lopez Mateos je bil včeraj operiran na možganih. Operacija je trajala štiri ure. Stanje operiranega so označili za dobro. Operacijo je izvedel dr. James Poppen, nevrokirurg svetovnega slovesa, ki je nalašč zato prišel iz ZDA.

Lopez Mateos je bil predsednik Mehike šest let do julija 1964.

NEAPELJ, 29. — Japonski princ Hitači ter njegova žena Hanako, ki kot turista potujeta po Italiji, sta včeraj prispela iz Rima v Neapelj. Danes sta si v spremstvu funkcionarjev za varstvo spomenikov ogledala Pompeje. Ogledala si bosta še nekatere druge znamenitosti, nakar se bosta vrnila v Rim.

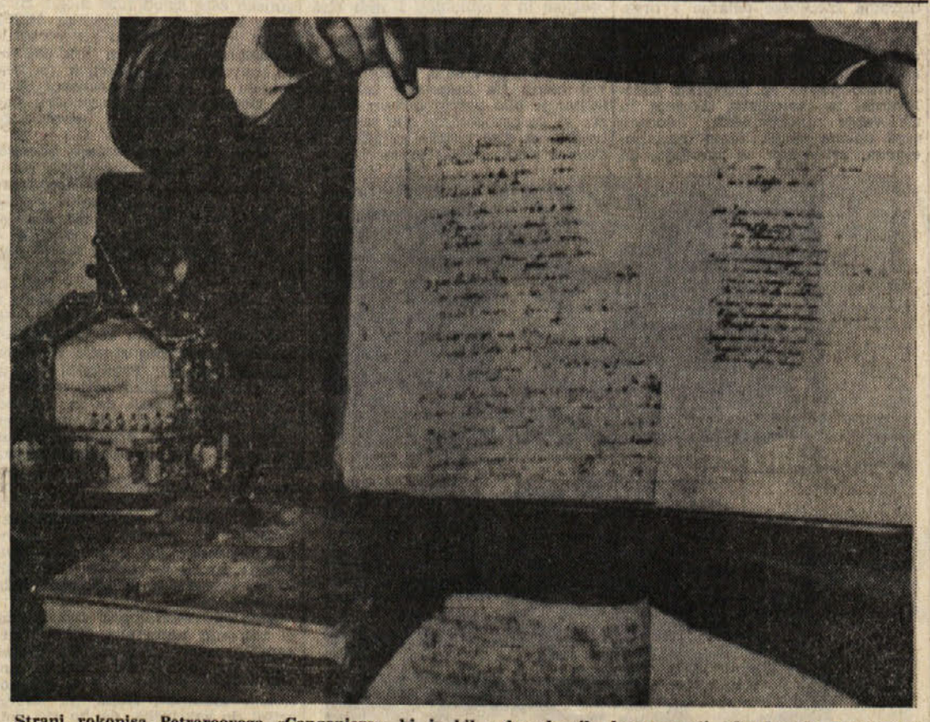

Strani rokopisa Petrarcovega «Canzoniere», ki je bil poleg drugih dragocenosti ukraden iz vatikanske knjižnice pa je že prišel policiji v roke

Birokracija nad birokracijo...

NEW DELHI, 29. — V nekem vladnem uradu se je nabralo toliko nevažnih aktov, da so morali uradniki že delati na hodnikih. Urad se je zato obrnil na ministrstvo s prošnjo, naj bi se mu dovolilo sežgati nepotrebno navlako. Ministrstvo je poslalo odgovor: «To ministrstvo dovoljuje uničenje navedenih dokumentov, kot je bilo zaprošeno zaradi pomanjkanja prostora, toda pod pogojem, da je pred uničenjem napravijo po tri kopije vsakega od teh dokumentov.»

To vest je sporočil sam tajnik ministrskega predsednika Sastrija, in sicer kot primer nepoboljšljive birokracije. Ni pa bilo povedano, za katero ministrstvo gre (mogoče si pa lahko mislimo... n. op.)

Dva satelita z eno raketo

LETALSKO OPORIŠČE VANDENBERG (Kalifornija), 29. — Dva satelita, enega kanadskega in enega ameriškega, so včeraj zvečer izstrelili z letalskega oporišča Vandenberg z eno samo nosilno raketo. Satelita krožita v dveh tečajnih orbitah, ki nista daleč druga od druge. Ameriški satelit je «Explorer», kanadski pa je drugi iz serije petih satelitov «Alouette» in je podoben satelitu «Alouette 1», izstreljenemu leta 1962, in tehta 145 kilogramov.

Izstrelitev «Gemini 7» ne bo odložena

CAPE KENNEDY, 29. — V elektronskih možganih v kapsuli vesoljske ladje «Gemini 7» so v soboto med generalno skušnjo za izstrelitev zabeležili neke motnje, vendar pa po izjavah predstavnika NASA ne bi smelo priti do odložitve izstrelitve, ki je določena za četrti december. Ugotovljeno je namreč bilo, da je motnje povzročila okvara v nekem aparatu, ki dobavlja električno energijo in so tehniki sklenili, da aparat zamenjajo. Astronavta za «Gemini 7» Frank Borman in James Lowell sta pričela zadnjo fazo svojega pripravljanja na štirinajstdnevni polet v vesolju, med katerim bosta poskusila izvesti «rendez-vous» z «Gemini 6», ki bo izstreljen devet dni kasneje, in sicer 13. decembra.

NASA je medtem objavila prve podrobnosti o prihodnjem ameriškem vesoljskem poletu. Vesoljska ladja «Gemini 7» bo ostala v vesolju 329 ur in 30 minut ter bo napravila 207 krogov okoli Zemlje. Po eliptični orbiti bo letela pet dni, šesti dan pa se bo s pomočjo žarkov za vodenje, spremenila v krožno orbito z oddaljenostjo 296 kilometrov od Zemlje. «Gemini 6», v kateri bosta Walter Schirra in Thomas Stafford, pa bo najprej postavljena v eliptično orbito, ki bo potem spremenjena v krožno z razdaljo 234 km od Zemlje. S tem manevrom, ki bo izveden med tretjo orbito vesoljske ladje «Gemini 6», se bo razdalja obeh kapsul, ki bo spočetka znašala 1933 km, zmanjšala na 65 km in tedaj bo sledil še zadnji manever, ki bo obe kapsuli spravil na isto orbito, tako da bosta kapsuli med dvema krožnima poletoma okrog Zemlje leteli vštric ali pa ena pred drugo. Po 46 urah in 10 minutah, to se pravi v petnajstem krožnem poletu vesoljske ladje «Gemini 6», bo ta prižgala zaviralne rakete ter se bo vrnila v atmosfero, medtem ko bo «Gemini 7» ostala v vesolju do 17. decembra.

R. Pinget in R. V. Pilhes sta dobila francoski nagradi «Femina» in «Medicis»

PARIZ, 29. — *Francoska literarna nagrada «Femina» je bila podeljena Robertu Pingetu za njegov roman «Quelqu'un». Nagrado «Medicis» pa je dobil René Victor Pilhes za roman «La rhubarbe».*

Da je Robert Pinget prejel nagrado «Femina», ne predstavlja nikakega presenečenje, ker je bil njegov roman favorit med deli, ki so se potegovala za to nagrado. Vendar je bilo potrebno še ponovno glasovanje in šele pri drugem glasovanju se je ta knjiga uveljavila šestimi glasovi proti petim. Roman predstavlja tipičen stil tega pisatelja, ki je zelo blizu «šoli novega romana». Pinget se je rodil 1919, obiskoval juridično fakulteto, toda 1946 se je raje predal slikarstvu. Nato je zapustil umetnost in se posvetil časnikarstvu. Preden je v sebi odkril pravi poklic, je še nekaj let živel v Angliji, kjer je poučeval risanje in francoščino. Potem se je vrnil v Pariz in začel pisati. Doslej je objavil enajst romanov, katerih večina je že prevedena v več jezikov. Napisal je tudi več dram. — Pri žiriji za nagrado «Medicis» je roman «La rhubarbe» še teže prodrl kot «Quelqu'un» pri žiriji za «Femino». Kar štirikrat so morali glasovati, da je končno prejel potrebno večino roman Pilhesa, ki je bil že tudi eden od favoritov za nagrado «Renaudot» prejšnji teden, pa ni uspel. Pilhes ima 32 let in je Parižan. Poročen je in ima dva otroka, dela pa kot urednik v neki oglasni agenciji. «La rhubarbe» je njegova prva knjiga.

Slikarji iz Mostara bodo razstavljali v Riccionu

RICCIONE, 29. — *V okviru «prve kulturne izmenjave na Jadranskem morju» med Mostarom in Ricionom bo od 1. do 14. decembra v Riccionu razstava, katere se bo udeležilo devet jugoslovanskih slikarjev s 53 deli (olja, tempere, risbe, grafika). Otvoritve razstave se bodo udeležili župani iz Ricciona, Riminija in Gradare ter župan iz Mostara Muhamed Mirica.*

* * *

MILAN, 29. — *Založnik Arnoldo Mondadori je bil pred prizivnim sodiščem oproščen obtožbe, da je objavil spolzko delo s tem, ker je natisnil knjigo «Skupina» (Il gruppo) ameriške pisateljice Mary Mac Carthy.*

Dve knjigi Williama Saroyana

Ameriškega pisatelja armenskega porekla Williama Saroyana pri nas skorajda ne poznamo in podatki zadnjih let ne izkazujejo nobenega slovenskega prevoda njegove knjige. Tudi v edini antologiji kratke ameriške proze, ki smo jo dobili pred desetimi leti, Saroyan ni bil zastopan. Pač pa je v časnikih izšlo nekaj prevodov njegovih krajših del. Za slovenske bralce je torej Saroyan več ali manj neznan pisatelj. Pobliže ga bomo spoznali zdaj po dveh knjigah ki sta izšli pri Mladinski knjigi v Ljubljani. Prva nosi naslov: Rada te imam, mama; *druga pa:* «Očka, ti si nor. *Res da sta ti dve knjigi namenjeni morda v prvi vrsti mladim bralcem kot to kaže naslov in založba, pri kateri je izšel slovenski prevod obeh del. Toda dejansko gre za toplo napisano duologijo o otroški duševnosti in s tem za knjigo, ki ni namenjena samo mladim bralcem temveč tudi odraslim. In prav ti odrasli bralci bodo v tem delu spoznali pisateljske vrline Saroyana, ki se kaže kot nežen in subtilen pisatelj, poln humanizma in globokega poznanja ne samo življenja temveč tudi otroške duševnosti.*

Po kvaliteti, pomenu in obsegu je knjiga Rada te imam, mama nedvomno pred drugo knjigo. To je pripoved o devetletni deklici, pripoved, ki jo je pisatelj tudi posvetil svoji hčerki in ki ima prav gotovo določene avtobiografske poteze oz. osnove v dogodkih lastne družine. V temu delu pripoveduje Saroyan o odnosih med hčerko in njeno materjo, imenitno igralko, ki živi ločeno od svojega moža in s hčerko odide v New York, da bi se tam kot igralka uveljavila na odrskih deskah. To ji tudi uspe, kot ji začasno uspe v svoj podvig vključiti tudi svojo punčko, ki z materjo na odru doživi nedeljeno priznanje gledališke publike. Toda kakor se mati in hčerkica dobro razumeta, kakor sta dobri prijateljici, kakor doživita v New Yorku skupen uspeh, tako se vendar hčerka ne more odločiti, da bi za vedno ostala pri materi in igralskem življenju. Rajši se kljub vsemu odloči za pot v Pariz, kjer živita njen oče in njen brat. V okviru zanimive zgodbe iz velikega sveta in igralskega življenja, ki jo pripoveduje dekletce, slika pisatelj odnose med materjo in hčerko ter prikazuje kompleks duševnih problemov, ki jih v odnosih med ločeno materjo in njeno hčerko prinaša vsakodnevno življenje.

Druga knjiga, šibkejša po umetniški moči in tudi manj zanimiva, pripoveduje o odnosih med očetom in desetletnim fantom, ki zaradi spora med roditeljema, živita sama zase v majhni hišici ob morju v Kaliforniji. Tudi tu gre v okviru opisa običajnih dnevnih doživetij predvsem za prikaz odnosov med sinom in očetom in za prikaz duševnosti malega dečka.

Obe Saroyanovi knjigi sta napisani zanimivo, kar velja zlasti za prvo knjigo. Obe se izredno lepo bereta in bosta tako mladim kot tudi odraslim bralcem v okviru prijetne zgodbe iz sodobne stvarnosti marsikaj povedali. Zato ju je samo toplo priporočiti saj obravnavata probleme, s katerimi se dnevno srečujemo v vsakdanjem življenju. Saroyan je znal probleme prikazati v okviru prijetnih zgodb in odpreti bralcem duševnost otrok, katerih starši so ločeni in ki ji poleg splošnih mučijo še posebni problemi odnosov med sprtimi roditelji.

Saroyanovi knjigi sta v slovenskem prevodu izšli v skrbni opremi, ki jo je zasnoval Branko Simčič. Lepo ju je prevedla Breda Pugljeva. Izdaja te Saroyanove duologije o otroški psihi je tako prav privlačna predstavitev tega ameriškega pisatelja slovenskim bralcem.

Sl. Ru.

* * *

Obisk razstave «Francosko slikarstvo v muzejih ZSSR», ki je od 22. septembra v Louvru, je tako velik, da napovedujejo rekord: do konca decembra naj bi Francozom manj znana dela njihovih slikarjev videlo 250.000 ljudi.

Tihotapsko zlato

BOMBAY, 29. — Za okrog milijon dolarjev pretihotapljenega zlata so včerajšnjo noč carinski funkcionarji zaplenili blizu Bombayja. Nekateri funkcionarji so povedali, da je na kosih zlata pečat nekega londonskega kovinskega podjetja.

Nabrežinsko prosvetno društvo je proslavilo 20-letnico dela in svojega rojaka Iga Grudna

Nastop dveh pevskih zborov - Slavnostni govor in recitacije - Uspela razstava slovenske knjige - Pozivi k večji vnemi na tem področju

Dijak Igor Tuta med svojim govorom o I. Grudnu, v ozadju recitatorji

Pogled na del občinstva med proslavo

Predsednik Prosvetne zveze, dr. Robert Hlavaty, pozdravlja prisotno občinstvo

Nastop mešanega zbora Pd «Igor Gruden»

Prosvetno društvo «Igo Gruden» iz Nabrežine je v nedeljo slavilo dvojno slavje. Skupno s proslavo dvajsetletnice ustanovitve društva se je spomnilo tudi sedemnajste obletnice smrti pesnika Iga Grudna, ki je bil po rodu iz Nabrežine in po katerem nosi društvo svoje ime.

Proslava je bila dobro pripravljena in tudi odziv domačinov je bil temu ustrezen. Društvena dvorana je bila do zadnjega kotička polna.

Predsednik društva prof. Sergej Radovič je v svojem nagovoru prikazal kratko zgodovino društva iz let takoj po osvoboditvi, ko je bilo društveno delovanje zelo živo in plodno, ko so ljudje po dvajsetletni želji slovenske kulture, celo slovenske besede, z navdušenjem sodelovali v vseh društvenih manifestacijah, do poznejše dobe, ko je pod vplivom znanih političnih dogajanj društvena dejavnost zamrla, da bi se v novejšem času ponovno razživela, ko se je posebno mladina ponovno združila in se lotila prosvetne dejavnosti, ki je na tem nacionalno ogroženem delu slovenske zemlje tako hudo potrebna. To misel je poudaril tudi župan devinsko-nabrežinske občine Drago Legiša, ki je društvu prinesel pozdrav in izrazil željo, naj bi prosvetno društvo čimbolj razživilo kulturno dejavnost, ki je v tem delu našega podeželja še najbolj šibka. Tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Robert Hlavaty, ki je spregovoril ob zaključku proslave, je posebej poudaril nujnost čim večje zavzetosti na področju kulturno-prosvetne dejavnosti. Medtem pa se je zvrstil kulturni program, ki je obsegal dva pevska nastopa ter slavnostni govor o pesniku Igu Grudnu ter nekaj recitacij.

Kot prvi je nastopil otroški pevski zbor «Kraški slavček», ki je pod vodstvom prof. Erminija Ambrozeta zapel dve pesmi, pozneje pa je nastopil obnovljeni mešani pevski zbor. Je to dejansko dosedanji mladinski pevski zbor, kateremu so se pridružili nekateri pevci nekdanjega nabrežinskega pevskega zbora.

Medtem je o pesniku Igu Grudnu spregovoril visokošolec Igor Tuta, ki je prikazal pesnika Iga Grudna skozi njegovo življenjsko pot iz Nabrežine, kjer se je rodil 18. aprila 1893, do srednje šole v Trstu in Gorici, do univerze najprej na Dunaju in po soškem bojišču v Pragi, kjer je univerzo končal, pa preko njegove trnove poti v času druge svetovne vojne, ko so ga leta 1942 belogardisti in fašisti v Ljubljani zaprli in ga nato odgnali najprej v Visco, nato pa na Rab, od koder je po zlomu fašistične vojske odšel v partizane in bil v začetku 1944 iz Dalmacije odpeljan v južno Italijo in nato v Afriko, od koder je ob osvoboditvi jugoslovanske prestolnice prišel v Beograd, kjer je nekaj časa sodeloval pri slovenski oddaji beograjskega radia, da bi se po osvoboditvi spet oprijel svojega odvetniškega poklica.

Hkrati s tem je govornik prikazal Iga Grudna tudi kot pesnika preko njegovih pesniških zbirk od prve iz leta 1920, ki nosi naslov «Narcis», do istega leta izdanih «Primorskih pesmi», pri katerih se je Igor Tuta bolj dolgo ustavil, poudarjajoč pesnikovo socialno in nacionalno zavzetost, kjer prihaja najbolj do izraza njegova ožja domovina in ljudje, ki na njej žive. Naslednja zbirka «Dvanajsta ura», ki je izšla leta 1939, pa «poje o stiski vsega človeštva». Po večletnem molku v času vojne pa se pesnik leta 1946 oglasi z dvema zbirkama in sicer najprej z zbirko «V pregnanstvo» in kmalu nato še z zbirko «Pesnikovo srce».

Kratek prikaz Iga Grudna kot človeka in pesnika pa so spremljale recitacije nekaterih njegovih poezij, ki so jih podali Majda Terčon, Jasna Logar, Vera Tuta, Bojan Brezigar in Aleksander Rojc.

Hkrati s proslavo je nabrežinsko prosvetno društvo priredilo tudi razstavo slovenskih knjig, po katerih so segali številni ljubitelji slovenske pisane besede. Hkrati s to razstavo je bilo na ogled občinstvu tudi več diplom in priznanj, ki jih je nabrežinska mladina dobila na letošnjem športnem tednu.

IVAN REGENT NADALJUJE PISANJE SVOJIH SPOMINOV

Kratki spomini na Etbina Kristana

II.

Navzlic vsemu pa je vendarle bil določen razlog za nezaupanje delavcem do intelektualcev in zato, da intelekualci niso silili v soc. demokratične vrste ne v Trstu, ne v drugih krajih Slovenije. Za to pa niso bili krivi delavci.

Ker se je o tem že veliko govorilo in pisalo in se včasih še danes govori in piše, bom skušal zadevo nekoliko pojasniti.

Razlogi zato, da so se intelektualci držali proč od socialne demokracije so subjektivnega in objektivnega značaja.

Subjektivni razlogi so bili po mojem med drugim naslednji: do konca prve svetovne vojne in malo časa po njej je stopila v delavsko socialno demokratično gibanje le določena maloštevilna elita slovenskih izobražencev. Ogromna večina ostalih izobražencev pa je bila nasprotna delavcem in njihovemu gibanju, kar se je posebej jasno pokazalo za časa stavk in drugih delavskih gibanj. Niso bili redki primeri, da so izobraženci in uradniki, nižji in višji, nadomeščali delavce v stavkah, ki so torej tudi stavkokazili in stavkam ter vsem delavskim gibanjem nasprotovali in škodovali. Vse slovenske politične stranke, razen socialno demokratične, so vodili izobraženci in vse te stranke (klerikalna, liberalna, narodna, radikalna itd.) so nastopale proti delavstvu, ki se je borilo za boljši košček kruha ali celo le za globlji krožnik koruznih žgancev ali polente. Skoraj vse slovensko časopisje, ki ni bilo socialno demokratično in katerega so urejevali izobraženci, je večinoma nastopalo proti delavski stranki in delavskim gibanjem, proti zahtevam delavstva, mnogokrat celo v primerih, ko so slovenski delavci stavkali proti nemškim in italijanskim kapitalistom. Poleg tega so bili proti delavcem vsi sodniki, vsi odvetniki, uradniki in ostali laični intelektualci, zraven tega pa vsa mnogoštevilna cerkvena inteligenca (duhovščina), z vso svojo cerkveno organizacijo. Če vse to upoštevamo, pridemo do zaključka, da so imeli delavci proti sebi ves tedanji višji, srednji in psevdointelektualni svet, ki se je pajdašil z bogatimi, zato nam postane razumljivo, da je bilo zelo mnogo razlogov, ki so ustvarjali med delavci sovražno ozračje do takih intelektualcev in uradnikov. Čemu naj bi bili delavci radi imeli in naj bi spoštovali ljudi, ki so bili odkriti ali prikriti kapitalistični valpti? Med tem pa so delavci visoko spoštovali in zelo radi imeli vse intelektualce, ki so prihajali v njihove vrste, ali pa ki so razumeli in podpirali njihov boj, ki je bil konec koncev boj za njihov obstanek kot ljudi in za obstanek naroda. To bi lahko potrdili tisti intelektualci, ki so neposredno pred prvo svetovno vojno redno prihajali v Delavski dom — učiteljice, učitelji, (omembe vredni so učitelji: **Jože Pahor, Alojz Hreščak**, Ferdo Kleinmayer, Janko Furlan itd.) uradniki, dijaki itd. Prav zgovoren dokaz proti trditvi, da delavci sovražijo intelekualce pa je bil bogat obisk delavcev in njihovih žena na predavanjih **«Ljudskega odra»**, kjer so predavali samo intelektualci, na predavanjih, ki so bila vedno zelo zahtevna.

Razlogi zaradi katerih se slovenski intelektualci na Primorskem — torej tudi v Trstu — pred prvo svetovno vojno niso pridruževali v večjem številu socialno demokratičnemu gibanju pa so bili tudi objektivnega značaja. Slovensko narodno gibanje v Trstu in na Primorskem je bilo objektivno demokratično, napredno in v ofenzivi ne glede na to, da so bili njega voditelji nedemokratični in celo nazadnjaški. Nudilo je, tudi zato, ker je bilo relativno mlado, dovolj prostora vsem slovenskim slojem. Bilo je edino, ki je lahko zagotavljalo eksistenco vsaj določenemu številu intelektualnih slojev. V njem je bilo prostora za vse ker se je zadovoljevalo s tem, da je zahtevalo le narodno zavest.

Pri vsej objektivni demokratičnosti slovenskega narodnega gibanja pa je bil vstop intelektualca v socialno demokracijo zelo tvegan korak. Pomenil je, naprtiti si gospodarski in družabni bojkot, ki so ga takemu nepridipravu napovedali in proti njemu izvajali tisti, od katerih je bila odvisna usoda slovenskih intelektualcev v Trstu, na vsem Primorskem in v Istri. Mislim, da je bilo enako tudi drugod. Ta korak so mogli tvegati samo najpogumnejši. In še pogum sam ni vedno zadoščal, kajti demokratizem slovenskega narodnega meščanstva se v gospodarskih in družbenih zadevah ni nič razlikoval od italijanskega nacionalizma. Samo en primer: odvetniški koncipient dr. Novak je s svojim znancem Nacetom Mihevcem kdaj pa kdaj prihajal v čitalnico in knjižnico «Ljudskega odra». Ni bil socialist, niti ni želel biti. Sprejel pa je vabilo «Ljudskega odra» in zato prvi predaval pred polno dvorano delavcev v Delavskem domu. Spominjam se, da je bilo predavanje dobro in da je bilo delavcem všeč. Že nekaj dni po predavanju mu je njegov šef — slovenski odvetnik v Trstu — odpovedal službo. Moral je iz Trsta v Gorico in se za vselej odpovedati obiskovanju Delavskih domov in družbi s socialisti.

Drugi primer je dr. Tuma, o katerem bo govora v zapisu o njem.

* * *

Na Primorskem so začeli prihajati intelektualci v vrste Jugoslovanske socialno demokratične stranke šele leta 1906 ali 1907. To so bili redki primeri ali bele vrane: v Trstu dr. Ferfolja, a dr. Dermota v Gorici, ki pa sta bila in ostala vse življenje masarikovca. Vendar ju je delavstvo tudi kot taka sprejelo v svoje vrste z odprtimi rokami. To je razumljivo, saj so vedeli — koliko smo o tem govorili — da so nam za nadaljnji razvoj socializma intelektualci nujno potrebni. Saj so vedeli, da sta bila tudi Marx in Engels intelektualca. In tudi to so vedeli, da pristop intelktualcev v socialno demokratično gibanje je stranko krepil in hkrati pomenil, da se ideja socializma širi in jača, da se ji odpirajo vrata tudi med intelektulne sloje, kar je moglo socialističnemu gibanju samo koristiti. Leta 1908 pa je stopil v goriško sekcijo Jugoslovanske soc. demokratične stranke dr. Henrik Tuma, ki je bil že od 1905 član delavskega prosvetnega društva Ljudski oder, na vabilo katerega je že 1906 predaval v Trstu «O delu». Na Primorskem, v Trstu in v Istri nismo nikdar otežkočali intelektualcem vstop v socialno demokratične vrste. Mislim, da tudi drugod ne.

* * *

Etbin Kristan je v svojih govorih rad segal po zelo ostrih primerih in ostrih besedah proti bur. žuaznemu družbenemu redu in avstrijskim vladam: zato so ga delavci smatrali za revolucionarja. Etbin Kristan pa ni bil revolucionar v ljudskem smislu besede in mislim, da tak tudi ni želel biti. Njegovo gledanje na svet je bilo enako nazorom ogromne večine socialnih demokratov t. j. evolucionistično. Sicer ni izključeval revolucionarnih posegov proletariata v družbena dogajanja; tega ni izključeval noben socialist, bil pa je pristaš ideje o možnosti mirnega prehoda kapitalizma v socializem. Ideja mirnega in postopnega vraščanja kapitalizma v socializem je bila domača v vseh socialno demokratičnih strankah v Avstriji in povsod v Evropi. Izjema so bili ruski boljševiki t. j. večina v Ruski delavski socialno demokratični stranki in nekatere anarhosindikalistične skupine. To idejo o možnosti mirnega vraščanja kapitalizma v socializem so socialnim demokratom nedvomno narekovali in močno podpirali tudi tedanji uspehi posameznih socialističnih frakcij v nekaterih evropskih parlamentarnih deželah in velike, zares velike zmage močnih gibanj sindikalnih organizacij v nekaterih deželah. Tej teoriji o možnosti mirnega prehoda kapitalizma v socializem ni dal Kristan nič posebno svojega. Danes, ko v nekaterih deželah napredne stranke dokazujejo, da je miren prehod iz kapitalizma v socializem v določenih pogojih vendarle mogoč, si najmočnejše imperialistične države v Ameriki in v Evropi prizadevajo praktično dokazati, da je taka teorija zmotna.

* * *

Etbin Kristan se je zelo in trajno zanimal za rešitev narodnega vprašanja v avstrijskih in ogrskih deželah. Predvsem pa za rešitev narodnega vprašanja Slovencev in vseh Jugoslovanov. Morebiti mu je to posredovala zavest, da je sin malega zatiranega naroda in da se za njegovega časa za rešitev slovenskega in jugoslovanskega narodnega vprašanja ni resno zanimal noben slovenski ali jugoslovanski meščanski politik. To njegovo zanimanje za rešitev narodnega vprašanja Slovencev in Jugoslovanov sploh, ki se javno začenja že 1896, je močno obogatilo politične pozicije Jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Etbin Kristan je od ustanovitve Jugoslovanske socialno demokratične stranke nekajkrat predlagal načine po katerih naj bi se slovensko in jugoslovansko narodno vprašanje rešilo. Tako svojo rešitev je zaman predlagal že na kongresu avstrijskih soc. demokratičnih strank v Brnu 1899. Ta njegov prvi predlog za rešitev slovenskega narodnega vprašanja je bila znamenita ideja o eksteritorialnosti.*) Kakorkoli se ta ideja zdi nerealna, se vendarle ne smemo čuditi, da je nastala v glavi slovenskega političnega delavca. Če pomislimo, da so Slovenci kot narod nekaj pomenili samo na Kranjskem in da na Primorskem, na enem delu Stajerske in na Koroškem niso uživali potrebnih narodno-kulturnih pravic, da v času, ko se je pri Etbinu Kristanu rodila ta zamisel, niso imeli Slovenci v poslednjih treh deželah deloma nobenih pravic, deloma zelo malo pravic, da so se morali za svoj narodni obstanek trdo boriti in da je bilo težko pričakovati, da bi Slovenci prišli v teh provincah kdaj do večine, tedaj nam postane Kristanova zamisel nekoliko razumljiva. Skoraj sprejemljiva. Pri tem ne gre pozabiti, da so Slovenci živeli tudi izven teh provinc v relativno večjih skupinah v drugih delih Avstro-Ogrske. Politične razmere Avstro-Ogrske v času, ko je prišel Etbin Kristan na dan s to svojo zamislijo seveda niso dopuščale njene realizacije. Mogla bi se realizirati le v primeru zmage proletariata. Vendar nam vse to dokazuje, da se je začel Kristan rano zanimati za rešitev narodnega vprašanja in torej tudi za rešitev slovenskega narodnega vprašanja.

Ker na kongresu avstrijskih socialno demokratičnih strank v Brnu (24.—29. sept. 1899) Etbin Kristan ni mogel prodreti s svojo idejo glede rešitve narodnega vprašanja, je Jugoslovanska socialno demokratična stranka skupaj z vsemi ostalimi avstrijskimi strankami sprejela kot podlago za rešitev narodnega vprašanja v Avstriji znameniti Brnski narodni program.

IVAN REGENT

*) Eksteritorialnost — ideja po kateri naj bi imele svoje kulturne in gospodarske pravice vse skupine Slovencev ne glede na kraj kjer bi v Avstriji živele.

(Nadaljevanje sledi)

ZANIMIVE USODE VELIKIH UMETNIŠKIH STVARITEV

Pred kratkim je bilo odkrito novo Tizianovo delo

Nihče ni vedel, kdo je bil sliko ustvaril - Zmotil se je celo Bernhard Berenson - Kako in kdaj je slika nastala - Kakšna je bila njena pot in kdo je bil njen lastnik - Zdaj je razstavljena v londonski galeriji «Agnews»

Tizian sodi med največje mojstre likovnih umetnosti vseh časov. Živel in delal je v 16. stoletju. Vse, kar je izšlo izpod njegovega čopiča se z denarjem malodane sploh ne da izmeriti. Spričo tega tudi predstavlja naravnost izreden dogodek, ko nekje nepričakovano odkrijejo kako njegovo doslej še nepoznano delo. In prav do tega je pred kratkim prišlo v Londonu.

Da je zadevno delo obstajalo, se je že dolgo časa vedelo, da pa je slika, ki se nahaja v Albury Parku, v okraju Surrey, in je last vojvode Northumberlandskega, Tizianov proizvod, tega ni nihče vedel. Umetnostni zgodovinarji imajo to sliko v evidenci pod imenom «Portret sekretarja». Z njo so se že ukvarjali zelo pomembni in sloviti strokovnjaki, med temi tudi Američan Bernhard Berenson, ki je živel v Firencah in tu pred nekaj leti umrl. Ta je bil izrazil mnenje, da je slika delo slikarja Domenica Capriolija. Vendar pa se ta teza ni uveljavila. Od l. 1932 so sliko smatrali za «eno od del italijanske renesanse», sicer velike vrednosti, vendar brez ugotovljenega avtorja.

Lastnik slike se je nekega dne odločil, da delo osveži, se pravi restavrira. Ta posel je opravil znani restavrator John Brealy. In šele, ko je to bilo storjeno, je izredni portret prišel do svojega polnega sijaja v vseh svojih posameznostih. Tedaj se je tudi z njim začel temeljiteve ukvarjati Michael Jaffe, umetnostni zgodovinar iz Cambridgea. Dokončno je ugotovil, da gre za Tizianovo delo, kot tudi, da sta osebi na platnu Georges d'Armagnac in pa njegov tajnik Guillaume Philandrier. Prvi je bil nadškof v Rodezu, od l. 1536 do 1539 pa veleposlanik Franca I. v Benetkah.

Jaffe je na osnovi odkritja nekaterih dokumentov zatem rekonstruiral celotno zgodbo slike.

Tizian je d'Armagnaca in njegovega tajnika portretiral v Benetkah. Kasneje pa je škof-veleposlanik iz Benetk odšel v Rim, ker je vtem bil imenovan za kardinala. Omenjeno sliko je, seveda, odnesel s sabo. Živel je nato v Avignonu, kjer se je do l. 1585 nahajala tudi slika. Leta 1624 pa je od nekega francoskega trgovca z umetninami odkupil vojvoda Buckimgamski. Na osnovi nekaterih kupoprodajnih pisem je bilo tudi ugotovljeno, da gre za Tizianovo sliko. Omenjeni vojvoda je l. 1628 bil ubit, a v seznamu njegove zapuščine je bila tudi slika «Francoskega ambasadorja pri pisanju», kot njen avtor pa je bil naveden Tizian. V nekem drugem seznamu s konca 18. stoletja se ta slika ponovno omenja, vendar pod označbo «Kardinal Sforza in Machiavelli», a tudi tu se kot njen avtor navaja Tizian. Naposled je slika prišla v roke njenega današnjega lastnika, ki pa njene zgodbe ni poznal, čeprav se mu je dozdevalo, da gre za Tizianovo delo.

Nedvomno bo zdaj ta slika ena največjih privlačnosti razstave v londonski galeriji «Agnews», ki je bila pred kratkim odprta. Posebno bo pritegovala vse tiste, ki se zanimajo za renesančno umetnost in še prav posebej za Tiziana.

Kot je še enkrat razvidno iz tega kratkega prikaza, so usode mnogih pomembnih stvaritev največjih duhov preteklosti izpolnjene s prav posebno, večkrat skoraj neverjetno vsebino. Saj je domala sleherni dan moč čitati v časopisih o enem ali drugem delu velikih ustvarjalcev, ki se je potem, ko je bilo ustvarjeno, izgubilo v vrvežu zgodovinskega dogajanja, da bi kasneje, kot po nekakšni nenehno oprezajoči človeški intuiciji, stremeči za odkrivanjem novih in starih umetniških vrednot, spet našlo svoje mesto med številnimi drugimi zakladi, ki razveseljujejo človekovega duha na njegovi sicer pogosto ne prav lahki in rožnati življenjski poti.

Belgijski esesovec po 20 letih pred avstrijskim sodiščem

Dolgo let je bil član avstrijske tajne policije

DUNAJ, 29. Bivši član belgijskih esesovskih vojaških enot 54-letni Robert Jan Verbelen, ki ga je bruseljsko sodišče leta 1947 v odsotnosti obsodilo na smrt, bo prišel danes pred dunajsko porotno sodišče, kjer bo moral odgovarjati za svoje sodelovanje pri množičnih pokolih v času druge svetovne vojne.

Robert Jan Verbelen je bil «Sturmbannfuehrer» flamskih esesovskih enot in načelnik štaba posebne «varnostne organizacije», ki so jo belgijski kolaboracionisti organizirali za sodelovanje z nacisti in ki se je imenovala «De Vlag». Ob koncu vojne se je Verbelen znašel v Avstriji in sicer nekje blizu Salzburga. Ker je vedel, kakšne grehe ima na vesti, se je ponudil ameriškim zasedbenim četam za tolmača, da bi se pač prikril. Ko so se Američani iz Avstrije ukmaknili, je Verbelen ostal v avstrijski tajni policiji, ki mu je omogočila, da si je pridobil avstrijsko državljanstvo in da ves čas niso odkrili njegove preteklosti. V zagato se je spravil sam, ker je pod psevdonimom Jean Marais objavljal filonacistične članke v raznih deželah, še posebej v Španiji, je vzbudil pozornost protinacističnih sil, ki so mu začele slediti. Neke organizacije bivših antinacistov in bivših partizanov so odkrile, da se pod imenom Jeana Maraisa skriva bivši poveljnik belgijskih esesovcev Verbelen. Nato so svoje iskanje razširili tudi v Belgijo in končno ugotovili, kdo je Verbelen in kaj vse se pod njegovo preteklostjo skriva.

In tako so Verbelena 11. aprila 1962. aretirali na njegovem dunajskem stanovanju. Avstrijske oblasti so mu takoj odvzele avstrijsko državljanstvo z utemeljitvijo da je ob času prevzema avstrijskega državljanstva dal o sebi lažne podatke. Toda bivši esesovec se s tem ni sprijaznil in je vložil priziv na vrhovno upravno sodišče, ki je ugotovilo, da je bila podelitev avstrijskega državljanstva Verbelenu popolnoma v redu. S tem se je Verbelen sicer rešil tega, da bi ga avstrijske oblasti izročile belgijskim, ki so ga ob času že obsodile na smrt, zato pa bo hkrati kot avstrijski državljan moral odgovarjati pred avstrijskim sodiščem, ki se bo z njegovo preteklostjo ukvarjalo kake tri tedne. Zelo verjetno je, da bo avstrijsko sodišče nasproti njemu bolj blago kot je bilo belgijsko, ki ga je ob času obsodilo na smrt.

Sovjetska kinematografija ne pozna «konflikta generacij»

MOSKVA, 29. — Izvoljen je bil izvršni odbor Zveze filmskih ljudi Sovjetske zveze. Izvršni odbor sestavljajo predstavniki filmskih ljudi iz petnajstih republik Sovjetske zveze. Zveza filmskih ljudi Sovjetske zveze šteje 3.200 članov. Novi odbor bo dejavnost vodil vse do prihodnjega kongresa, ki bo čez štiri leta. Na zasedanju v Moskvi je bil sprejet tudi pravilnik zveze. Skupno z Mihajlom Rommom, Sergejem Juktevičem, Grigorijem Čuhrajem in Sergejem Gerasimovim so bili v izvršni odbor izvoljeni tudi nekateri mladi režiserji, med katerimi sta tudi Elen Klimov in Andrej Tarkovski. Prvi je znan po svojem filmu «Dobrodošel», drugi pa po «Ivanovi mladosti.»

Zasedanja sovjetskih filmskih ljudi v Moskvi so se kot gostje udeležili bolgarski, poljski, italijanski, francoski, jugoslovanski in madžarski predstavniki. Zasedanje je trajalo štiri dni. V večini referatov in posegov v diskusijo se je izražal optimizem glede stanja v sovjetski kinematografiji. v minulem letu je sovjetske kinematografske dvorane obiskalo 4 milijarde 100 milijonov oseb. Vsako leto se v Sovjetski zvezi izdela okoli 120 celovečernih in 700 kratkometražnih filmov. Nekateri filmi pritegnejo tudi od 60 do 80 miljonov gledalcev.

Filmski kritik Ljudmila Pogoševa je izjavila, da je v zadnjih letih sovjetska kinematografija postala vedno bolj umetnost «analize, proučevanja in misli, ki odraža življenje v vseh njenih protislovjih». Režiser «Hamleta» Grigorij Kozincev pa je rekel: «Filmsko platno je odkrilo velikansko vrednoto posameznika. Sovjetska kinematografija teži danes bolj k obrambi človeka kot nekoč.» V govorih je bilo opazno, da sovjetski film «Konflikta generacij» ne pozna. Mlajši filmski ljudje na pr. so izjavili, da so revolucionarne tradicije Eisensteina, Pudovkina, Dolženka in drugih mojstrov neizčrpen vir za njihove ustvarjalne napore

Preveč nazoren pouk

Učenci neke osnovne šole v Münchnu so bili drastično nazorno poučeni o življenju in smrti človeka.

Učitelj je otroke najprej odvedel na pokopališče, nato pa jim je dal nalogo, naj rišejo grobove in nagrobnike, na katere naj napišejo svoja imena. Pa ne samo to: v nekaterih razredih so morali učenci napraviti iz škatlic za vžigalice majhne krste in so bili natanko informirani, kako človeško telo strohni.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Danes je priporočljivo, da se v nobeno akcijo ne spustite sami, marveč v družbi z drugimi. Skušajte se bolj opreti na svoj razum.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Korakajte naravnost proti svojemu cilju, sreča bo na vasi strani. Skušajte urediti svoje čustvene odnose tako, da ne bo prišlo do motenj.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Vse vaše pobude bodo uspešno uresničene. Obkroženi ste od ljudi, ki do vas ne gojijo najbolj iskrenih čustev.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Bodite previdni, ker obstaja nevarnost resnih motenj v vsakodnevnem delu. Odločite se in kar najbolj naglo rešite neko družinsko vprašanje.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Izkoristite nekatere šibke točke svojih tekmecev, da bi uveljavili svoj načrt. Prehodna napetost med vami in nekaterimi prijatelji.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Da bi mogli uresničiti neko svojo zamisel, se boste morali ostro spoprijeti s svojimi sodelavci.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Z neko svojo elastično akcijo si boste bolj pomagali kot pa s trmoglavostjo. Odločno se postavite po robu neumestnim kritikam.

ŠKORPIJON (od 23.10. do 21.11.) V delovnem pogledu bo dan uspešen, čeprav se ne boste počutili najbolje. Pobotali se boste z drago osebo.

STRELEC (od 22.11. do 20.12.) Čimprej odpravite zmedo, ki so jo okrog nekega vprašanja ustvarili vaši sodelavci. Ogroženo bo dobro razumevanje v družini.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Zahvaljujoč se dobremu prijatelju, vam bo v znatni meri uspelo razširiti krog svojih poslov. Posvetite večer dobremu čtivu.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Trdo se boste spoprijeli z nekim svojim predstojnikom. Neko novo prijateljstvo se stalno poglablja.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Dan je primeren za sprejetje vseh važnih odločitev. Skušajte bolj razgibati svojo notranjost.

RADIO VELEVIZIJA

TOREK, 30. NOVEMBRA 1965

Radio Trst A

7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.30 Slov pesmi; 11.45 Trio Lou Bennett; 12.00 Iz slov. folklore; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 G. Safred igra na marimbo; 17.20 Italijanščina; 17.30 Glasbeni kaleidoskop; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Baročni ansambel iz Trsta; 18.50 Pozavnista Jay and Kai; 19.00 Plošče; 19.30 Romantične melodije; 20.00 Šport; 20.35 Sodobni motivi; 21.00 Pregled slovenske dramatike; 22.00 Plešite z nami; 22.55 Nova glasba.

Trst

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 13.15 Juke box; 13.40 E. Benedetti: «General na oslu» — farsa; 14.35 Mladi istrski pesniki in pisatelji.

Koper

7.15 Jutranja glasba; 8.00 Prenos RL; 11.00 Otroški kotiček; 11.40 Uspele melodije; 12.00 in 12.55 Glasba po željah; 13.40 Slov. narodne; 14.00 Melodije; 15.00 Prenos RL; 19.00 Šport; 19.30 Prenos RL; 22.15 Plesna glasba.

Nacionalni program

8.30 Jutranji pozdrav; 9.10 Strani iz albuma; 9.45 Popevke; 10.05 Operna antologija; 10.30 Šola; 11.00 Sprehod skozi čas; 11.15 Ital. narodni plesi; 11.30 Melodije in romance; 11.45 Godala; 14.55 Vreme na ital. morjih; 15.15 Likovne umetnosti; 15.45 Gospodarska rubrika; 16.00 Spored za najmlajše; 16.30 Komorna glasba; 17.25 Simf. koncert; 18.50 Znanost in tehnika; 19.10 Oddaja za delavce; 20.25 R. Mallet: «L'equipaggio al completo»; 22.35 Plesna glasba.

II. program

7.30 Jutranja glasba; 8.30 Orkester in fantazija; 9.35 Pisan spored; 10.35 Nove ital. pesmi; 11.05 Vesela glasba; 12.00 Danes v glasbi; 14.05 Pevci; 14.45 Glasbeni koktail; 15.15 Vrtiljak pesmi; 15.35 Koncert v miniaturi; 16.00 Rapsodija; 16.35 Zbori; 16.50 Ital. narodne pesmi; 17.35 Enciklopedija; 18.35 Enotni razred; 18.50 Vaši izbranci; 20.00 Nagradno tekmovanje «Pozor na ritem»; 21.00 Lahka glasba; 21.40 Glasba v večeru; 22.15 Jazz.

III. program

18.30 Filmski pregled; 18.45 Blochov Psalm za bariton in orkester; 19.15 Tuji periodični tisk; 19.30 Koncert; 20.30 Revija revij; 20.40 Haydnove skladbe; 22.15 Strani iz druge svetovne vojne: Bratje Cervi.

Slovenija

8.05 Jutranji koncert; 9.05 V. Konjar: Po svojih najboljših močeh; 9.25 Zabavni orkester; 10.00 V narodnem tonu; 10.30 I. Kirigin: Vrata pobjede; 11.00 «Živa kultura»; 11.20 Zabavni orkestri; 12.05 Mezzosopranistka Ruža Pospiš in tenorist Attilio Planinšek; 13.30 Zabavne melodije; 14.00 O naših turističnih perspektivah; 14.30 Slov. melodije; 15.15 Zabavni intermezzo; 15.30 Melodije; 16.00 Mladi glasbeniki; 17.05 A. Lajovic: Capriccio za veliki orkester; 17.30 Športniki, o katerih bomo kmalu slišali; 18.00 Zabavne melodije; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 A. Berg: Sedem zgodnjih pesmi; 20.20 M. Marinc: Ogledala in baloni; 21.10 Zvoki; 21.30 Plesni orkestri; 22.10 Iz ruske komorne glasbe; 23.05 Popevke.

Ital. televizija

8.30 Šola; 17.30 Spored za najmlajše; 19.30 Nikoli ni prepozno; 19.00 Dnevnik; 19.15 Almanah: Rdečekožci; 19.55 Športne vesti in ital. kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Film «Atto di violenza»; 22.30 Umetnostni pregled; 23.00 Dnevnik.

II. kanal

21.00 Dnevnik; 21.15 Tridejanka V. Fainija: «Moje drage lutke».

Jug. televizija

16.40 Oddaja iz kulturne umetnosti; 17.10 Leo Delibes: Copelia — balet; 17.55 Mali komorni koncert; 18.10 Včeraj, danes, jutri; 18.30 Partizansko lutkovno gledališče — studio Ljubljana; 19.00 Portreti in srečanja: Ismet Mujezinović — studio Sarajevo; 19.20 B. Papandopulo: Ognjeno srce — kantata; 20.00 Dnevnik; 20.30 Štiri deklice in mladenič — glasbena odd.; 20.45 Prometej z otoka Višević — jug. film; 22.15 Hokej Jugoslavija : Bolzano; 23.30 Zadnja poročila.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 11,5, najnižja 4,6, od 19. ur| 11,2 stopinje, zračni tlak 1006,6 pada, vlaga 71 odst., veter jug jugovzhodnik 9 km na uro, nebo oblačno, 0,2 mm dežja, morje mirno, temperatura morja 12,4 stop.

Tržaški dnevnik

Danes, TOREK, 30. novembra
Andraž
Sonce vzide ob 7,23 in zatone ob 16,24. Dolžina dneva 9,01. Luna vzide ob 12,56 in zatone ob 22,59.
Jutri, SREDA, 1. decembra
Marijan

SEJA TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Občina bo najela 190 milijonov posojila za okrepitev vodovoda

Teatro Nuovo pa bo najel pri Tržaški hranilnici 70 milijonov posojila z občinskim jamstvom za plačilo dolgov

Sinoči je zasedal občinski svet. Župan dr. Franzil je sprožil vprašanje tržaškega stalnega gledališča, ki se nahaja v hudi finančni stiski, in ki je bilo pred kratkim spremenjeno v «Stalno gledališče za deželo Furlanijo-Julijsko krajino». Uprava gledališča, v kateri so tudi predstavniki krajevnih ustanov, se nahaja pred nujnostjo, da poravna dosedanje dolgove v višini nekaj čez 54 milijonov lir, od tega 14 milijonov lir pasive od zadnjega poslovnega leta. Gledališče namerava poravnati svoj dolg z denarjem, do katerega bo prišlo tako, da bo najelo posojilo v višini 70 milijonov lir pri tržaški posojilnici, vendar mu bančni zavod ne more nakazati denarja brez ustreznega jamstva občinske uprave. Po novi ureditvi gledališča naj bi namreč staro poslovanje pred pričetkom nove sezone popolnoma prenehalo, nova sezona pa bi se začela po prenovljenem sistemu. Gledališče bodo skušali kolikor mogoče približati širokem občinstvu: to bodo dosegli s tem, da bodo uvedli zgodnejše predstave, prirejali posebne igre za mladino, uvedli eksperimentalno gledališče, se povezali z univerzitetnim centrom za gledališko umetnost, s posebno adaptacijo sezonskega programa ter z vrsto nastopov v drugih centrih v deželi. O teh namerah gledališke uprave sta obširno poročala prof. Romano in občinski svetnik Venier, ki je med drugim omenil, da se gledališke sezone stalno zaključujejo z bilančno pasivo, razen sezone 1960-61, ki se je zaključila z manjšim prebitkom.

Med diskusijo, ki je sledila tem izvajanjem, je svetovalec Pincherle predlagal, naj bi v okviru občinske uprave imenovali posebno komisijo ki naj bi pregledala preteklo poslovanje stalnega gledališča ter sestavila osnovne točke programa njegovega bodočega razvoja. Njegov predlog je prodrl, saj ga je z neznatnim spremembami k prvotnemu besedilu sprejela večina prisotnih svetovalcev. Župan je nato predlagal imenovanje dr. Rinaldija za novega predstavnika občinske uprave pri stalnem gledališču, namesto dosedanjega predstavnika dv. Camberja, ki je pred časom odstopil. Glasovanje je dalo pozitiven rezultat, čeprav je 15 svetovalcev glasovalo proti imenovanju dr. Rinaldija na omenjeno mesto.

Občinski svet je nato sprejel še dva sklepa, in sicer sklep o tem, da si uprava izposodi pri denarnih zavodih 190 milijonov lir za gradnjo novih črpalnih in na Greti čistilnih naprav in za razširitev sedanje dobavne zmogljivosti glavnega vodovoda, in pa sklep, da se v tej zvezi in v smislu pravkar sprejetega zakonskega določila zaprosi deželno upravo za podelitev posebnega prispevka v višini pet odst. omenjene vsote 190 milijonov lir. Z deželnim prispevkom nameravajo namreč delno kriti breme, ki ga bodo predstavljale obresti na izposojeno vsoto.

Na koncu so bili na vrsti še razni sklepi notranje upravnega značaja, ki so se nanašali predvsem na manjše spremembe splošnega pravilnika o osebju, zaposlenem pri občinski upravi. Pred zaključkom seje je predstavnik komunistične stranke Tonel predlagal županu Franzilu, naj bi občina poslala ministru za proračun Pieracciniju protestno brzojavko zaradi njegovega omalovaževanja tržaških problemov. Danes bi bil moral namreč minister Pieraccini dopotovati v Trst, kjer naj bi umestil novoimenovani načrtovalni odbor pri deželni upravi, obisk pa je bil preložen, ker naj bi bil moral minister nujno odpotovati v Pariz. Sinoči pa se je po radiju in televiziji zvedelo, da je bil minister Pieraccini v resnici v Benetkah, kjer je prisostvoval neki uradni manifestaciji.

«Avantijev» članek o Pieracciniju in Sv. Marku

V zvezi s položajem v ladjedelnici Sv. Marka nam je poslal tiskovni urad tržaške PSI sporočilo z vsebino članka, katerega je o tej zadevi 28. t. m. objavilo glasilo stranke «L'Avanti».

Članek pravi, da vzbuja začudenje zagrizenost, s katero razni politični krogi, od liberalcev do komunistov in pslupovcev obtožujejo socialista, ministra za proračun Pieraccinija, ker ni bilo ugodno rešeno vprašanje ladjedelnice Sv. Marka. Ta besnost je privedla do proglasitve enotne stavke delavcev ladjedelnice ravno ob času, ko bi moral priti Pieraccini v Trst. List pravi nadalje, da ni obstoj Sv. Marka odvisen od ministrstva za proračun, marveč od ministrstva za udeležbe in trgovinsko mornarico, saj gre za obrat IRI.

Po drugi strani pa je Pieraccini tržaški delegaciji v Rimu že pojasnil, da ni bil glede prihodnosti Sv. Marka sprejet v Rimu še noben sklep. Ta zadeva spada v splošno ureditev italijanskih ladjedelnic in zadevne odločitve spadajo predvsem v pristojnost IRI in ministrstva državnih udeležb in kvečjemu v pristojnost vse vlade, ne pa ministrstva za proračun. Poleg tega pa ni bilo skrčenje proizvodne dejavnosti italijanskih ladjedelnic nikaka iznajdba Pieraccinija, marveč jasna usmeritev urada za načrtovanje ministrskega sveta. Zaradi tega se zagrizenost proti Pieracciniju, ki se izraža v raznih političnih in gospodarskih krogih v Trstu, lahko razlaga le kot protisocialistična zagrizenost. Za določene kroge, ki so udeleženi v levem centru, pa služi ta stvar kot izgovor.

Slovenske šolske knjižnice potrebujejo novih knjig

Kakor poročajo iz Rima, bodo z začetkom prihodnjega leta znatno obogatili šolske knjižnice. Ministrstvo za občo vzgojo je namreč v ta namen dodelilo še poldrugo milijardo lir Ustanovi za ljudske in šolske knjižnice, poleg 1,3 milijarde lir, ki jih je tej ustanovi že prej dodelilo. Na podlagi predlogov in prošenj šolnikov ter didaktičnih ravnateljev, bodo osnovnim, srednjim in višjim srednjim šolam dodelili knjige, ki so pač najbolj primerne za osnovnošolsko in srednješolsko mladino.

Ustanova za ljudske in šolske knjižnice bo poslala po naročilu ministrstva za občo vzgojo knjige tudi knjižnicam za italijanske emigrante v inozemstvu, in sicer za 200 milijonov lir. Največ teh knjig bodo poslali v Nemčijo in Švico, v Belgijo in Francijo. Na podlagi dogovora med jugoslovansko in italijansko vlado pa bo omenjena ustanova poslala tudi veliko količino knjig italijanskih avtorjev v Jugoslavijo, zlasti v Istro in v Dalmacijo.

Šolske knjižnice na slovenskih šolah na Tržaškem in Goriškem so ponekod zelo slabe in pomanjkljivo založene. Zaradi tega pričakujemo, da bo Ustanova za ljudske in šolske knjižnice ob tej priložnosti poskrbela tudi za obogatitev knjižnic na slovenskih osnovnih in srednjih šolah na Tržaškem in Goriškem, upoštevajoč dejstvo, da gre za šole s slovenskim učnim jezikom.

Sporočilo finančnega nadzorništva hišnim lastnikom

Urad za stike z javnostjo finančnega nadzorništva v Trstu sporoča, da določa ministrski odlok od 28. oktobra 1965, da začne s prvim januarjem 1966 veljati novi kataster stavb v mestu. Od tega datuma dalje se bo registrska taksa od najemninskih pogodb računala na podlagi katastrske rente, pomnožene s koeficientom o prilagoditvi vrednosti, in sicer za mestne stavbe, ocenjene v novem katastru. Seveda se bo morala še nadalje javljati tudi višina stanarine, za katero se lastnik stanovanja in najemnik pogodita.

Nadzorništvo opominja, da bodo morali vsi tisti, ki ne bodo prijavili katastrske rente, plačati dvanajstkrat višjo takso.

Imenovanje komisarja za sprejetje sklepa o pokrajinskem proračunu

Vladni komisariat sporoča, da je dr. Mazza na podlagi člena 305 občinskega in pokrajinskega zakona 3.3.1943 št. 383 imenoval podprefekta dr. Sebastiana Micelija za prefekturnega komisarja s specifično nalogo, da namesto pokrajinskega sveta, ki ni izpolnil svojih obveznosti, poskrbi za sklep o proračunu za leto 1965.

Nove cene brazilske kave

Brazilski inštitut za kavo, ki vzdržuje v našem pristanišču stalno zalogo tega blaga, je 24. t. m. vnesel nekaj manjših sprememb v pravilnik, po katerem se določa jamstvo nad ceno brazilske kave v prodaji na italijanskem tržišču. Razlike v ceni bodo veljale od 16. oktobra t. l. dalje — za kavo, ki je bila že prodana, a ki je še niso natovorili na ladje, bodo te cene veljale tudi za nazaj — morebitne razlike v prid kupcev pa bo Instituto Brasileiro do Café imel za predujem na ceno novih količin blaga, ki jih bodo ti kupci naročili pozneje.

Ob državnem prazniku SFRJ

Sprejem na generalnem konzulatu SFRJ

Tradicionalne slovesnosti na obmejnih prehodih

Pred jugoslovanskim državnim praznikom — dnevom republike in dvajsetletnico ustanovitve SFRJ, — sta gen. konzul Rudi Janhuba in njegova soproga, kot vsako leto, priredila v prostorih gen. konzulata v soboto 27. t. m. od 18. — 20. ure svečan sprejem. Udeležili so se ga predstavniki krajevnih oblasti vseh treh pokrajin dežele Furlanije-Julijske krajine, deželni funkcionarji, parlamentarci, predstavniki vojaške oblasti in kvesture ter zastopniki javnega, političnega, kulturnega in gospodarskega življenja slovenske in italijanske narodnosti Sprejem je po obilni zakuski potekal v prijetnem vzdušju ter se je zavlekel daleč čez določeno uro.

Kot običajno so jugoslovanski državni praznik počastili tudi na tržaških obmejnih prehodih, kjer so jugoslovanski obmejni organi povabili v goste kolege z italijanske strani. Včeraj so imeli tako intimno slovesnost na škofijskem obmejnem prehodu, katere so se z italijanske strani udeležili poveljnik karabinjerjev marešal Saverio Giovannoni, poveljnik finančnih straž Michelle Caroselli in marešal finančnih straž Pio Garavaglia ter drugi, z jugoslovanske strani pa šef poverjeništva prehoda Gojko Fodulovič, šef carine Žiko Mihajlovič ter predsednik koprske občine Dušan Barbič ter drugi. Šef Kompasa Karlo Markezič jim je pripravil zakusko v prostorih obmejnega poslopja. Italijanski organi so jugoslovanskim kolegom izrekli čestitke in jim podaril šop rdečih nageljnov.

Na sežanskem bloku pa je bila podobna slovesnost že v nedeljo dopoldne ob 11. uri. Jugoslovanski organi so svoje italijanske goste sprejeli v prostorih hotela Triglav, kjer so jih pogostili in se z njimi zadržali v prijateljskem razpoloženju do pozne popoldanske ure, ko so se vsi skupaj podali na italijansko stran pri Fernetičih in tam nadaljevali s praznovanjem.

Popolnoma uspela stavka v Sv. Marku

Včerajšnja dveurna protestna stavka delavcev ladjedelnice Sv. Marka je popolnoma uspela. Stavka je bila enotna, ker sta jo napovedali obe sindikalni organizaciji kovinarjev. Sindikalni organizaciji sta nameravali najprej opozoriti s stavko na položaj v ladjedelnici ministra za proračun Pieraccinija, ki bi moral priti včeraj v Trst za umestitev deželnega posvetovalnega odbora za načrtovanje. Ker pa minister ni prišel, so spremenili stavko v protestno.

Kakor smo že poročali, je bil v soboto zvečer tudi v Trstu pohod za mir v Vietnamu, katerega se je udeležilo, kljub slabemu vremenu in dežju veliko število tržaškega prebivalstva. Na sliki čelo povorke s številnimi napisi in transparenti

SINOČI V NATRPANEM KULTURNEM DOMU IN V NAVDUŠENEM OZRAČJU

Zmagoslavje zborovskega petja z nastopom zbora „Emil Adamič"

S tem svojim stotim nastopom je zbor, ki se je rodil v Trstu, slavil 40-letnico svojega obstoja

Se vsakega zbora, ki je doslej prišel k nam iz Slovenije, smo bili veseli, toda sinočnjega gostovanja učiteljskega zbora «Emil Adamič» smo veseli še prav posebej. In razlogov za naše veselje je več; glavni med njimi pa so dejstva, da je zbor «Emil Adamič» nastal prav v našem mestu pred več kot štiridesetimi leti, da so ga ves čas med obema vojnama sestavljali pretežno primorski in zlasti še tržaški učitelji, profesorji in drugi prosvetni delavci, ki so se pred fašizmom umaknili v Jugoslavijo, da so Primorci še danes v njem zastopani v velikem številu in da je zbor prišel v naše mesto in v naš novi Kulturni dom proslavit 40-letnico svoje obnovitve v Ljubljani. S tem svojim dejanjem je potrdil kontinuiteto svoje čustvene pristojnosti, hotel pa je obnoviti tudi stike s svojim «rojstnim mestom» in z nami tostran meje, da bi ob tem srečanju eni in drugi znova občutili, kako potrebno nam je vsem skupaj, da si od časa stisnemo roko in da si z nam vsem najbolj razumljivo govorico — pesmijo — povemo, kako usodno nujna je naša narodna povezanost ne samo za našo kulturno rast, temveč celo za sam naš obstoj.

Zato se mi zdi povsem prirodno, če se je sinočnje gostovanje «tržaškega» učiteljskega zbora «Emil Adamič» iz Ljubljane, iz zgolj umetniškega večera, spremenilo v manifestacijo bratskega srečanja rojakov, ožjih in drugih od barkovljanskih školjev tja do panonskih poljan, če je v dvorani, polni do poslednjega kotička (kot bi morala biti vedno!) ustvarilo praznično vzdušje, ki ga je umetniško podana pesem samo še povzdignila in oplemenitila. In tudi besede, ki so jih izrekli govorniki v svojih pozdravih, so izražale to bratsko slavnostno razpoloženje: tako besede prof. Ubalda Vrabca v imenu Slovenske prosvetne zveze, ki je spomnil na tržaško poreklo gostujočega zbora in na vrsto naših tržaških glasbenikov od Srečka Kumarja do Alberta in Karla Široka ter Milana Pertota, ki so botrovali njegovemu rojstvu, in ki je izrazil željo, da bi zbor tudi v bodoče širil našo pesem onstran in tostran meje v zavesti, da je zbor plod skupnih naporov vseh Slovencev; tako pozdravne besede učitelja Stanka Škrinjarja v imenu stanovske organizacije tržaških šolnikov Sindikata Slovenske šole in pozdravne besede dr. Gojmirja Demšarja v imenu SKGZ in vseh vanjo včlanjenih organizacij, tako sintetičen pregled zborovega 40-letnega delovanja in njegovega poslanstva, ki ga je podal nestor zbora kraški rojak prof. Sila in končno še tople besede, ki jih je izrekel predsednik zbora goriški rojak Stane Stanič.

In še je to toplo bratsko vzdušje prišlo do izraza ob izmenjavi cvetja in daril ter zlasti še, ko je predsednik zbora poklonil v znak priznanja za njeno delo srebrno značko zbora naši požrtvovalni prosvetni delavki in bivši šolnici Tončki Čokovi, kar so vsi navzoči pozdravili z dolgotrajnim odobravanjem.

Toda bratske vezi, ki obstajajo med zborom in njegovim «rojstnim mestom» niso bile edini razlog za to, da bo njegovo sinočnje gostovanje ostalo še dolgo živo med nami, spomin na njegovo gostovanje bo ohranilo tudi njegovo kvalitetno petje, ki je samo potrdilo, če je to bilo sploh še potrebno spričo ugleda, ki ga uživa doma in v tujini (kjer je dosegel že več mednarodnih priznanj), da je zbor «Emil Adamič» tudi v svojem današnjem sestavu zbor velikih in vsestranskih kvalitet. Njegov glasovni material je neobičajno bogat v vseh glasovnih skupinah, zlasti pa v basih, pevska kultura tako posameznikov kot celote izstopa zlasti v harmonično in ritmično zahtevnejših skladbah in tudi pevska disciplina je nadpovprečna, zlasti še če upoštevamo, da zbor zaradi službene raztresenosti svojih članov ne more biti tako zlit, kot je lahko stalni profesionalni zbor z neprekinjenim vežbanjem. Kljub temu pa je njegovo petje ubrano in intonančno dovolj zanesljivo, da lahko vsaka izvajana pesem zablesti v vsej svoji lepoti, pri čemer ima veliko zaslug tudi njegov mladi dirigent Marko Munih, ki ga vodi zanesljivo in s poudarjenim smislom za interpretiranje.

Zbor nam je v prvem delu predstavil v glavnem nove skladbe, od katerih smo nekatere slišali prvič. Po polifonskem uvodu z Lassovo «Madonna mia cara», s Certonovo francosko (peto v izvirniku) «Las, s'il convient» in flamsko Bouquetovo «In tabernа», se je zbor oddolžil spominu svojega obnovitelja v Ljubljani Emila Adamiča z znano «V snegu» in manj znano po Levstikovem zapisu «Zapuščena», v kateri se je s svojim čistim in lepo moduliranim glasom uveljavila sopranistka Breda Bajčeva, medtem ko so «V snegu» bili izvrstni basi, soprani pa le nekoliko preostri. Sledila je lepo izvedena Blaža Arniča «Prepelice», nato Vilka Ukmarja «Ciklame», Simonitijeva «Preproste besede» (zopet z lepim solističnim vložkom sopranistke Bajčeve in z učinkovitimi basi) ter za zaključek prvega dela Danila Švare «Elija, le lij» v izvirni in domiselni kompoziciji ter dognani frazeologiji. V dvorani prisotna skladatelja Blaž Arnič in dr. Danilo Švara sta bila deležna še posebnih priznanj občinstva.

Drugi del je bil bolj tradicionalen in zato morda tudi bolj sprejemljiv za poslušalce. Začel se je z Vremškovo priredbo medjimurske narodne «Marko skače», ki jo je zbor podal zlasti zelo živahno nato pa je sledila Mokrajnčeva «II. rukovet» s solističnim vložkom baritonista Vlada Koširja. Odlično je zbor zapel Arničevo «Pustno», nato pa naravnost osvojil občinstvo s čustveno rusko «Zakaj sem te spoznala» A. Notikova s krasnimi pianissimi ter s solističnima vložkoma Vlada Koširja in Brede Bajčeve. Sledilo je zaključno kolo iz Adamičeve pastirske suite, nato Simonitijeva furlanska «Podoknica», «Makedonska humoreska» Skalovskega s solistko altistko Potočnikovo, potem naša domača z izvrstnimi pianissimi interpretirana Pahorjeva «Pa se slišš» in za zaključek Mirkovo «Kolo», ki vedno vžge.

Na vztrajno ploskanje je zbor dodal še rusko narodno Svečnikova «Pesem», v kateri sta v krasni interpretaciji živo zadihali ruska duša in širna ruska zemlja in katero je zbor moral tudi ponoviti.

j. k.

Vespist trčil v avto

37-letni delavec Olivio Fornasari iz Istrske ulice 28 se je sinoči po istoimenski ulici vozil proti središču na vespi TS 34559. Ko je privozil v bližino stavbe štev. 46, je trčil v avto TS 52817, ki ga je nasproti privozil 61-letni Renato Siderini iz Ul. dell'Abro 1. Ponesrečenca so z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico, kjer se bo moral na nevrokirurškem oddelku zdraviti 10 dni. Pri nesreči se je pobil po glavi, se ranil po ličnicah in kolenih.

Nesreča na delu

Na delu se je včeraj zjutraj ponesrečil 50-letni mehanik Erminio Rovis iz Tržiča, Ul. Caprin 5, ki je uslužben pri podjetju «SIM» iz Tržiča, Rovis je opravljal neko delo v strojnem oddelku ladje «Orion», ki je zasidrana ob pomolu v železarni «Italsider», ko se je pripetila nesreča. Ko se je namenil, da bo prečkal strojni oddelek, je Rovis stopil na neko mrežo, ki se je udrla. Rovisu je leva noga zdrknila v luknjo, da je padel in si zlomil ud.

Ponesrečencu so priškočili na pomoč delovni tovariši ter mu nekaj časa potem pomagali v rešilni avto RK. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer se bo moral na ortoperskem oddelku zdraviti mesec dni.

Z vespe sta padla

Na cesti med Katinaro in Lonjerjem, sta se predvčerajšnjim prevrnila z vespe 18-letni delavec Giordano Tedesco iz begunskega taborišča pri Padričah ter 13-letni Giovanni Kuret iz istega taborišča. Vespo TS 34835 je v smeri proti Lonjerju vozil Tedesco, medtem ko se je Kuret peljal na zadnjem sedežu. Zaradi slabega delovanja zavor pa je mladenič izgubil oblast nad vespo in se prevrnil. Oba ponesrečenca so z rešilnim avtom prepeljali v bolnišnico, kjer so Tedesca pridržali na nevrokirurškem oddelku s prognozo okrevanja v enem tednu zaradi udarcev po glavi in začasne izgube spomina, Kuret pa se bo moral na ortopedskem oddelku zdraviti 10 dni, ker se je pri padcu pobil in ranil po desni rami in gležju.

ŠIRITE PRIMORSKI DNEVNIK

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 28. in 29. novembra se je v Trstu rodilo 16 otrok, umrlo pa je 22 oseb.

UMRLI SO: 24-letna Giuseppina Patané por. Mestre, 74-letni Enrico Roccatelli, 83-letna Giovanna Iuriavcich vd. Skabar, 64-letni Giuseppe Abbondanno, 65-letni Gaetano Bertucci, 65-letni Vittorio Borri, 63-letna Amalia Dudine vd. Pugliese, 88-letna Elisa Malcen vd. Calzoleri, 75-letni Giuseppe Spreafico, 75-letni Luigi Cescutti, 32-letna Fernanda Bettini por. Giassi, 66-letna Eufemia Iacomin vd. Della Savia, 79-letni Ciro Palumbo, 78-letni Filippo Iamsek, 64-letni Pietro Alunni, 68-letna Augusta Taucer, 66-letni Renato Micali, 61-letni Renato Sambo, 84-letna Maria Cherbavaz vd. Vivoda, 83-letni Luigi Zocchetti, 61-letni Bruno Maligoi, 85-letna Aurelia Rizzian vd. Sterle,

Slovenski klub

vljudno vabi na predavanje, ki bo drevi ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Geppa 9.

Predaval bo dr. LAVO ČERMELJ o temi

«Ob moji knjigi»

Udeležite se tega zanimivega predavanja uglednega tržaškega znanstvenika in publicista v čimvečjem številu!

Slovensko gledališče v Trstu

JUBILEJNA SEZONA 1965—66

V sredo, 1. decembra ob 17. uri
IVAN CANKAR
HLAPCI

PEVSKI ZBOR «J. GALLUS»

priredi ob 60-letnici pevovodje UBALDA VRABCA

večer Vrabčevih pesmi

dne 4. decembra ob 21. uri mali dvorani Kulturnega doma.

Vstopnina 500 lir

Pevci, ki se izkažejo z legitimacijo svojega zbora, imajo 40 % popusta.

Zaradi omejenega števila sedežev prosimo, da si občinstvo pravočasno nabavi vstopnice v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20.

SPORTNO ZDRUŽENJE BOR

prireja v soboto, 4. 12. ob 21. uri

velik Miklavžev ples

v dvorani stadiona na Vrdelski cesti 7 pri Sv. Ivanu v Trstu

IGRA ORKESTER 5 FANS

Med plesom bo Miklavž delil darila

Rezervacija miz v četrtek in petek od 18. do 19. ure v Tržaški knjigarni in v soboto od 20. ure na stadionu.

Razstave

V občinski umetnostni galeriji razstavlja od petka 26. t. m. do 5. dec. grafik in slikar Girolamo Caramori, ki poučuje na umetnostnem inštitutu v Trstu.

Gledališča

VERDI

Drevi ob 20,30 bo druga predstava Jenufa za vse rede abonmaja C ob isti zasedbi. Pri gledališki blagajni se nadaljuje prodaja vstopnic.

Kino

Nazionale 15,00 «Gengis Kan il conquistatore» Technicolor. Stephen Boyd, Francoise Dorleac, James Mason. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Arcobaleno 16,00 «Orizzontali di lusso» Nadia Tiller. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Excelsior 15,30 «Una vergine per il principe» Technicolor. Virna Lisi, Vittorio Gassman, Tino Buazzelli. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Fenice 16,00 «100,000 dollari per Ringo» Richard Harrison, Fernando Sancho. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Grattacielo 15,30, 18,30, 21,45 «My fair lady» — Technicolor. Panavision. 70 mm. Audrey Hepburn, Rex Harrison.
Alabarda 16,30 «Berlino appuntamento per le spie» Colorscope. Anna Maria Pierangeli. Zadnji dan.
Filodrammatico 16,30 «Il piacere e il mistero». Dokumentarij colorscope. Mladini pod 18. letom prepovedano.
Aurora 16,30 «002 destinazione luna» Franchi — Ingrassa.
Cristallo 16,00 «I complessi» Alberto Sordi, Ugo Tognazzi, Nino Manfredi.
Garibaldi 16,00 «Ulisse» Silvana Mangano, Kirk Douglas.
Capitol 16,00 «Agente 077 dall'oriente con furore» Technicolor. Ken Clark.
Impero 16,00 «Testimone d'accusa».
Vittorio Veneto 16,00 «La congiuntura» Technicolor. Vittorio Gassman, Joan Collins.
Moderno 16,30 «Allegri imbroglioni» Stanlio in Olio.
Astra 16,30 «Agente 077 in FBI» Prepovedano mladini pod 14 letom.
Astoria 15,00 18,15, 21,30 «Cleopatra» Technicolor. Elizabeth Taylor, Richard Burton. Zadnji dan.
Abbazia 16,00 «Il leone di Tebe» Colorscope. Mark Forrest.
Ideale 16,00 «Super rapina a Milano». Adriano Celentano, Claudia Mori. Prepovedano mladini pod 14 letom.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(29. 11. — 5. 12.)

Giusti, Ul. Bonomea 93 (Greta), dr. Rossetti, Ul. Combi 19, dr. Signori, Trg Ospedale 8, Tamaro et Neri, Ul. Dante 7, Godina, Trg S. Giacomo 1, Alla Minerva, Trg sv. Frančiška 1, Ai Due Mori, Trg Unità 4, G. Papa, Ul. Felluga 46 (Sv. Alojz).

Od 13. do 16. ure

Godina, Trg S. Giacomo 1, Alla Minerva, Trg sv. Frančiška 1, Ai Due Mori, Trg Unità 4, G. Papa, Ul. Felluga 46 (Sv. Alojz).

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Giusti, Ul. Bonomea 93 (Greta), dr. Rossetti, Ul. Combi 19, dr. Signori, Trg Ospedale 8, Tamaro et Neri, Ul. Dante 7.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina predrage Frančiške Žitko daruje ob obletnici smrti sestra Ivanka 5.000 lir za Dijaško Matico.

Ob priliki praznovanja 40-letnice poroke Marije in Ivana Košute darujejo prijatelji in sorodniki 5.500 lir in 4.000 dinarjev za Dijaško Matico.

SEJA DEŽELNEGA SVETA

Soglasna odobritev zakona o ukrepih za ureditev cest turističnega pomena

Odbor je sprejel kot priporočilo resolucije, s katerimi so razne skupine navedle ceste, ki so potrebne popravil

Deželni svet je včeraj zaključil razpravo o zakonskem osnutku o ukrepih za ureditev in dograditev cest turističnega pomena ter ga soglasno odobril. Razprava se je pričela že na prejšnji seji, ki je bila v petek.

Zakonski osnutek določa, da bo dežela prispevala za ureditev in dograditev cest turističnega pomena zlasti na gorskih in gričevnatih področjih tri milijarde in pol lir. Letos bo prispevala pol milijarde, od prihodnjega leta do 1970. pa po 600 milijonov vsako leto. Prispevek bo znašal največ do 80 odstotkov celotnega stroška za popravilo ali ureditev določene ceste. Od leta 1967 dalje pa bo dežela tudi prispevala vzdrževanje javnih del, izvršenih na podlagi tega zakonskega osnutka, in sicer največ 100.000 lir za vsak kilometer ceste.

O zakonskem osnutku je poročal svetovalec odv. Devetag (PSDI). Rekel je, da izvira osnutek iz potrebe, da se široki turistični panogi zagotovi zakon, s katerim se bo lahko spodbujala turistična dejavnost. Pri tem bo ta zakon spodbujal predvsem pripravljanje infrastruktur za razvoj turizma. Zakonski osnutek vsebuje nove zamisli in pojme, saj ni glede tega niti nobenega državnega niti deželnega zakona. S tem osnutkom je hotel odbor postaviti na pravne temelje vrsto zahtev, ki so jih z raznih strani postavili deželni upravi. Razen tega pa je treba zaradi velikega turizma tudi izboljšati stranske ceste. Pri nas pridejo v poštev tri zvrsti turizma: letoviščarski, prehodni in «nedeljski». Vse te tri zvrsti se stalno krepijo, hkrati pa tudi motorizacija.

Kar se ceste turističnega pomena tiče, se po zakonskem osnutku delijo v štiri skupine: 1. ceste, ki služijo za okrepitev in ovrednotenje področij, ki se jim obeta turistični razvoj; 2. ceste, ki so zelo zanimive s krajinskega ali panoramskega stališča; 3. ceste, ki povezujejo državno ali pokrajinsko cestno omrežje s klimatičnimi in turističnimi središči, ter 4. ceste, ki lajšajo dostop k planinskim kočam. V glavnem ne bo treba teh cest širiti, pač pa izboljšati njihovo cestišče, zgraditi oporne zidove ter zgraditi izogibališča, kjer so ceste preozke; skratka, omogočiti na njih bolj varen promet. Poročevalec je zatem orisal še posamezne člene zakonskega osnutka.

Včeraj so spregovorili v razpravi še Moro (PSI), Morelli (MSI), Trauner (PLI), Bergomas (KPI), Romano (KD), Dal Mas (PSI) in Bisol (PSDI).

Moro je dejal, da je njegova skupina zadovoljna z zakonom ter je pri tem poudaril, da so najlepše turistične ceste pravzaprav zgradile vojaške oblasti med obema vojnama, čeprav «v druge namene». Sedaj je treba te ceste izboljšati, da bodo primerne za turizem. Zlasti v Karniji je mnogo teh cest, ki bi omogočile neposredno povezavo med Cadorom in Trbižem kar po visokih gorskih pobočjih in bi nudile turistom krasne razglede.

Bergomas (KPI) je kritiziral zakonski osnutek, češ da pridržuje določitev načrtov za gradnjo cest deželnemu odboru ter zanemarja pri tem deželni svet, ki ne bo mogel načrtov niti proučiti. Zato je napovedal, da bo njegova skupina predložila popravke. Romano (KD) je poudaril važno vlogo turizma v deželnem gospodarstvu ter omenil pri tem tudi nekaj cest v Beneški Sloveniji, ki jih bo treba popraviti, kot na primer cesto Praprotno-Podrskje-Stara gora, ki teče ob meji in bi jo lahko podaljšali do Trbilja in Dreke; cesto Ahten-Subid-Prosnid ter cesto Fojda-Čenebola-Barnas-Črni vrh.

Svetovalec Trauner (PLI) je v svojem posegu v razpravo med drugim omenil, da bi bilo treba urediti cesto Milje-Lazaret in izboljšati povezavo med Občinami in Sesljanom. Dal Mas (PSI) je pretežno govoril o potrebi, da se na področju Budoie uresniči tako imenovani načrt «Venezia delle nevi», kar bi koristilo tamkajšnjemu gospodarsko pasivnemu področju. Navedel je še razne ceste na desnem bregu Tilmenta, ki bi jih bilo treba izboljšati.

Zatem so razne skupine predložile več resolucij ter našteli v njih ceste, ki bi prišle v poštev za popravilo in izboljšanje. Tako so demokristjani predložili kar tri resolucije. Gre predvsem za številne ceste v Furlaniji, ki zanimajo seveda najbolj furlansko javnost. V skupni resoluciji socialistov in komunistov se med drugimi omenjajo tudi ceste iz Karnije v Trbiž, z Oslavja v Števerjan, iz Števerjana v Bukovje, iz Rubij v Cotiče in iz Terske v Krnahtsko dolino. Virgolini in Urli sta predložila resolucijo, ki zahteva popravilo ceste Tarčent-Koja. Tržaški demokristjanski svetovalci Coloni, Stopper in Romani pa so predložili resolucijo z zahtevo, naj dežela pri dodelitvi sredstev za izboljšanje turističnih cest ne pozabi cest na Grižo, v Glinščico, v Briščike in z grljanske postaje h glavni cesti. Vsi predlagatelji teh resolucij so pristali na predlog odbornika Dulcija, da sprejme odbor te resolucije kot priporočilo. Zato niso o teh resolucijah sploh glasovali. Glasovali pa so o resoluciji svetovalcev MSI, ki je bila splošne narave in je pozivala odbor, naj naveže stike z vojaškimi oblastmi, da se omogoči uporaba raznih vojaških cest v turistične namene.

Sledila je kratka razprava o posameznih členih zakonskega osnutka. Komunistična skupina je predložila štiri popravke k 3., 5. in 7. členu, toda dva je po zagotovilih odbornika umaknila, proti ostalima dvema pa se je večina izrekla odklonilno. Sledilo je glasovanje o celotnem osnutku z omenjenim rezultatom.

V začetku seje so odborniki odgovorili na interpelacije in vprašanja.

Tatovi vdrli v trgovino radioaparatov

Drzni neznanci so v noči med petkom in soboto vdrli v trgovino z električnimi in radijskimi aparati «Ricotecnica» v Ul. Teatro Romano 9 in odnesli 11 transistorjev, blagajniški registrator, električni brivski aparat in zapestno uro v skupni vrednosti 400 tisoč lir.

Tatovi so verjetno preskočili zid v Ul. Malcanton in se znašli na notranjem dvorišču stavbe, na katerega se odpira stranišče okno trgovine Tatovi so razbili stekla na oknu in zlezli v notranjost. Delovali so nemoteno in se tudi oddaljili s plenom, ne da bi jih kdo opazil.

Tatvine se je v soboto zjutraj zavedel 30-letni solastnik trgovine Pietro Belelli iz Ul. Petronio 19. Zglasil se je na komisariatu na trgu Dalmazia, kjer je povedal, kaj se je pripetilo. Agenti so uvedli preiskavo, da bi izsledili neznance.

Jugoslovanski in italijanski obmejni organi na škofijskem bloku na skupni zakuski v proslavo državnega praznika SFRJ

SPOROČILO KOMISARJA JAVNIH SKLADIŠČ

Kako bodo porabili nakazilo za modernizacijo pristanišča

Od dveh milijard in pol bodo porabili 703 milijone za mehanične naprave, 700 milijonov za parkirni prostor itd.

Preteklo soboto je začasni komisar pri Javnih skladiščih gen. Battaglieri sklical na poseben razgovor predstavnike nekaterih lokalnih listov, katerim je na kratko predočil glavne smernice, ki bodo vodile lokalne operaterje pri izkoriščevanju nakazane vsote 2,5 milijarde lir v okviru tako imenovanega modrega načrta za razvoj italijanskih luk. Gen. Battaglieri je poudaril, da je posebna komisija, ki jo sestavljajo predstavniki Javnih skladišč, dr. Addobbati in dr. Clai, predstavnik tehničnega urada ing. Mulas, tajnik trgovinske zbornice dr. Steinbach ter še strokovnjaka dr. Gropaiz in g. Pinotti, že določila dela, ki jih bodo izvedli z nakazanimi denarnimi sredstvi.

Denar bodo porabili za realizacijo naslednjih sedem del: 1.

IZPRED PRIZIVNEGA POROTNEGA SODIŠČA

Zloglasnemu Indelicatu so znižali zaporno kazen za dobra tri leta

Sedeti bo še vedno moral 13 let in 4 mesece - Njegovemu pomočniku Sirottiju v celoti potrjena prvostopna obsodba

Sinoči se je pred prizivnim porotnim sodiščem (predsednik Franz, poročevalec Cariglia, generalni prokurator Pascoli, obramba Borgna in Pascoli) zaključila obravnava druge stopnje proti 44-letnimu Ubaldu Indelicatu iz Ul. Sergio 9 ter proti 28-letnemu Angelu Sirottiju.

Dogodki, ki so pripeljali oba obtoženca pred sodnike, so v glavnem znani vsem našim bralcem ter jih zato ne bomo ponovno opisovali. Ubalda Indelicata so svoj čas obtožili poskusa umora policistov, dveh ropov, raznih tatvin in drugih prekrškov.

Najizrazitejši dogodek je bil seveda tisti, ki se je odigral pri Sv. Jakobu, ko je Indelicato streljal na policijske agente. Vendar pa so porotniki prve stopnje menili, da ni šlo za poskus umora, temveč samo za oborožen upor proti javnim funkcionarjem. Zato je tržaško porotno sodišče obsodilo 5. marca letos Indelicata na 16 let in 3 mesece zapora, 615.000 lir globe, 9 mesecev pripore ter še na druge postranske kazni. Njegovega «pomočnika» Sirottija pa so obsodili na 5 let in 20 dni zapora, 2 meseca pripora in 15.000 lir denarne kazni.

Prizivno porotno sodišče je zavrnilo priziv javnega tožilca (ker ni utemeljil priziva) ter je znižalo kazen Indelicatu na 13 let in 4 mesece zapora, 595.000 lir globe in 6 mesecev pripora, se pravi za 3 leta in 2 meseca zapora. V ostalem pa so porotniki potrdili prvotno razsodbo.

Poleg Ubalda Indelicata in Angela Sirottija sta sedela na zatožni klopi tudi Giuseppe Izzinoso in Maria Palmich vd. Fonda, ki sta se morala zagovarjati na porotnem sodišču prve stopnje, a ki se proti razsodbi nista pritožila. Predsednik Franz je pojasnil, da so ju poklicali, ker bi se v primeru oprostitve glavnih obtožencev spremenil tudi njun položaj.

Včerajšnje vzdušje v dvorani porotnega sodišča je bilo lahko rečemo, zelo nenavadno. Na komaj dva obtoženca, ki sta sedela v kletki, je bilo okoli njiju, ali pa v dvorani, gotovo deset karabinjerjev. Že ta sama okoliščina priča, kakšen strah vzbuja «bandit» Indelicato, kadar ga neuklenjenega pripeljejo v porotno dvorano. Celo predsednik Franz je v določenem trenutku nekoliko podlegel tej splošni psihozi. Ko mu je poveljnik karabinjerjev, po posvetovanju porotnikov v bližnji sobi sporočil, da se Indelicato počuti slabo, je predsednik dejal, mimogrede, naj ga dobro zastražijo. Verjetno je dr. Franz mislil, da gre mogoče za kak zvijačen naklep obtoženca, da si z nepredvideno pobudo izvojuje zaželeno svobodo.

Da se Indelicato ni sprijaznil z usodo, ki ga čaka, je potrdil tudi javni tožilec, ki se je v svojem obtožilnem govoru obrnil naravnost na obtoženca ter mu dejal, naj opusti vsakršno misel na beg. «Jaz vem — je dejal dr. Pascoli, — da Indelicato misli dan in noč na beg iz zapora. Toda naj si zapomni, da bodo policijski organi v tem primeru neizprosni.» Svarilo je, kot se vidi prozorno: v primeru bega bodo policijski organi uporabljali orožje.

Toda povrnimo se na kroniko včerajšnje razprave. Prvi je spregovoril odv. Borgna, ki zagovarja Indelicata in ki je zahteval, naj njegovega varovanca pregledajo zdravniški izvedenci, ki bi morali ugotoviti, da je obtoženec delno nezmožen pravilnega presojanja in hotenja. Odv. Borgna je pojasnil to svojo zahtevo z dejstvom, da je Indelicata pregledala pred 10 leti neka zdravnica v psihiatrični bolnišnici pri Sv. Ivanu ter je ugotovila, da je res duševno omejen. Zagovornik obtoženca Sirottija odvetnik Kostoris pa je zahteval za svojega varovanca začasno svobodo. Generalni prokurator dr. Pascoli se je uprl obema zahtevama. Po več kot polurnem posvetovanju so porotniki zavrnili zahtevi ter ukazali, da se obravnava nadaljuje.

Takoj nato je svetnik Cariglia podal poročilo o dogodkih, ki so obtoženca pripeljali pred porotno sodišče, o razsodbi in o utemeljitvah priziva obtožencev. Pripomniti je treba, da je tudi javni tožilec v prvem trenutku najavil svoj priziv, a ga je pozneje potihoma umaknil. Na včerajšnji obravnavi je dr. Pascoli izjavil, da je to storil ker je bila kazen porotnega sodišča že tako razmeroma precej stroga.

Sledilo je zaslišavanje Indelicata. Spočetka se je zdelo, da obtoženec ne bo prisostvoval zaslišanju. Prej mu je namreč postalo slabo in dva karabinjerja sta ga odpeljala iz kletke. Predsednik je poslal poveljnika karabinjerjev, naj vpraša Indelicata, če privoli, da se proces nadaljuje v njegovi odsotnosti. Vendar pa se je obtoženec premislil ter se je kmalu nato vrnil v dvorano.

Sodeč po videzu, bi človek dejal, da Indelicato res ni popolnoma pri čisti pameti. Z muko je predsednik izvlekel iz njega kak odgovor. Dejal je sicer, da bi moral govoriti na dolgo in široko, a da tega noče storiti, ker bi ga potem obtožili še prekrška sramotenja. Zakaj? — ga. je vprašal dr. Franz. Tedaj je Indelicato vzkipel ter izjavil, da so policisti sami «klavci» («massacratori»). Njegov zagovor pa ni bil prepričljiv, ker je potem zanikal sploh vsakršno odgovornost pri posameznih kriminalnih dejanjih. Priznal je samo svoje sodelovanje pri nekem dogodku, kjer je bila zapletena še neka druga oseba. Toda tudi v tem primeru je zavrnil krivdo na druge ter prikazal sebe kot branitelja tuje lastnine. V bistvu torej Indelicato ni imel nikoli opravka s policijo (kar se tiče dogodkov za katere so ga sodili na prvostopnem porotnem sodišču), ter je bila torej njegova obtožba proti policistom brezpredmetna.

Resnica je, da je prav Sirotti spravil policaje na pravo pot. Res je tudi, da je potem zanikal svoje izpovedi, toda brez pravega uspeha.

Po zaslišanju obtožencev je spregovoril javni tožilec, ki je zahteval, naj sodniki potrdijo prvostopno razsodbo. Pri tem je dr. Pascoli skušal izpodbiti vse utemeljitve priziva obeh obtožencev.

Pozno popoldne sta govorila odvetnika Kostoris in Borgna, ki sta skušala utemeljiti priziva svojih varovancev. Po govorih zagovornikov so porotniki odšli v posvetovalnico, kjer so se zadržali dobro uro.

Sestri sta se ranili pri trčenju treh avtov

Pri trčenju treh avtomobilov, sta se predvčerajšnjim okrog 19. ure ranili dve sestri, 24-letna Luisa Paolo Giurissevich in 16-letna Francesca iz Ul. F. Severo 41. Nesreča se je pripetila v Ul. Flavia, v bližini Domus Civica. Ob tisti uri sta se sestri v avtu «volkswagen» TS 68800 peljali v smeri proti središču. Nenadoma je morala Luisa Paola zavreti vozilo, ker se je pred njo ustavil avto, ki ga je vozil 60-letni Federico Marsich s Furlanske ceste 79. Luisi Paoli pa zaviranje ni uspelo in se je zaletela v zadnji del Marsichevega avta. Marsich se je moral namreč ustaviti, da bi se izognil trčenju v pred njim vozeči avto, ki se je ustavil, da ne bi podrl pešca. Zaradi sunka pa je tu Marsichev avto trčil v tistega pred njim.

Pri nesreči sta se sestri v notranjosti svojega avta ranili in pobili. Z rešilnim avtom so ju odpeljali v bolnišnico, kjer so Francesco pridržali na nevrokirurškem oddelku s prognozo okrevanja v 8 dneh zaradi udarcev po obrazu, čelu in nosu, njeni sestri pa so nudili prvo pomoč, ker se je pobila po čelu. Okrevala bo v 5 dneh.

V stanovanju je padla

Na ortopedski oddelek bolnišnice so predvčerajšnjim s pridržano prognozo sprejeli 81-letno upokojenko Olgo Cervasutti iz Ul. Crispi 25. Ženska je povedala, da se je ponesrečila v soboto zvečer, ko je nerodno padla v spalnici svojega stanovanja. Pri nesreči si je zlomila levo stegnenico.

Vesti iz Tržiča

Državna blagajna v Rimu je odobrila v Tržiču dve posojili za skupno 80 milijonov lir. Od tega bodo 50 milijonov porabili za dograditev in povečanje občinskega vodovoda, 30.5 milijona pa za kritje občinskega primanjkljaja iz leta 1964. Župan Romani je ob svojem zadnjem obisku v Rimu posredoval za takojšnjo odobritev obeh posojil, pri katerih bo občina deležna tudi državnega prispevka.

Občinski stroški; Občinski odbor v Tržiču je na svoji zadnji seji odobril izplačilo stroškov. Med drugim bodo izplačali nekaj nad 218 tisoč lir za stroške delegacije, ki je šla prejšnji teden v Rim; povišali so tudi letni prispevek za vzdrževanje mestnega pokopališča, ki so ga dvignili na 4.4 milijona lir.

Sindikalni sestanek. Intersind je sklicala za 17. decembra ob 16.30 v Rimu sestanek med prizadetimi strankami za ureditev sporne zadeve o ocenjevalnem priročniku za uradnike, preddelavce in specialiste v CRDA.

Jubilant iz Rupe

Včeraj je dopolnil 65 let Andrej Ožbot iz Rupe št. 42. Največji del svojega življenja je delal v ladjedelnici v Tržiču, kjer je bil celih 37 let za elektrovarilca ter je pred nekaj leti stopil v zasluženi pokoj. Vendar je še vedno čvrst ter vedno kaj dela okrog hiše.

Med svojim delom v CRDA se je udeležil vseh sindikalnih borb, ki so bile zlasti v letih največje krize včasih zelo ostre. Sicer pa je tudi drugače naš jubilant iz precej trde snovi, saj se je kar 21 let vozil na delo iz Rupe v Tržič s kolesom. Tudi te dni je v nejevem mrazu privozil z motociklom v Gorico.

Ob tem jubileju, mu kot stalnemu naročniku Primorskega dnevnika izreka najlepše čestitke tudi naše uredništvo.

Danes debata o veleblagovnicah

Center za politične in socialne študije «Rizzatti» priredi danes ob 18.30 v dvorani trgovinske zbornice v Gorici konferenco o «položaju in smernicah goriške trgovine» s posebnim ozirom na veleblagovnice in tradicionalne trgovske lokale.

Poročilo bosta podata ravnatelj zveze trgovcev dr. Antonio Scarano in sindikalist Angelo Marinello. Sledila bo debata, ki jo bo vodil dr. Marino Marin.

Občni zbor CAI

Pred nekaj dnevi je imelo italijansko planinsko društvo CAI za Gorico občni zbor članov, na katerem je podal poročilo predsednik Mario Lonzar. Orisal je delo društva v pretekli sezoni ter nekaj smernic za delo v letu 1965-66. Med drugim je govoril tudi o tečaju predsmučarske telovadbe in o pripravah za nastopno smučarsko sezono. Med 13 poletnimi izleti in turami jih je bilo več tudi v gornje Posočje in Julijske Alpe.

NAPAD NA «LESNO SPECIALIZACIJO» NAŠE USTANOVE

Konkurenčna pobuda Genove proti tržaškemu velesejmu

Vlada dovolila genovskemu velesejmu enako mednarodno lesno prireditev kot je tržaška, neposredno pred tržaško

Na gospodarskem področju so Genovežani v vseh časih pokazali nenavadno podjetnost in danes je njihov položaj s tega vidika prav trden. To pa jih ne zadržuje, da ne bi še naprej iskali možnosti za nadaljnji razvoj domače trgovine ali industrije. Pri tem pa kažejo določeno nestrpnost do vsega tistega, kar se razvija ali poraja v drugih pristaniščih v državi, tako zlasti v Benetkah, Neaplju in Trstu. Ta nestrpnost je prišla že večkrat do izraza; tako na primer pred leti, ko so Brazilci odprli v našem pristanišču stalno zalogo kave. Genovežani so takrat napeli vse sile, da bi dosegli odpravo skladišča, ko jim pa to le ni uspelo, so zahtevali ustanovitev podobne zaloge tudi v svoji luki. Kljub temu, da jim stalno primanjkuje prostora v luki, natrpani z ladjami z vsega sveta, se Genovežani na vse kriplje branijo tega, da bi odstopili najmanjšo linijo drugim lukam. To se je pokazalo tudi pred kratkim, ko je moralo ministrstvo za trgovinsko mornarico strogo nastopiti, da je preneslo izhodišče brze proge za Daljni vzhod s Tirenskega na Jadransko morje.

Zdaj se Genovežani pripravljajo na nov napad, ki je naperjen zlasti proti tržaškemu velesejmu. Kakor znano, ima Trst še vedno — upravičeno ali ne — naziv «najbolje opremljene lesne luke na Sredozemlju», tržaški sejem pa je že od nekdaj ubral pot specializacije v lesni in pohištveni stroki. Te dni so predstavniki velesejemske uprave v Rimu načeli vprašanje popolnejše specializacije velesejma v to smer, zdaj pa je iz Genove prišla vest, da so gospodarski krogi sklenili organizirati za prihodnje leto «1. mednarodni salon pohištva in lesa». Pri tem poudarjajo Genovežani svojstvo svoje luke, ki naj bi predstavljala edino naravno pristanišče za mednarodni promet z lesom v Evropi». Prvi mednarodni salon bo v okviru genovskega velesejma od 28. maja do 5. junija, in se bo torej zaključil štirinajst dni pred začetkom tržaškega velesejma (21. junija). Prav gotovo ni slučajno, da so Genovežani izbrali takšen čas za svoj prvi poizkus na tem področju, saj velja tudi pri teh podvigih pravilo, da kdor prej pride, prej melje. Uspeh prvega genovskega salona pa bo v veliki meri odvisen od tega, v kakšni meri bo tujina odgovorila na povabilo uprave. Glede udeležbe italijanskih tovarn in trgovcev, je uspeh zagotovljen a priori, kajti v «industrijskem trikotniku» deluje toliko obratov, v neizprosni medsebojni konkurenci, da bo za to določen razstavni prostor kmalu po razpisu prijav polno zaseden. Je pa zelo verjetno, da Genovežane ne zanima toliko nastop domačih podjetij, kolikor nastop tujih razstavljavcev. Na tem področju bo Genova skušala iztrgati Trstu njegovo prvenstvo v mednarodnem lesnem prometu, kar je razvidno tudi iz tega, da pripravljajo Genovežani za prihodnjo pomlad do pičice enak sejemski program kakor naš velesejem, s posebno sekcijo za eksotičen les in s spremnimi strokovnimi srečanji v mednarodnem merilu. Pri vsem tem pa se poraja vprašanje, kako so mogli vladni organi izdati Genovežanom dovoljenje, da organizirajo sejemsko prireditev, ki je neizpodbitno sestavni del tržaške gospodarske tradicije, ko se zlasti v zadnjih časih toliko razpravlja o tem, da je sejmov in razstav v državi že tako več kot preveč, saj ga skoraj ni mesteca, ki ne bi imelo svoje lokalne ali širše razstave ali sejma. Prav pa bi bilo, ko bi tržaški velesejem odločno nastopil proti tej najnovejši nameri Genovežanov, ki je očitno uperjena proti tržaški prireditvi.

E. F.

Nevaren padec na dvorišču

Na dvorišču svojega doma v Saležu 23 se je predvčerajšnjim ponesrečila 70-letna Angela Gerlanc. Ko je prečkala dvorišče, jo je prijela nenadna slabost, da se je nesrečnica zgrudila na tla. Pri tem je zadela v rob lesenega zaboja in se pobila po desni strani medenice. Z zasebnim avtom so jo prepeljali v bolnišnico, kjer so jo pridržali na ortopedskem oddelku s pridržano prognozo.

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, dne 30. t. m. z začetkom ob 19.30 uri pustolovski film:

AGENTE COPLAN: MISSIONE SPIONAGGIO

(Agent Coplan: Vohunsko poslanstvo)

Igrajo: DOMINIQUE PATUREL — VIRNA LISI — YACQUE BALUTIN

Goriško-beneški dnevnik

MED NEDELJSKO SVEČANOSTJO OB PRISOTNOSTI VELIKE MNOŽICE

Svečano odkritje spomenika padlim občanom Sovodenj v drugi svetovni vojni

Komemoracijski govor župana Jožefa Češčuta - Podelitev spominskih priznanic svojcem padlih - Nastop združenih pevskih zborov - Veliko število vencev

Pogled na del množice, ki je prisostvovala odkritju spomenika padlim prebivalcem občine Sovodnje v osvobodilni borbi v letih 1943—1945

«Ko boste šli, dekleta in mladeniči, mimo tega kraškega kamna, se spomnite, da je zasluga padlih, če danes lahko svobodno delate, govorite in mislite. Imejte pred očmi njihovo žrtev...» S temi besedami je župan občine Sovodnje Jožef Češčut v nedeljo dopoldne odkril spomenik 101 občanu, kateri so padli v drugi svetovni vojni za svobodo.

Svečanosti se je udeležila velika množica prebivalcev vseh vasi občine Sovodnje ter številna zastopstva drugih občin, partizanskih organizacij in raznih ustanov. Svečanosti so se udeležili podprefekt dr. Palisi, parlamentarca Loris Fortuna in Raffaello Franco, deželni svetovalec Jožef Jarc, pokrajinski odbornik Marko Waltritsch, generalni konzul SFRJ v Trstu Rudi Janhuba in konzul Jože Gačnik, stolni kanonik msgr. Giuseppe Cirotto, župan občine Doberdob Andrej Jarc, podžupan občine Steverjan Ciril Trpin, župani občin Fogliano, Romans in Farra, Peter Sancin, predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze, odvetnik Avgust Sfiligoj, predsednik pokrajinskega odbora ANPI za Goriško Fantini-Sasso s članoma odbora Ladijem Dornikom in Silvinom Polettom, predsednik ANPI iz Vidma Angeli, predstavnik API za Goriško Sdrigotti, predstavnik karabinjerjev kapetan Zilli, šolski inšpektor Lebani, didaktični ravnatelj slovenskih šol Milan Brešan, predsednik veterinarske zbornice Vida, direktor INADEL Casatelli in drugi.

Kot nalašč se je za ta dan napravilo lepo sončno vreme, ki je privabilo na svečanost nad tisoč udeležencev iz vseh krajev Goriške. Poleg številnih Goričanov so se svečanosti udeležila zastopstva bivših partizanov iz vseh vasi občine Doberdob in iz Laškega, vasi občine Gorica in iz Steverjana.

Ko so razmestili vence ob tribuni in pokritem spomeniku, je župan Jožef Češčut pozdravil vse prisotne predstavnike oblasti, občane in prijatelje ter imel sledeči nagovor v italijanščini in slovenščini

«V čast mi je, da kot župan sovodenjske občine pozdravljam in izrekam dobrodošlico vam vsem, ki ste prišli na odkritje tega spomenika, da bi tu skupno počastili spomin tistih, ki so darovali svoja življenja za svobodo, demokracijo, in enakopravnost med narodi, zato da imamo danes tudi v naši občini svobodno izvoljene organe krajevne oblasti.

Danes odkrivamo na tem mestu spomenik, kakršnih je na tisoče v naši deželi, v naši državi, po vsej Evropi, povsod tam, kjer so se našli ljudje, ki so v težkih letih fašističnega in nacističnega zatiranja ljubili svobodo in demokracijo in so se zaradi te svoje ljubezni upirali tisti fašistični diktaturi, ki je hotela na evropskem kontinentu izbrisati vsako sled svobodnega življenja državljanov.

Tudi pri nas, v naši občini, so se ljudje upirali diktaturi in tlačenju. Uprli so se ji že takrat, ko je odpravila vsako demokratično svobočino, ko je fašizem odpravil svobodni parlament, ko so pričeli antifašisti romati v ječe in konfinacijo. Takrat je fašizem pričel kruto ravnati tudi z nami Slovenci ki smo bili pripadniki močne etnične manjšine v sklopu italijanske države. Smatrali so nas za državljane druge vrste, nas pošiljali v ponižujoče «posebne bataljone» (Battaglioni Speciali) ali uporabljali kot meso za kanone na raznih bojiščih, kjer so padli številni naši najboljši očetje, sinovi, bratje, ki se jih danes spominjamo. Proti takemu zatiranju so se uprli naši ljudje.

Ko je prišel čas oboroženega odpora, so naši ljudje šli trumoma v gore in gozdove. Vzeli so v roke puške, da bi bil fašizem čimprej odpravljen, da bi spet zasijala svoboda in enakopravnost. Kdor ni mogel v gozdove, je pomagal odporniškemu gibanju doma; pomagali so mladi, pomagali so starejši, pomagale so naše žene, ki so tudi tokrat, kot v vsaki vojni, nosile težko breme.

Ni odveč, če podčrtam dejstvo, da so naši ljudje šli v borbo prostovoljno, da niso dobili zato nobenega vpoklica, da je bil njihov odpor stvar svobodne vesti vsakega posameznika.

Mnogi ljudje, ki so bili partizani ali ki so sodelovali s partizani, so padli. Padli so v gorah in gozdovih v oboroženi borbi proti fašistom in nacistom, umrli v zloglasnih nacističnih taboriščih, med bombardiranjem in v Ul. Ghega v Trstu, kjer so jih obesili kot talce.

Naša občina je plačala visok, preveč visok krvni davek. Danes odkrivamo tu spomenik 101 padlemu v osvobodilni vojni: sorazmerje s prebivalstvom je strašno: en mrtev na petnajst prebivalcev. To je zelo visok davek!

Povojne razmere niso uresničile vseh idealov, za katere so padli in se borili. V številnih primerih, zlasti kar se nacionalne enakopravnosti tiče, se je v prvih povojnih letih ravnalo po starih metodah. Danes se te metode opuščajo: enakopravnost se pričenja uvajati tudi na najvišjih upravnih mestih. V novem političnem obdobju se Slovenci čutimo enakopravne, in prepričani smo, da je rešitev našega vprašanja na pravi poti.

Le s popolno uveljavitvijo demokracije in enakopravnosti med vsemi državljani, tu pri nas predvsem med pripadniki etnične večine in etnične manjšine, bo zadoščeno idealom, za katere so se borili junaki, katere danes tu častimo.

Preden zaključim te svoje besede se obračam na mladino naše občine: ko boste šle ve, mlada dekleta, in vi, mladi fantje, mimo tega kraškega kamna, spomnite se, da je zasluga padlih, na katere nas ta kamen spominja, če danes lahko svobodno delate, svobodno govorite, svobodno mislite. Imejte vedno pred očmi to dejstvo in ravnajte se po tem vzgledu!»

Medtem ko so združeni pevski zbori iz Goriške peli žalostinko «Žrtvam» so odkrili spomenik in pred občinstvom se je prikazal, kraški kamen rdečkaste barve, ki po eni strani simbolizira prelito kri, po drugi strani pa enotnost ljudstva in njegovo neodjenljivo navezanost na domačo zemljo. Na njem je z zlatimi črkami zapisano:

Kdor šel boš tod mimo
ob tem kamnu postoj
za preteklost smo umrli
za bodočnost živimo.

Občina Sovodnje 101 svojemu sinu, padlemu v osvobodilni vojni 1943—1945.

Stolni kanonik Giuseppe Cirotto je nato blagoslovil spomenik ter se v kratkem nagovoru, med katerim je dejal, da nadomešča odsotnega nadškofa, ki se udeležuje zasedanja vatikanskega vesoljskega cerkvenega zbora, spomnil velikih žrtev, ki jih je človeštvo dalo v drugi svetovni vojni, in še prav posebno žrtev v odporniškem gibanju za svobodo.

Po enominutnem molku je mešani zbor iz Sovodenj zapel «Naša zvezda», predstavniki posameznih vasi in organizacij pa so položili vence k spomeniku. Svoje vence so darovali občinska uprava Sovodnje, prebivalci Vrha, Gabrij, Rupe, Peči in Rubij in Sovodenj so položili svoje vence, prav tako tudi bivši partizani teh vasi, nadalje so položili vence občina Doberdob, Slovenska kulturno-gospodarska zveza, prosvetno društvo «Briški grič» iz Steverjana, mladina iz Goriške, KPI, partizani, ki so se borili v inozemstvu, ANPI in drugi.

V imenu občinske uprave je župan podelil vsem svojcem padlih v drugi svetovni vojni priznanice. Združeni zbori so nato zapeli še žalostinko «Gozdič je že zelen», medtem ko je Filibert Benedetič recitiral Kosovelovo Ekstazo smrti. S tem se je zaključila spominska svečanost, ki je globoko odjeknila zlasti v sovodenjski občini. Marsikomu je zdrknila solza po licu; spomnil se je svojega dragega, ki je padel v partizanih in je pokopan daleč od doma, umrl v nacističnem taborišču, padel kot talec v Ul. Ghega; spomin je poletel tudi k tistim, ki so jih nasilno vključili v «posebne bataljone», jih proti svoji volji gnali na fronte, kjer so umrli za tuje interese. 20 let je minilo od konca vojne, vendar je v črnem še vedno dosti, preveč naših mater. Po tem moremo videti, kako globoko rano je vojna vihra zadala tej številčno majhni skupnosti. Naj nas vse to stalno opominja, da je vojna največja nesreča za človeštvo in da se utegne vsak poskus igranja z orožjem spremeniti v pravo katastrofo za človeštvo.

Pri petju žalostink na nedeljski komemoracijski svečanosti so sodelovali pevci iz Ronk, Doberdoba, Dola — Poljan, Vrha, Gabrij, Sovodenj, Standreža in Steverjana; pripravil jih je in vodil Silvan Križmančič. Verz na spomeniku je napisal Filibert Benedetič. Priznanice je izdelal slikar Klavdij Palčič. Zamisel za postavitev spomenika je dala in uresničila občinska uprava v Sovodnjah s pomočjo ing. Caccia Dominionija, arh. Makuca, kamnoseškega podjetja dr. Vilka Cotiča in domačih obrtnikov. Spomenik stoji na vogalu občinskega sedeža, ob glavni cesti v vasi.

V župnih cerkvah v Sovodnjah, Rupi in na Vrhu so župniki Komac, Butkovič in Žerjal v nedeljo brali spominske maše za padle, ki jih je naročila občinska uprava.

Župan občine Sovodenj Jožef Češčut med komemoracijskim govorom

Župan izroča priznanico materi partizanke Jelke Kranjc, padle na Javorniku decembra 1943. leta

V NEDELJO PRI FOGLIANU IN GORICI

Nemški avto povozil do smrti 62-letnega pešca

Na ločniškem mostu je drugi avto podrl kolesarja

V nedeljo zvečer okrog 18. ure je neki nemški avtomobilist do smrti povozil pri Foglianu 62-letnega Luigia Ciana iz Zdravščine, ki je že med prevozom v tržiško bolnišnico podlegel dobljenim poškodbam.

Ob tisti uri je šel Luigi Cian, ki je po rodu iz Tapogliana pri Vidmu ter se je komaj pred dobrim tednom dni priselil v Zdravščino, peš in v družbi svoje žene po cesti v smeri iz Redipuglie proti Foglianu. V isti smeri je privozil za njim svoj avto Ford Taunus 43-letni nemški državljan Kurt Isten iz. Friedberga v Zah. Nemčiji. Verjetno zaradi pomanjkljive razsvetljave na tem delu ceste, je prepozno opazil pešca pred seboj in podrl s svojim vozilom Ciana, ki ga je sunek vrgel v obcestni jarek, ki je obležal. Z avtom Rdečega križa iz Tržiča so ga skupaj z ženo, ki pa je ostala nepoškodovana, odpeljali v bolnišnico v Tržiču, kamor pa je dospel že mrtev, ker si je pri udarcu prebil prsni koš, zlomil hrbtenico in dobil še druge poškodbe. Avtomobilist je ostal nepoškodovan in tudi njegov avto je utrpel le manjšo škodo na prednjem blatniku. Zapisnik o nesreči so napravili karabinjerji iz Fogliana.

Okrog 19. ure v nedeljo zvečer se je pripetila še ena prometna nesreča na soškem mostu pri Ločniku. Ob tisti uri se je peljal 27-letni Sergio Del Nevo, iz Ul. Rocca 9 s svojim avtom po Ul. Udine v smeri proti Ločniku. Na mostu se je srečal s kolesarjem 72-letnim Michelom Culotom iz Ul. Scuola Agraria št. 16, ki je prihajal od Ločnika sem. Med obema je prišlo do trčenja, pri katerem je kolesar padel na tla. Z rešilnim vozom Zelenega križa so ga odpeljali v civilno bolnišnico, kjer so ga pridržali za 10 dni na zdravljenju zaradi pretresa možganov.

Sindikalne vesti

Sindikalna organizacija CISL sporoča, da je za danes napovedana 24-urna stavka v industriji za predelavo rib, ker so bila prekinjena pogajanja za obnovo delovne pogodbe.

Tudi peki napovedujejo 48-urno stavko za 11. in 12. decembra zaradi obnove delovne pogodbe in draginjske doklade.

Po več mesecih prekinitve so v Rimu ponovno začeli pogajanja za obnovo delovne pogodbe diplomiranega osebja v zasebnih lekarnah.

Sestanek PSIUP v Ronkah

Pred dnevi je bil na sekciji PSIUP v Ronkah sestanek članov te sekcije, na katerem so obravnavali razne aktualne probleme. Ob tej priliki so izvolili tudi 9 delegatov za bližnji pokrajinski kongres te stranke. Na prihodnjem sestanku bodo izvolili nove odbornike in tajnika sekcije.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna KUERNER, Korzo Italija št. 10, tel. 25-76.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj je bila v Gorici najvišja 10,5 stopinje ob 12. uri in najnižja 3,1 stopinje pod ničlo ob 3. uri; povprečna vlaga 90 od sto.

Oddaja vodovodnih del v Ronkah in Starancanu

Podjetje Dondi iz Trevisa je prevzelo na dražbi gradbena dela za napajalno omrežje vodovoda za Ronke in Starancan. V Ronkah bodo zgradili okrog 10 km napeljave predvsem v Selcah in Vermeljanu za skupnih 50 milijonov lir.

Za področje Starancana je določenih 30 milijonov za nekaj nad 5.500 m napajalnega omrežja in 1.6 milijona lir za dela pri kanalizaciji.

Iz goriške bolnišnice

Sinoči okrog 20. ure je padel po stopnicah v civilni bolnišnici, kamor je prišel obiskat nekega bolnika 16-letni Ilario Cravos iz Ul. Generale Papa 2. Pri padcu si je zlomil desno roko v zapestju. V bolnišnici so ga pridržali za 20 dni na zdravljenju.

Pri trčenju dveh avtomobilov na križišču Ulic Crispi in Roma se je ranil na čelu 39-letni Jernej Srebotnjak iz Kopra, Erjavčeva ulica 14, ki je šofiral avto fiat «1300». V civilni bolnišnici so mu nudili pomoč. Okreval bo v treh dneh. Zapisnik o nesreči je napravila cestna policija iz Gorice.

Kino

Gorica

CORSO. 16.30: «Casanova 70», Mastroianni in Virna Lisi. Italijanski barvni film. Mladini pod 18. letom prepovedan.

VERDI. 17.30: «Ciao, Pussycat», Peter Seller in Ursula Andress, ameriški film v barvah; mladini pod 18. letom vstop prepovedan.

MODERNISSIMO. 16.30: «The phenix city. story», John Meintire in Katry Grat. Črnobeli ameriški film. Mladini pod 16. letom vstop prepovedan.

VITTORIA. 17.00: «La iena del Missouri», D. Malone in J. Reland. Ameriški črnobeli film

CENTRALE. 17.00: «Combattimento ai pozzi Apache», B. Cooper in A. M. Alberghetti. Ameriški črnobeli film

KMEČKA BANKA

r. z. z o. z.

GORICA Ulica Morelli 11 Tel. 22-06

šport šport šport šport šport

A LIGA

IZIDI

Atalanta—Bologna	4-1
Catania—Cagliari	2-1
Fiorentina—Foggia	1-1
Juventus—*Lazio	1-0
Milan—Roma	3-1
Napoli—LR Vicenza	4-2
Sampdoria—Varese	2-0
Inter—*Spal	1-0
Torino—Brescia	2-0

LESTVICA

Inter	11	7	3	1	22	10	17
Napoli	11	7	3	1	20	9	17
Juventus	11	5	6	0	14	4	16
Milan	11	6	4	1	20	8	16
Fiorentina	11	5	3	3	17	11	13
Vicenza	11	5	3	3	19	16	13
Bologna	11	5	2	4	17	16	12
Torino	11	3	6	2	10	10	12
Lazio	11	3	6	2	12	11	12
Spal	11	3	4	4	15	17	10
Roma	11	3	4	4	9	11	10
Cagliari	11	3	4	4	11	9	10
Atalanta	11	2	5	4	9	13	9
Brescia	11	4	1	6	11	14	9
Foggia	11	3	2	6	10	12	8
Sampdoria	11	3	2	6	8	16	8
Catania	11	1	3	7	8	24	5
Varese	11	0	1	10	6	27	1

B LIGA

IZIDI

Catanzaro—Lecco	0-0
Livorno—Pro Patria	4-2
Messina—Mantova	0-0
Modena—Reggiana	0-0
Novara—Pisa	0-0
Padova—Alessandria	1-0
Potenza—Genoa	2-0
Trani—Palermo	1-0
Venezia—Monza	3-1
Verona—Reggina	3-2

LESTVICA

Mantova	13	7	5	1	18	6	19
Catanzaro	13	7	4	2	16	8	18
Venezia	13	7	4	2	15	8	18
Lecco	13	5	7	1	11	6	17
Potenza	13	7	3	3	16	10	17
Palermo	13	5	4	4	14	9	14
Novara	13	2	10	1	11	9	14
Reggina	13	6	2	5	15	14	14
Messina	13	2	9	2	9	8	13
Genoa	13	5	3	5	14	15	13
Livorno	13	4	4	5	15	15	12
Reggiana	13	4	4	5	10	12	12
Verona	13	3	6	4	9	11	12
Monza	13	4	4	5	12	17	12
Alessand.	13	2	7	4	6	9	11
Padova	13	4	2	7	17	18	10
Pisa	13	4	2	7	11	17	10
P. Patria	13	2	4	7	9	16	8
Modena	13	1	6	6	4	11	8
Trani	13	1	6	6	4	17	8

KOŠARKA

MOŠKA A LIGA

IZIDI

Candy Bol. — Vuelle pes.	90-87
Alcisa Bol. — Lib. Biella	71-63
Ignis Var. — *Petrarca Pad.	54-51
Oransoda — Reyer Ven.	65-56
All'Onestà — *Simmenthal	73-71
Partenope — Stella Azz.	81-75

(po podaljških)

ŽENSKA A LIGA

IZIDI

Portorico — Supermobili Bol.	88-31
Selpi Mil. — Lanco Torino	52-47
Fiat Torino — Bristot Trev.	48-41
Pejo Brescia — Standa Mil.	55-51
Mivar Trst — *Omsa Faenza	52-35

MOŠKA B LIGA

IZIDI

Snaidero — Stamura An.	77-66
Safog Gorica — Brindisi	79-67
Robur Ravenna — Goriziana	69-58
S.G. Triestina — Recoaro	71-65

MOŠKA C LIGA

IZIDI

Don Bosco - *Hausbrandt	67-59
Leacril — *CRDA Tržič	53-48
Virtus Mur. — Giov. Bassano	62-43
Castelfranco — V. Moretti	91-82
A.P. Treviso — Italsider	69-53

JUGOSLOVANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Izdatna zmaga Olimpije: Rijeka njena žrtev

BEOGRAD, 29. — 12. kolo jugoslovanskega nogometnega prvenstva je bilo eno najboljšh v letošnji nogometni sezoni. Na osmih tekmah je bilo doseženih 39 golov t. j. povprečno skoraj pet golov. V središču pozornosti je bila tekma med Radničkim in Vojvodino v Nišu in med beograjskima tekmecema OFK Beograd in Partizan. Čeprav je igral zelo dobro, je moral Radnički kloniti pred Vojvodino, ki si je utrdila vodstvo v prvenstveni lestvici. V Beogradu si je Partizan po zaslugi slabega sodnika, ki Beogradu ni dosodil popolnoma zaslužene enajstmetrovke, medtem ko je za mnogo manjši prekršek pred vrati Beograda dosodil najtežjo kazen, priboril obe točki.

Zagrebškemu Dinamu je končno po sedmih mesecih uspelo zmagati na lastnem igrišču. Zambata je imel svoj dan, tako da so zagrebški plavi slavili zasluženo zmago nad zadnjim na prvenstveni lestvici Željezničarjem iz Sarajeva. Ljubljanska Olimpija se mora zahvaliti za visoko zmago nad Rijeko Arslanagiću, ki je sam dosegel vse štiri gole. Skopski Velež je presenetil Hajduka na njegovem igrišču: dvakrat je bil deležž v vodstvu, vendar je malo manjkalo, da niso odnesli obe točki iz vročega Splita. Sarajevo je v izvrstni igri premagalo zagrebško Trešnjevko 4:0. Crvena zvezda in beograjski Radnički pa sta si v tekmi, ki je bila danes, v nezanimivi igri razdelila točki.

REZULTATI 12. KOLA

OFK Beograd - Partizan	4:5 (3:3)
Olimpija - Rijeka	4:1 (3:0)
Dinamo - Željezničar	3:0 (2:0)
Sarajevo - Trešnjevka	4:0 (1:0)
Hajduk - Velež	3:3 (1:2)
Radnički (Niš)-Vojvodina	1:0 (0:0)
Vardar - Zagreb	5:4 (2:1)
C. zvezda - Radnički (B)	1:1 (0:1)

LESTVICA

1. Vojvodina	19 točk
2. Sarajevo	15
3. Partizan	14
4. Vardar	14
5. OFK Beograd	13
6. Olimpija	12
7 Velež	12
8. Crvena zvezda	11
9. Rijeka	11
10. Radnički (B)	11
11. Dinamo	10
12. Zagreb	12
13. Radnički (Niš)	8
14. Hajduk	7
15. Trešnjevka	6
16. Željezničar	3

II. LIGA (ZAHOD)

Famos - Čelik	1:0
Lokomotiva - Svoboda	1:1
Segesta - Šibenik	2:0
Borovo - Slovan	14:0
Zadar - Maribor	1:1
Slavonija - Bosna	3:0
Rudar - Istra	0:1
Split - Leotar	0:0
Borac - Varteks	2:3

ODBOJKA — Moški za pokal Furlanije - Julijske krajine

Po prvem kolu v Gorici Olimpija sama v vodstvu

V nedeljo se je pričel v Gorici moški odbojkarski turnir za pokal Furlanije - Julijske krajine, ki velja istočasno tudi za promocijo v C ligo. Od petih nastopajočih šestork so kar tri slovenske, kar je brez dvoma omembe vredno.

Že po prvih spopadih se je izkazalo, da Breg in CRDA ne bosta mogla poseči v borbo za najvišjo uvrstitev. Za Breg je to razumljivo, ker je bila odbojkarska ekipa sestavljena šele pred kratkim in morajo pač z začetnimi neuspehi plačati davek neizkušenosti. Vrsta CRDA pa je znatno ošibljena, ker iz nje črpa mlade sile prva ekipa, ki nastopa v B ligi. Ostale tri ekipe Olimpija, Kras in CGS so pokazale, da je utemeljeno njihovo stremljenje po prvem mestu. Olimpija je, kljub dejstvu, da si je nabrala v uvodnih srečanjih dve zmagi, pokazala precej šibkih točk in je vprašanje, kako se bo obnesla proti močnejšim šestorkam, ker praktično CRDA in Breg nista predstavljali trdega oreha. In vendar bi v tekmi z Bregom kmalu prišlo do presenečenja. Po prvem setu, ko je Olimpija gladko pometla z gosti in jim prepustila le dve točki, ji je Breg proti vsakemu pričakovanju iztrgal drugi set. V goriških vrstah je prišla na dan živčnost in ko so domačini v tretjem setu že vodil 14:8, so dopustili nasprotniku, da jih skoraj dohiti. Pri stanju 14:13 pa je prišlo do menjave in Olimpija je iztrgala še točko, ki jo je potrebovala za osvojitev seta in zmage.

Zanimiva je bila tudi borba med Krasom in Bregom. Prvi so silovito začeli in že vodili 5:2 in kasneje 10:7, ko se je nekaj zataknilo. Ni dvoma, da so odbojkarji Krasa podcenjevali Brežane, ti pa so izkoristili ugodno priliko in osvojili prvi set. V drugem setu je v vrstah Krasa prevladala želja po zmagi in nasprotniki so nanizali le dve točki. Isto se lahko reče o odločilnem setu. Čudno se nam zdi, da si je Kras pustil iztrgati set, ker mu to utegne škoditi ob končnem obračunu, ko je včasih dragocena vsaka točka.

V preostalih tekmah je Olimpija s precejšnjo lahkoto porazila CRDA, ki je podlegla tudi boljšemu moštvu CGS.

Kaj lahko rečemo po tem uvodnem nastopu? Kras je kljub svojemu delnemu spodrsljaju pokazal, da je njegova kandidatura za prvo mesto popolnoma upravičena. Napad je izvedel nekaj res lepih akcij, ki so vžgale občinstvo. Olimpija je, kot že rečeno, pokazala nekoliko medlo igro. V vrstah CGS pa je nekaj dobrih tolkačev, vendar smo imeli vtis, da je moštvo brez prave povezave. Brez dvoma pa bo CGS trda ovira za Kras in Olimpijo. Breg je namesto tehničnega znanja, ki je še dokaj šibko, pokazal izreden agonizem, ki je bil res občudovanja vreden, in lahko rečemo, da je dobro prestal ognjeni krst.

Izidi prvega kola

Olimpija — CRDA (15:6, 16:14)	2:0
Kras — Breg (13:15, 15:2, 15:6)	2:1
CGS — CRDA (15:5, 15:10)	2:0
Olimpija — Breg	2:1

bs

ŽENSKE ZA POKAL FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE

V prvem kolu premoč Bora

V nedeljo se je v telovadnici stadiona «Prvi maj» začel ženski turnir v odbojki za pokal Furlanije — Julijske krajine. Za ta turnir se je prijavilo sedem ekip. To nedeljo pa se nam jih je predstavilo pet. Ostali dve bosta prišli v poštev v naslednjih kolih.

V domačih krogih je vladalo precejšnje zanimanje za te nastope. Zato smo med občinstvom opazili tudi predstavnike italijanske federacije. Prvi spopad sta opravili prva in druga ekipa Bora. Bolj rutinirane igralke so prišle do izraza, čeprav so se jim nasprotnice dobro upirale. Glavno besedo je imel tu napad. Medtem ko je A moštvo razpolagalo z dobrim napadom, je ta povsem manjkal drugi ekipi, ki je prehajala v napad le s poklopljenimi žogami Kriščakove.

V drugi tekmi sporeda sta se srečali ekipi, ki sta s to tekmo prebili led in prvič nastopili v okviru tekmovanj, ki jih prireja tukajšnja odbojkarska federacija. Preden omenimo potek tekme same, pa se moramo začuditi in predvsem grajati neodgovornost nekaterih igralk Brega, ki se niso predstavile na igrišče, tako da je bila ekipa sestavljena le iz šestih igralk, to je brez rezerv. Te pa so neobhodno potrebne za vsak nastop. Moramo še poudariti, da take odsotnosti ne samo da tehnično škodujejo društvu, ampak tudi ugledu istega. Če se moštvo predstavi na igrišče s komaj zadostno ekipo, je znak neorganiziranosti društva, kar pa smo prepričani, da to ne velja za Breg.

Predstavnice Brega so v tem prvem nastopu gladko izgubile. Končni rezultat dokazuje, da dekleta ne trenirajo. To pa zaradi pomanjkanja dvorane. Če pa pogledamo v drugi tabor, vidimo, da si najmlajša ekipa Bora s hitrimi koraki utira pot v odbojkarske prvine, kar dokazuje njihova nedeljska sigurnost v igri. Upoštevati pa še moramo, da so imele na drugi strani mreže ekipo, katero so z lahkoto prisilile na predajo. Nadaljnji nastopi nam bodo šele povedali resnično moč teh še mladih Borovih igralk.

V naslednji tekmi so spet stopile na igrišče predstavnice Bora A. Avtoritarno in brez velikih težkoč so odpravile Pordenone, ki je nastopil z okrnjeno ekipo, ki v tej tekmi ni pokazala vsega svojega znanja. Zato pa so se Furlanke razigrale v naslednji tekmi proti Bregu. Tudi ta ekipa nas je v tem srečanju presenetila in pokazala velik agonizem. Z malo več sreče bi ji tudi uspelo osvojiti set.

IZIDI

Bor A — Bor B	2:0 ,15:6, 15:6)
Bor C — Breg	2:0 (15:1, 15:2)
Bor A — Pordenone	2:0 (15:4, 15:6)
Pordenone — Breg	2:0 (15:4, 15:8)

f. v.

V 11. kolu A lige

PREPAD MED VODILNIMI IN ZASLEDOVALCI

Spodrsljaj Bologne in Fiorentine

Inter in Napoli sta še vedno sama na vrhu lestvice. Medtem ko so Neapeljčani kmalu prisilili tekmece iz Vicenze na kolena, se je moral Inter boriti z obrambo Spala skoraj do konca, da je prišel do gola in z njim do obeh točk. Tudi Milan je obogatel, vendar dolgo ni mogel priti do mreže Rome. Ko pa so napadalci našli pot tedaj je šlo lažje.

Tudi Juventus, pa čeprav po sreči, je prišla do zmage medtem ko je Atalanta «kaznovala» preveč oholo Bologno.

Torinu se tokrat ni bilo treba truditi, da je odpravil Brescio :n tudi Catania je po dolgem času osvojila dve točki na račun Cagliarija. Fiorentini pa letos ne gre izpod rok: morala je prepustiti točko šibki Foggi. Za enajstorico Vareseja pa lahko že danes trdimo, da je njena usoda zapečatena. Tudi v nedeljo je izgubila in tako je ohranila ne preveč zavidljiv položaj zadnje v lestvici z 1 samo točko.

COLOVATTI - V IZREDNEM DNEVU - REŠIL MREŽO

Z dragoceno točko Triestina iz Legnana

Boljši razpored sil v vrstah Triestine

LEGNANO: Castellazzi; Talarini, Bosco; Lamera, Ferrari, Farina; Brivio, Parola, Marchiol, Mascheroni, Brenna.

TRIESTINA: Colovatti; Cattonar, Ferrara; Del Piccolo, Varglien, Pez; Mantovani, Dalio ,Canzian, Palcini, Gentili.

SODNIK: Concina, iz Novare.

KOTJE: 8:5 za Triestino.

Novi trener Arcari je koristil Triestini. Na igrišče proti Legnanu je poslal vrsto mladih igralcev, ki so se z vso vnemo vrgli v borbo in so prinesli domov dragoceno točko. Največjo zaslugo za ta podvig pa ima brez dvoma vratar Colovatti, ki je bil vedno prisoten in je bil v nedeljo nepremagljiv. Vsaj za napadalce Legnana. To moštvo zna organizirati igro in akcije odlično izpeljati. Žal pa napadalci ne najdejo prave poti do mreže in to predvsem, ker večkrat ni majo jasnih idej.

Arcari je določil Del Piccolu vlogo stoperja, Dalio pa je moral biti na isti vrsti s Palcinijem, ki se je umaknil bolj v ozadje. Središče igrišča je bilo tako trdno v rokah tržaških igralcev, ki so ga čvrsto držali, tako da se gostiteljem ni nikoli posrečilo, da bi ošibili ta del Triestine. Šele v drugem polčasu, ko se je pri nekaterih Tržačanih pojavila utrujenost, so imeli gostitelji na tem igrišču bolj proste roke, vendar niso znali izrabiti priložnosti.

V nedeljo se Triestina, vsaj tak je bil vtis, ni borila samo za neodločen izid, temveč za zmago. Vsi so dali vse iz sebe in ker so tokrat inteligentno izvajali sheme, so se Canzian, ki je prvič oblekel rdeči dres, Del Piccolo in Gentili večkrat znašli v ugodnih položajih. Tudi streli niso manjkali, a vratar Legnana je bil, prav kot njegov tekmec iz Trsta, v odličnem dnevu.

Vse kaže, da je dal Arcari Triestini drugačno obliko. Morda je bil le slučaj, vendar upamo, da bo končno le tržaško moštvo našlo pravo pot, ki bo stremela kvišku in ne, kot do sedaj navzdol.

Kronika je kratka, saj v celi tekmi ni bilo navdušujočih in nevarnih prodorov. Prvi strel je nosil podpis Brivia, kateremu je Palcini nemudoma odgovoril s silovitim strelom z razdalje 30 m. V 21' je Dalio silovito poslal prosti strel proti vratom, a vratar gostiteljev je bil na mestu in žoga je postala, pa čeprav v dveh posegih, njegov plen. Triestina je na napad domačinov odgovorila z nevarnim protinapadom, katerega pa neizkušeni Canzian ni znal primerno zaključiti.

V drugem polčasu so domačini ostreje pritisnili in skoraj ves čas oblegovali vrata Colovattija, ki pa se ni pustil presenetiti. Triestina je tako zasluženo prišla do točke :n si, posebno zaradi volje in vztrajnosti, ni zaslužila naziva «tatu», s katerim so navijači Legnana obsuli Tržačane, ko so ti utrujeni zapuščali igrišče.

V II. AMATERSKI KATEGORIJI

Tudi z Libertas točka za Primorje

Pričakovana tekma Primorja z Libertas se je v nedeljo končala neodločeno 2:2. Tekma je razočarala številne gledalce, ker ni, razen golov, pomenila ničesar. Prosečani so igrali precej dobro, igralci so se dobro razumeli med seboj, le obramba, z izjemo Starca, je bila večkrat negotova.

Blatno igrišče je precej oviralo potek tekme, ki se je začelo v znamenju premoči gostov iz Trsta. Že v 3' je Furlan s kolenom rešil mrežo, dve minuti kasneje pa je Libertas s prodornim napadom prešla v vodstvo. Po odgovoru Primorja, so se Tržačani ponovno nevarno približali mreži Furlana, a tokrat so si zapravili edinstveno priložnost. V 13' si je Primorje izsililo kot, katerega je Metelko izvedel do živca. Ta je žogo z glavo usmeril Perkoviču, ki jo je z glavo poslal mimo vratarja in izenačil.

Prosečani so vztrajali v napadu, vendar spretnih nasprotnikov niso znali ukaniti. Ti so v 20' izvedli oster napad, ki se je končal pri Furlanu. Žal je ta slabo odbil žogo, ki je končala v mreži.

Devet minut kasneje so Prosečani izvedli izreden prodor: Sardoč je predložil žogo živcu, ta pa jo je podaljšal do prostega Verginella. S posrečenim driblingom se je Verginella izognil branilcu in streljal: vratarju nasprotnega moštva je žoga ušla z rok in se zakotalila preko bele črte. Po tem uspehu je Primorje še z večjim prepričanjem napadalo, a brez sreče: vratar je s težavo ubranil nevaren Perkovičev strel, Sardoč pa je žogo poslal z ugodnega položaja visoko nad prečko.

V drugem polčasu se je moral poškodovani Galli umakniti na krilo in prepustiti svoje mesto Deliseju. Tržačani so hoteli izrabiti številčno premoč in so silovito napadli. Tokrat pa jim je Furlan z dvema posegoma preprečil zgoditek in ko je Libertas spoznala, da se Primorje noče predati, je močno popustila. Igra je tako izgubila na zanimivosti, pa čeprav so Prosečani še večkrat skušali priti do obeh točk: enkrat je poskusil celo poškodovani Galli, kasneje pa še najboljši na igrišču Starc.

ŠPORT NA GORIŠKEM

Zmaga Sovodenjcev na domačem igrišču

Preteklo nedeljo so nogometaši iz Sovodenj igrali doma proti ekipi Poggio iz Zdravščine ter zasluženo zmagali z rezultatom 5:2. Prvi polčas se je zaključil v korist gostov z 0:1. Vendar pa ta neuspeh ni potlačil morale domačinov, ki so se podali v borbo v drugem polčasu trdno odločeni, da morajo zmagati .

Sredi drugega polčasa jim je sodnik priznal kazenski strel, ki ga je Marson poslal v mrežo. Nekaj pozneje je Marson realiziral drugi gol pri streljanju enajstmetrovke. To je dalo domačinom še več poleta in v treh lepih kombinacijah sta napravila gole Čavdek (dva) in Černe (1). Ker so medtem tudi gostje dosegli še drugi gol, je potem ostalo pri tem rezultatu do konca.

Tako so domačini, ki so imeli v prvem polčasu precej smole izgubili nekaj ugodnih priložnosti, prepričljivo zmagali in lahko rečemo, da končni rezultat odgovarja poteku igre, ki je domačine spravila na vrh lestvice, saj delijo prvo mesto z ekipo iz Šlovrenca. Tekmo je gledalo precej domačih navijačev, pa tudi gledalcev iz drugih krajev

Štandreška Juventina bi morala igrati v nedeljo v Trstu proti Ederi; tekma je odpadla zaradi slabega stanja igrišča.

V GORICI

Streljanje za Memorial M. Filej

Preteklo soboto je tekmovala prva skupina v streljanju z zračno puško za «Memorial M. Filej». Prvo in drugo mesto si delita Štefan Vogrič in Marjan Mužina, ki sta dosegla po 25 točk. Sledita Marjan Kranner in Jožko Maraž s 24 točkami. Tekme se bodo nadaljevale v četrtek 2. decembra v prostorih Katoliškega doma v Gorici, z začetkom ob 20.30.

A SKUPINA CLIGE

IZIDI

Biellese—Trevigliese	3-2
Legnano—Triestina	0-0
Parma—CRDA	0-0
Piacenza—Mestrina	2-1
Rapallo—Entella	0-0
Savona—Cremonese	4-0
Solbiatese—Marzotto	2-1
Treviso—Como	0-0
Udinese—Ivrea	7-0

Prihodnje tekme (5. dec.)

Triestina - Parma; CRDA -Udinese; Como - Savona; Cremonese - Biellese; Entella - Treviso; Ivrea - Solbiatese; - Marzotto - Piacenza; Mestrina - Rapallo; Trevigliese - Legnano.

LESTVICA

Como	11	5	5	1	10	3	15
Marzotto	11	7	1	3	16	12	15
Treviso	11	6	3	2	11	6	15
Biellese	11	6	3	2	22	15	15
CRDA	11	5	4	2	13	7	14
Rapallo	11	3	8	0	10	3	14
Piacenza	11	6	2	3	11	9	14
Solbiatese	11	5	3	3	15	12	13
Udinese	11	4	4	3	17	9	12
Savona	11	5	2	4	17	10	12
Entella	11	3	4	4	8	12	10
Legnano	11	3	3	5	7	10	9
Triestina	11	2	4	5	8	17	8
Trevigliese	11	1	5	5	8	13	7
Mestrina	11	1	5	5	7	13	7
Ivrea	11	2	3	6	7	17	7
Cremonese	11	3	0	8	12	19	6
Parma	11	0	5	6	3	13	5

Totocalcio

Atalanta—Bologna	(4-1)	1
Catania—Cagliari	(2-1)	1
Fiorentina—Foggia	(1-1)	X
Lazio—Juventus	(0-1)	2
Milan—Roma	(3-1)	1
Napoli—LR Vicenza	(4-2)	1
Sampdoria—Varese	(2-0)	1
Spal—Inter	(0-1)	2
Torino—Brescia	(2-0)	1
Messina—Mantova	(0-0)	X
Potenza—Genoa	(2-0)	1
Jesi—Ternana	(0-0)	X
L'Aquila—Bari	(1-0)	1

KVOTE

13 — 764.700 lir
12 — 24.600 »

TOTIP

1. —	1.	Fury Hanover	1 X 2
	2.	Oscar R. L.	1
2. —	1.	Doriforo	X
	2.	Jacopone	2
3. —	2.	Mattiniera	1
	2.	Edoardo,Niobbio	X 2
4. —	1.	Gibeppe	1
	2.	Maestrale	X
5. —	1.	Lingotto	2
	2.	Montaldo	1
6. —	1.	Fabiolo	2
	2.	Natisone	X

KVOTE

12 — 110.307 lir
11 — 9.031 »
10 — 1.717 »

Piero Caleffi:

LAHKO JE REČI LAKOTA...

5.

Nenadoma sem opazil, kako je prihajal z vogala na Korzu fašistični miličnik, postaven fant kakih 20 let, z zardelim zmedenim obrazom. Bil je pač revež z deželo, ki se je s tisto svojo službo izognil službi v prvi vojni črti ali obveznemu delu v Nemčiji. Ustavil sem ga in mu dejal: «Ali mi lahko storiš uslugo in mi neseš ta kovček do postaje Principe? Sam ne zmorem. Seveda ti bom plačal za nadlego.»

Takoj je privolil: naložil si je veliki kovček na rame ter se s hitrim korakom napotil po klancu navzdol. Na postaji Principe sem se mu zahvalil in mu vtaknil v roke pet lir. Fant je pogledal novec in zardel od zadovoljstva ter se mi ljubeznivo zahvaljeval.

Naložil sem kovček na tramvaj, izstopil blizu svojega urada, skril dragoceni tovor ter odšel v svoj penzion, ki je bil precej oddaljen od tam. Bila je ravno policijska ura.

PET NARODNIH «ZAVOJEV»

Organizacijo svojega dela smo spopolnili. Tveganja je bilo precej, toda v tistih zadnjih mesecih leta 1943 so razne nemške in fašistične policije še negotovo tavale, ker so bile zmedene spričo velike razkropljenosti skupin, samostojnih skupinic, misij, ki niso vedeli drug za drugega. Antifašistično odporniško gibanje je namreč v začetku delovalo po ločenih oddelkih zaradi večje varnosti in tudi zaradi nepripravljenosti, saj so nas dogodki naravnost presenetili. Vendarle so to delovanje povezovale tanke niti, ki so šle skozi roke maloštevilnih oseb ter se stikale šele pri višjih poveljstvih.

Cirillo je opravljal svoje radijske oddaje zdaj tu zdaj tam: včasih v moji sobi, včasih v mojem uradu, včasih pa kar na svojem domu. Cirillo je tudi iztaknil drug bolj popoln aparat, ki je bil izredno lahek in majhen. Z njim je nadomestil veliki in nerodni oddajnik, ki so ga prinesli iz Alžira.

Šel sem nekajkrat na izlet v hribe nad Busallo, na Monte Moro, in v Crocetto v gričevnati okolici Rapalla. Tu mi je uspelo, da sem s pomočjo sporočil kakega župnika ali kmetov navezal stike s skupinami zavezniških ujetnikov, ki so živeli tako rekoč kot divjaki v kolibah iz vej, listja in cunj, in so bile zaradi bližajoče se zime njihove razmere vedno slabše. Kmetje so se jih usmilili in nekateri so jih sprejeli na podstrešje, v hleve in na senike. Toda ni bilo dovolj prostora za vse, saj jih je bilo na stotine. Kmetje so jim tudi dajali hrano, toda le ko jim je bilo to mogoče, saj so tudi oni živeli v stiski in so dobivali le malo blaga in živil na izkaznice. Seveda so se tudi bali. Bližnje skupine partizanov so bile v zaščito, postale pa bi lahko tudi nevarne, če bi Nemci in fašisti pospešili in okrepili čiščenje ozemlja ter bi prišli pri tem tudi do kolib bivših ujetnikov. Razdelil sem župnikom in kmetom nekaj denarja, jih spodbujal, naj še nekaj časa pomagajo ujetnikom ter se vrnil v mesto, da bi poskrbel za zbiranje obleke. Povezal sem se z bivšimi ujetniki. Eden izmed njih, Smitheart, podnarednik sredozemske polti, ki je govoril precej dobro italijansko in imel pod nadzorstvom največjo skupino nad Busallo, je bil z menoj v skoraj vsakdanjih stikih. Povezavo z drugimi skupinami sem poveril nekemu natakarju ter Francu in Giuliu, dvema lahkomiselnežema iz genovskega starega mesta, katerima bi bilo nepredvidno izročiti v varstvo železno blagajno, ki pa sta bila odločna in zvesta in ki smo jim kasneje lahko vedno naložili najbolj tvegane podvige.

Odšel sem v Milan poročat, da je vse pripravljeno. Mino me je predstavil inženirju Anfossiju, ki je kasneje postal drzni in delavni Giuseppe Bacciagaluppi, kateremu je bilo poverjeno zbiranje in pošiljanje ujetnikov. Sedaj je bilo treba vedno pogosteje spremljati iz Genove v Milan skupinice po pet mož, katere je bilo treba očediti, preobleči in jih primerno poučiti. Najprej smo sklenili, da odpošljemo dve skupini vsak teden, pozneje pa bi ukrepali po potrebi. Nekdo je moral vsakikrat spremljati petero mož na milansko postajo, kjer bi jih prevzel neki poobleščenec Anfossija in jih odpeljal na švicarsko mejo. Od tod pa bi jih spravili tihotapci na švicarsko ozemlje.

Na isti način bi morali reševati tudi Žide, ki so živeli skriti in ki bi se bili radi izselili v tujino.

Mary, ki je že delovala kot kurirka med Milanom in Genovo, je odpeljala prvo skupino in imela opravka od Genove do Milana s petimi možmi skromne zunanjosti. Na prvem jutranjem, natrpanem vlaku jih je razmestila po hodniku in vsi so imeli pripravljene vozovnice, ki bi jih morali pokazati, ne da bi pri tem sploh spregovorili. Če bi jih vprašali po dokumentih, bi morali pokazati običajne osebne izkaznice, ki so jih izdelali v Lanfrancovi «delavnici za izdelovanje dokumentov».

Ker Mary in jaz nisma zadostovala, sem staknil svojo bivšo tajnico Mariuccio Como, solidno in ko moški odločno dekle, ki mi je bila včasih zaupala svoje simpatije za borbo antifašistov že za časa Badogliove vlade. Ni ji bilo treba ničesar razlagati, zahtevala je samo potrebnih navodil. Živela je v majhnem stanovanju v Ul. Nizza, ki je bila v nočnih urah vedno zapuščena. V njeno hišo so ob večerih često spremljali skupinice bivših ujetnikov Smitheart, ki smo ga prekrstili v Gozzija, ali Franco, ali pa Giulio. Druge krati smo jih spravili v predor Colombo med množico, ki se je zatekla tja vsako noč, da ne bi je zalotila nočna bombardiranja v majavih hišah ozkih ulic starega mesta. Kakšenkrat pa smo jih spravili v arhiv ali podzemlje mojega urada. Tem neznancem, ki so komaj razumeli mojo revno angleščino in ki so se včasih zmrdovali, ker niso verjeli, da opravljamo ta posel iz nesebičnosti, sem opravljal običajno pridigo. Ker so bili vajeni discipline, ker so razumeli, kako je važno previdno ravnanje in ker se je večina zavedala nesebičnosti Italijanov, so ujetniki z velike vnemo šli na roke meni in mojim sodelavcem ter je zato na splošno vse mirno potekalo. In ni bil redek primer, da je kdo rajši ostal v Italiji ter se pridružil partizanskim enotam, da bi se vrnil v borbo proti Nemcem.

Nekega jutra je Mariuccia odpotovala z običajnim vlakom ob petih s pošiljko «zavojev», kakor smo imenovali bivše ujetnike v svojih sporočilih. Morala bi se vrniti ob sedmih zvečer; toda ura je minila in še dolgo je ni bilo na spregled. Prejel nisem nobene novice niti po policijski uri niti v pozni noči niti naslednje jutro. Zato sem seveda prebil noč v hudi tesnobi ter nisem niti zatisnil oči. Mariuccia Como se je vrnila naslednji večer in je pripovedovala o čudoviti pustolovščini.

Na milanski postaji se je srečala z Mary, kakor je bilo domenjeno, ter je izročila «zavoje». Potem jo je spremljala na sestanek, ki je bil domenjen z nekim Ginom, kateremu bi jih morala izročiti. Toda Gina ni bilo na spregled. V hudih skrbeh sta ženski telefonirali Bazziju. Pritekel je in je pojasnil, da je Gino, ki sta ga iskala in prijela dva policaja na postaji, skušal zbežati tako, da je skočil na stopničko dirjajočega taksija. Toda podrla ga je fašistična krogla.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II. TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1-II, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — Vnaprej: četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 7.700 lir — SFRJ: posamezna številka v tednu in nedeljo 50.— din, mesečno 1.000.— in letno 10.000 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS. Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14-603-86 — OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno upravni 250, osmrtnice 150 lir. — Mali oglasi 40 lir beseda. — Oglasi tržaške in goriške pokrajine se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana». — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst